

Programma- begroting

2027-2030

Datum vaststelling B&W: 15 september 2026
Datum besluitvorming Raad: 3 november 2026

gemeente Rheden

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	3
Inleiding.....	4
Financiële positie	9
Programma's	15
1 Samenleving	16
2 Leefomgeving.....	32
3 Bestuur & organisatie	50
Paragrafen	69
A. Lokale Heffingen.....	70
B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	76
C. Onderhoud Kapitaalgoederen	83
D. Financiering	89
E. Bedrijfsvoering	95
F. Verbonden Partijen.....	100
G. Grondbeleid	119
H. Openbaarheidsparagraaf	124
Financiële begroting.....	125
Inleiding	126
Financieel meerjarig perspectief	127
Financiële positie	135
Bijlagen	137
Bijlage 1 Beleidsindicatoren	138
Bijlage 2 Taakvelden	139
Bijlage 3 Meerjarig Investeringsplan	142
Bijlage 4 Reserves en Voorzieningen	147
Bijlage 5 Begroting 2026	149
Bijlage 6 Kerngegevens	153
Bijlage 7 EMU-saldo	154
Bijlage 8 Relatie tussen de Programmabegroting en de Lokale Brede Welvaartsmonitor.....	155

Voorwoord

Voor u ligt de Programmabegroting 2027-2030 van de gemeente Rheden. Voor mij is dit een bijzonder moment. Het is de eerste begroting die ik als wethouder Financiën aan u mag voorleggen en ik ben trots op het resultaat.

Om een structureel sluitende begroting op te stellen hebben we moeilijke afwegingen moeten maken, onder meer door onze risicoparagraaf uit te breiden. Door vandaag te investeren in onze dienstverlening kunnen we morgen grotere problemen voorkomen. Daarbij vinden we het belangrijk om een betrouwbare partner te zijn.

We leven in een tijd waarin er veel onzekerheden bestaan. Zo weten we nog niet welke middelen het Rijk de komende jaren beschikbaar stelt via het gemeentefonds en verschillende subsidieregelingen. Toch kiezen we ervoor om nu al belangrijke stappen te zetten voor onze samenleving. Ook met het oog op de mogelijke herindeling met de gemeente Brummen.

Met deze begroting geven we invulling aan de drie bewegingen uit het coalitieakkoord; Van zorgen voor naar voorkomen van, De gemeente maakt het makkelijker en Partnerschap – samen werken aan oplossingen. Daarmee laten we zien dat we een gemeente zijn die investeert in een sterke samenleving en leefbare dorpen en wijken. Allemaal met als doel om onze dienstverlening en voorzieningenniveau op een zo hoog mogelijk pijl te houden. Een gemeente waarin we met lef en vertrouwen werken aan oplossingen voor vandaag én morgen.

Tot slot wil ik mijn waardering uitspreken voor iedereen die aan deze begroting heeft bijgedragen.

Alwin van Engelenburg – van den Abbeelen,
Wethouder Financiën

Inleiding

Met lef en vertrouwen bouwen aan een sterke gemeente

We bouwen de komende jaren aan een gemeente waar mensen prettig wonen, elkaar ontmoeten, zich veilig voelen en mee kunnen doen.

Daarnaast staat de gemeente Rheden, net als alle andere gemeenten in Nederland, voor grote uitdagingen. De vraag naar zorg en ondersteuning groeit, de behoefte aan passende woningen neemt toe, de samenleving verandert en de druk op de gemeentelijke financiën blijft hoog. Die uitdagingen vragen om meer dan het uitvoeren van bestaande regels en processen. Ze vragen om een andere manier van kijken, werken en samenwerken.

Te lang zijn maatschappelijke vraagstukken benaderd vanuit systemen, regels en afzonderlijke voorzieningen. Terwijl inwoners vooral behoefte hebben aan passende ondersteuning en een overheid die naar hen luistert en hen begrijpt. Voor inwoners maakt het niet uit bij welk loket een vraag thuishoort, maar om hoe ze geholpen worden. Het gaat erom dat iemand prettig kan wonen, gezond kan opgroeien, zelfstandig mee kan doen en perspectief heeft voor de toekomst.

Wij moeten ons realiseren dat wij een sterk vergrijsde gemeente zijn en blijven. Daarnaast neemt ook in onze gemeente het beroep op de jeugdzorg toe. Wij denken met deze begroting en de investeringen die wij doen hier het hoofd aan te kunnen bieden. Daarom kiezen we in deze begroting nadrukkelijk voor drie bewegingen; van zorgen voor naar voorkomen van, de gemeente maakt het makkelijker en partnerschap. Een gemeente die luistert en ruimte creëert voor inwoners, professionals en partners vanuit lef en vertrouwen.

De komende jaren werken we samen met onze voorgenomen fusiepartner Brummen aan een toekomstbestendige gemeente. Wij zien kansen om onze krachten te bundelen en werken met veel aandacht aan de voorgenomen samenvoeging.

Van zorgen voor naar voorkomen van

Mila heeft het thuis moeilijk omdat haar vader langdurig ziek is. Haar voetbaltrainer herkent de signalen en helpt haar om de juiste ondersteuning vanuit haar directe omgeving en het contact met de gemeente te leggen. Daardoor kan ze actief blijven, houdt ze contact met vrienden en teamgenoten en krijgt het gezin de juiste ondersteuning. Zo zorgen we dat inwoners zelfstandig mee kunnen blijven doen. Dat is voor ons de kracht van voorkomen.

Veel ontwikkelingen waarmee gemeenten te maken hebben zijn slechts beperkt beïnvloedbaar. De vergrijzing neemt toe, de vraag naar ondersteuning groeit en ook binnen de jeugdzorg blijft de druk hoog. Het klimaat verandert, hittestress is een probleem voor mens en natuur, evenals droogte. We zien dat problemen vaak pas worden aangepakt wanneer zij al te groot zijn geworden. Dat leidt niet alleen tot hogere kosten, maar vooral ook tot minder perspectief.

Daarom investeren we meer aan de voorkant. We anticiperen op de klimaatverandering en we nemen maatregelen om met de effecten te leven. Daarbij realiseren we ons dat problemen bij het leven horen, en dat het belangrijk is om daarmee om te leren gaan. Hiermee willen we echt zware problemen voorkomen. En als die toch dreigen te ontstaan willen we ze eerder signaleren, mensen eerder ondersteunen en de kracht van hun omgeving beter benutten.

We zetten in op beter luisteren naar inwoners, hen serieus nemen in hun hulpvraag en de vraag achter de vraag, om de juiste ondersteuning in te zetten, zodat zij zichzelf langer zelfstandig kunnen redden. Ook zetten we in op ontmoeting, sport, cultuur, welzijn, gezondheid en een sterke sociale basis. Juist daar worden signalen vaak als eerste gezien en kan erger worden voorkomen.

We beseffen daarbij dat investeren aan de voorkant niet direct resultaat oplevert. Op korte termijn vraagt deze beweging soms juist extra inzet en middelen. Maar op langere termijn draagt zij bij aan een betere kwaliteit van leven, meer zelfredzaamheid en een financieel houdbare begroting.

De gemeente maakt het makkelijker

Kim en René willen hun grote bestaande woning ombouwen tot twee woningen, zodat de moeder van René bij hen kan wonen. De behoefte is duidelijk: langer zelfstandig wonen, dichtbij elkaar, in de eigen omgeving. Helaas lopen ze vast in regels, procedures en verschillende loketten. Wij willen deze vraagstukken anders benaderen. Niet door als eerste te kijken naar wat niet mag, maar door het gesprek te voeren over wat nodig is voor het stel en hun (schoon)moeder. Hiermee creëren we de maximale ruimte om binnen de wettelijke kaders aan hun behoefte te voldoen.

Dat begint bij onszelf. Inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties lopen soms vast in regels, procedures en systemen die in de loop der jaren steeds ingewikkelder zijn geworden. Dit omdat wij geneigd zijn zoveel mogelijk risico's te vermijden. Terwijl de bedoeling vaak eenvoudig is: prettig wonen, veilig opgroeien,

ondernemen, zorgen voor elkaar of iets organiseren voor jouw buurt.

Daarom willen we onze gemeentelijke dienstverlening, werkprocessen en systemen vereenvoudigen en beter op elkaar laten aansluiten. Niet het systeem moet centraal staan, maar de vraag van de inwoner en het gesprek over wat nodig is. Bijvoorbeeld ook als het gaat over onze armoedebestrijding en het woud aan formulieren waar inwoners mee te maken krijgen. Door regels te vereenvoudigen, processen slimmer in te richten en professionals meer ruimte te geven voor het goede gesprek met inwoners, kunnen wij met maatwerk aan de behoefte voldoen.

Deze beweging geldt voor de totale gemeentelijke dienstverlening. Zo werken we aan voldoende woningen voor jong en oud. Daarbij kijken we niet alleen naar procedures en regels, maar vooral naar de woonbehoeften van inwoners en de kwaliteit van onze dorpen. We willen initiatieven die bijdragen aan nieuwe woningen, leefbare buurten en sterke voorzieningen mogelijk maken. Dat vraagt om duidelijke kaders, maar ook om een gemeente die meedenkt, ruimte biedt en samen met initiatiefnemers zoekt naar mogelijkheden.

Contracten, systemen, informatievoorziening en financiële sturing moeten op orde zijn. Niet als doel op zich, maar zodat medewerkers ruimte krijgen om te doen waar het werkelijk om draait: inwoners verder helpen.

Partnerschap: samen werken aan oplossingen

Een lokale toneelvereniging ontvangt subsidie van de gemeente en biedt als tegenprestatie een aantal vrijkaarten aan voor hun voorstelling. Deze zijn voor inwoners die het anders niet kunnen betalen. Samen met welzijnsorganisaties worden deze inwoners actief uitgenodigd en een vrijwilliger gaat mee.

Zo ontstaat er meer dan een fijn avondje uit: mensen ontmoeten elkaar, voelen zich welkom en onderdeel van de gemeenschap.

De gemeente zijn wij allemaal: inwoners, ondernemers, verenigingen, maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en overheid samen. De gemeente is immers meer dan het gemeentebestuur of de ambtelijke organisatie. Alleen samen kunnen wij de maatschappelijke vraagstukken van deze tijd oplossen.

We zetten de stap van informeren over naar samenwerken met en naar het nemen van gedeelde verantwoordelijkheid. Dat vraagt om een cultuur waarin we elkaar opzoeken, nieuwsgierig zijn naar elkaars perspectief en bereid zijn om samen naar oplossingen te zoeken. Onze lokale ondernemers, met name het midden en klein bedrijf, zijn daarbij ook belangrijke partners voor gemeente.

Overall in onze samenleving zien we voorbeelden waar dit werkt. Vrijwillige en professionele organisaties spelen een belangrijke rol bij het prettig en passend wonen en werken, voorkomen van eenzaamheid, het ondersteunen van jongeren en het versterken van gemeenschappen. Door onze netwerken beter te benutten en met elkaar te verbinden ontstaat een sterkere samenleving waarin mensen naar elkaar omkijken.

Partnerschap betekent ook dat we anders omgaan met middelen en voorzieningen. Niet vanuit afzonderlijke belangen, maar vanuit de gezamenlijke vraag wat de samenleving nodig heeft. Daarbij hoort bij dat we elkaar vertrouwen, ruimte geven voor initiatief en fouten mogen maken als we daar maar van leren.

Ruimte maken voor de toekomst

De komende jaren vragen ook om financiële keuzes. Nieuwe bestuurlijke wensen zijn beperkt opgenomen en de begroting heeft een beleidsarm karakter. Dat is noodzakelijk om financieel verantwoord te blijven handelen.

Tegelijkertijd willen we wel investeren in de bewegingen die onze gemeente sterker maken. Want juist door dingen makkelijker te maken, erger te voorkomen en intensiever samen te werken, creëren we ruimte voor de toekomst, ook financiële ruimte. Ruimte voor inwoners. Ruimte voor maatschappelijke initiatieven. Ruimte voor professionals om hun werk goed te doen.

Met deze begroting willen wij die drie bewegingen in gang zetten. Niet vanuit de overtuiging dat de gemeente alles kan oplossen, maar vanuit het vertrouwen dat we samen meer kunnen bereiken dan ieder afzonderlijk. Zo bouwen we aan een gemeente Rheden die krachtig, betrokken en toekomstbestendig is. Een gemeente waarin we met lef en vertrouwen werken aan oplossingen voor vandaag én morgen.

Financiële positie

In het onderdeel financiële positie wordt het financieel perspectief toegelicht en is er aandacht voor het verloop van het weerstandsvermogen als gevolg van dit perspectief.

Financieel perspectief

Meerjarig perspectief

Financiële positie

In het onderdeel financiële positie wordt het financieel perspectief toegelicht en is er aandacht voor het verloop van het weerstandsvermogen als gevolg van dit perspectief.

Financieel meerjarig perspectief

Het college houdt vast aan de afspraken om de gemeentelijke financiën op orde te krijgen. Dankzij de ombuigingen die met de begroting 2025-2028 zijn ingezet, incidentele meevallers en de effecten van de meicirculaire is het financieel perspectief verbeterd. Toch blijft het financiële vooruitzicht zorgelijk. De verplichte uitgaven voor het sociale domein en de rijksvergoeding die daar tegenover staat trekken nog steeds een zware wissel op de gemeentefinanciën. In het financieel meerjarenperspectief zijn de financiële effecten opgenomen van de moties en amendementen naar aanleiding van de Perspectiefbrief en de behandeling van de meicirculaire. Daarnaast is nadere financiële invulling gegeven aan het coalitieakkoord.

De meerjarenbegroting 2027-2030 is in alle jaren structureel sluitend. Dit financiële beeld kent echter belangrijke onzekerheden, met name binnen Jeugd en Wmo. In de meerjarenraming is rekening gehouden met een substantiële daling van de kosten van jeugdhulp als gevolg van de Hervormingsagenda Jeugd. De haalbaarheid hiervan is mede afhankelijk van tijdige landelijke wetgeving en van het realiseren van de lokale transformatie. Daarnaast laten prognoses voor de Wmo een verdere groei van de kosten zien. Voor huishoudelijke hulp bestaat bovendien onzekerheid over de financiële gevolgen van de voorgenomen stelselwijziging vanaf 2029. Deze onzekerheden zijn niet verwerkt in het begrotingssaldo, maar zijn gekwantificeerd in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Tabel 1: Samengevat financieel meerjarig perspectief

(bedragen * € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Begrotingssaldi	48	98	119	356

Na vaststelling van de Perspectiefbrief 2027-2030 is het meerjarig financieel perspectief bijgesteld met de meest actuele ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn in de onderstaande tabel weergegeven en worden daaronder toegelicht.

Tabel 2: Ontwikkelingen

Nr	Verwerking genomen besluiten	2027	2028	2029	2030
	Begrotingssaldi Perspectiefbrief 2027-2030	-188	415	578	760
	Bijstelling op basis van mei-circulaire gemeentefonds 2026	2.202	1.881	914	569
	Geactualiseerd FMP 2027-2030 (RIB meicirculaire)	2.014	2.296	1.492	1.329

	In meerjarenbegroting opgenomen stelpost voor coalitieakkoord	800	1.000	2.000	2.000
	Financieel kader programmabegroting 2027-2030	2.814	3.296	3.492	3.329
0.	Coalitieakkoord	-595	-1.377	-1.777	-1.727
	Financieel beeld na verwerking coalitieakkoord 2027-2030	2.219	1.919	1.715	1.602
	Programmabegroting 2027-2030: verwerken reeds genomen besluiten				
	<u>Programma 1</u>				
1	Subsidies versterken sociale basis	-100	-100	-100	-100
2	Aanpassing bijdrage Veilig Thuis (VGGM)	-50	-50	-50	-50
3	Motie lokale omroep	-8	-8	-8	-8
	<u>Programma 2</u>				
4	Wonen (verplichte regionale urgentieregeling)	-40	-40	-40	-40
5	Verkeer (onderzoek veilige schoolomgeving)	-55	-55	-55	-55
6	Wonen (wooncoach en Volkshuisvestingsprogramma)	-110	-60	-60	-60
7	Weerbaarheid n.a.v. behandeling Perspectiefbrief	-200			
	<u>Programma 3</u>				
8	Schrappen hondenbelasting nav coalitieakkoord en motie M8	-155	-155	-80	-80
	Financieel beeld na nadere invulling coalitieakkoord en verwerken amendementen en moties	1.501	1.451	1.322	1.209
	Programmabegroting 2027-2030: ontwikkelingen en bestuurlijke wensen				
	<u>Programma 1</u>				
9	Invulling cultuurnota	-100	-100	-100	-100
10	Uitvoeren Stevige Lokale Teams	-500	-500	-500	
11	Onttrekking reserve hervormingsagenda jeugd			150	
12	Straatcoaches	-100			
	Bijstelling programma 1	-700	-600	-450	-100
	<u>Programma 3</u>				
13	Bijdrage Centrumregeling bedrijfsvoeringstaken (voorheen De Connectie)	-655	-655	-655	-655

14	Wettelijke vereiste: functiescheiding (KCC)	-98	-98	-98	-98
	Bijstelling programma 3	-753	-753	-753	-753
	Begrotingssaldo 2027-2030 na verwerking ontwikkelingen en bestuurlijke wensen	48	98	119	356

0. Coalitieakkoord

Verwerking van de financiële tabel van het coalitieakkoord en het vrijvallen van de stelpost voor het coalitieakkoord.

1. De sociale basis

De raad heeft bij de behandeling van de Perspectiefbrief besloten middels amendement A10 om extra middelen beschikbaar te stellen voor de subsidies voor het versterken van de sociale basis.

2. Veilig Thuis

Als onderdeel van de besluitvorming over de bijdrage aan de VGGM in de raadsvergadering van 24 februari 2026 zijn er extra middelen begroot voor de bijdrage aan Veilig Thuis. De begroting Veilig Thuis is nog niet rond en mogelijk kan dit nog leiden tot een hogere aanpassing, te verwerken in de eerste bestuursrapportage 2027.

3. Lokale omroep

Op grond van motie vreemd aan de orde taakstellende financiering lokale omroep van 26 mei 2026 zijn er extra middelen toegezegd voor het ondersteunen van de lokale omroep.

4. Verplichte regionale urgentieregeling

Er wordt nadere financiële invulling gegeven aan coalitieakkoord voor de verplichte regionale urgentieregeling. Deze ambitie is opgenomen en middels deze middelen kan deze ook worden gerealiseerd.

5. Veilige schoolomgeving

Er wordt nadere financiële invulling gegeven aan coalitieakkoord voor het onderzoek naar een veilige schoolomgeving. Deze ambitie is opgenomen en middels deze middelen kan deze ook worden gerealiseerd.

6. Volkshuisvestingsprogramma en de wooncoach

Er wordt nadere financiële invulling gegeven aan coalitieakkoord voor het volkshuisvestingsprogramma en de wooncoach. Deze ambitie is opgenomen en middels deze middelen kan deze ook worden gerealiseerd.

7. Weerbaarheid

In de Perspectiefbrief 2027 is opgenomen dat in de Programmabegroting 2027 nadere financiële invulling zou worden gegeven aan de Pilot Weerbaarheid.

8. Schrappen van de hondenbelasting

Conform motie M8 op de Perspectiefbrief wordt de heffing van de hondenbelasting geschrapt vanaf 2027.

9. Cultuurnota

Het college kiest ervoor om 100k beschikbaar te stellen voor het invullen van de cultuurnota.

10. Stevige lokale teams

Om de ondersteuning aan jeugdigen wezenlijk anders te organiseren en het beroep op zware en specialistische jeugdhulp terug te brengen, investeren we in 2027 tot en met 2029 €500.000 per jaar in de ontwikkeling van Stevige Lokale Teams. In 2027 ligt de prioriteit bij het versterken van de regie op jeugdcasuïstiek en het voorkomen en terugdringen van zware en langdurige jeugdhulp.

Deze investering is daarmee tevens een belangrijke maatregel voor het realiseren van de financiële doelstellingen uit de Hervormingsagenda Jeugd.

11. Onttrekking bestemmingsreserve

Uit de bestemmingsreserve hervormingsagenda jeugd wordt in 2029 150k onttrokken ter dekking van de transformatie van de Stevige Lokale Teams.

12. Straatcoaches

Om continuïteit te bieden aan de inzet van straatcoaches wordt, vooruitlopend op de evaluatie, 100k beschikbaar gesteld.

13. Centrumregeling bedrijfsvoeringstaken

Voor het uitbesteden van taken aan de gemeente Arnhem, voorheen via De Connectie, is abusievelijk geen rekening gehouden met de prijsontwikkeling in de begroting. Deze correctie wordt hiermee verwerkt.

14. Functiescheiding klantcontactcentrum (KCC)

Ophoging budget is nodig om aan de wettelijke vereiste functiescheiding te kunnen voldoen, op dit moment doet de gemeente Rheden dat namelijk niet. Dit houdt onder meer in dat er extra capaciteit nodig is om bijvoorbeeld te kunnen voldoen aan het 4-ogen principe.

Tabel 3: Meerjarig perspectief

Nr	Verwerking genomen besluiten (bedragen * € 1.000)	2027	2028	2029	2030
	Begrotingssaldi Perspectiefbrief 2027-2030	-188	415	578	760
	Bijstelling op basis van mei-circulaire gemeentefonds 2026	2.202	1.881	914	569
	Geactualiseerd FMP 2027-2030 (RIB meicirculaire)	2.014	2.296	1.492	1.329
0.	In meerjarenbegroting opgenomen stelpost voor coalitieakkoord	800	1.000	2.000	2.000
	Financieel kader programmabegroting 2027-2030	2.814	3.296	3.492	3.329
0.	Coalitieakkoord	-595	-1.377	-1.777	-1.727
	Financieel beeld na verwerking coalitieakkoord 2027-2030	2.219	1.919	1.715	1.602
	Financieel beeld na nadere invulling coalitieakkoord en verwerken amendementen en moties	1.501	1.451	1.322	1.209
	Bijstelling programma 1	-700	-600	-450	-100
	Bijstelling programma 3	-753	-753	-753	-753
	Begrotingssaldo	48	98	119	356

Tabel 4: Structureel begrotingssaldo

Bedragen x € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Geraamde lasten	196.327	192.339	181.445	181.694
Geraamde baten	196.375	192.438	181.414	182.050
(Geraamd totaal) Saldo baten en lasten (begrotingssaldo voor bestemming)	48	98	-31	356
Beoogde toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Beoogde onttrekkingen aan reserves	0	0	150	0
Begrotingssaldo na bestemming (geraamd resultaat)	48	98	119	356
Waarvan incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves	1.364	1.237	1.150	600
Waarvan incidentele baten en incidentele onttrekkingen aan reserves	1.000	1.000	1.150	0
Saldo incidentele baten en lasten	-364	-237	0	-600
Structureel begrotingssaldo (geraamd structureel resultaat)	412	335	119	956

Programmaplan

De vertaling van het financieel perspectief naar de programma's is in onderstaande tabel opgenomen. De indeling van de kolommen is voor iedere financiële tabel hetzelfde waarbij:

- R 2025 staat voor jaarrekening 2025;
- B 2026 staat voor gewijzigde begroting 2026, stand na de 1ste Bestuursrapportage 2026;
- B 2027 tot en met B 2030: primitieve begroting.

Tabel: Programmaplan

Omschrijving	(x € 1.000,-)					
	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
1. Samenleving	-72.184	-77.529	-76.967	-72.977	-70.650	-72.011
2. Leefomgeving	-15.122	-20.076	-13.527	-14.669	-15.768	-16.212
3. Bestuur en organisatie	91.903	94.352	90.541	87.744	86.388	88.579
Saldo van baten en lasten	4.597	-3.254	48	98	-31	356
Saldo van toevoegingen en onttrekkingen reserves	990	3.551	0	0	150	0
Resultaat	5.587	297	48	98	119	356

Weerstandsvermogen

Naast de ontwikkeling van het meerjarige begrotingssaldo is ook de ontwikkeling van het weerstandsvermogen en de vermogenspositie (en het effect daarvan op een aantal voorgeschreven financiële kengetallen) van belang voor een volledige beoordeling van de financiële positie van de gemeente Rheden.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen het risicoprofiel en de weerstandscapaciteit en wordt uitgedrukt in de weerstandsratio.

Weerstandratio	Begroting 2027
Totale weerstandscapaciteit	€ 26.217.113
Risicoprofiel	€ 10.350.000
Weerstandratio:	2,5

Ten opzichte van de jaarrekening 2025 (laatste actualisatie) is de weerstandsratio gedaald van 2,8 naar 2,5. Voor een meer uitgebreide toelichting op het weerstandsvermogen en de voorgeschreven kengetallen (en de samenhang daartussen), verwijzen we naar de paragraaf Weerstandsvermogen.

Programma's

1 Samenleving

Wat is onze visie?

In 2027 werken we verder aan een Rheden waarin inwoners prettig samenleven, naar elkaar omkijken en actief kunnen meedoen. Vanuit het Koersdocument en het programma Samen leven in Rheden zetten we samen met inwoners, vrijwilligers, verenigingen, maatschappelijke organisaties en professionals in op sterke dorpen en wijken waarin betrokkenheid, gezondheid en sociale verbondenheid centraal staan.

Tegelijkertijd staan we voor grote maatschappelijke uitdagingen die vragen om nieuwe oplossingen. Daarom richten we ons op het versterken van bestaanszekerheid, de sociale basis, gezondheid en vitaliteit, en een gebiedsgerichte aanpak in wijken waar de uitdagingen het grootst zijn.

Van zorgen voor naar voorkomen

Onze inzet verschuift steeds meer van het oplossen van problemen naar het voorkomen ervan. Door te investeren in welzijn, ontmoeting, sport, cultuur, vrijwilligerswerk en vroegtijdige ondersteuning vergroten we de veerkracht van inwoners en voorkomen we dat zwaardere zorg nodig wordt. Daarbij organiseren we hulp zo dichtbij en toegankelijk mogelijk met een vernieuwde welzijnsaanpak.

Ook binnen de jeugdhulp maken we deze beweging. We organiseren ondersteuning zo vroeg mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk. Wij gaan als het ware om de kinderen heen staan en scheppen zo een veilige omgeving waardoor zij zonder (zware) jeugdhulp verder kunnen.

De gemeente maakt het makkelijker

We werken minder vanuit regels en meer vanuit mogelijkheden. Samen met inwoners zoeken we naar oplossingen die passen bij de situatie van de inwoner. Specialistische zorg zetten we alleen in als dat echt nodig is. We werken minder vanuit regels en voorzieningen en meer vanuit wat inwoners nodig hebben en zelf, met hun netwerk en de sociale basis, kunnen organiseren. Specialistische en individuele ondersteuning zetten we in wanneer dat noodzakelijk is en lichtere of collectieve ondersteuning niet passend is. Deze beweging is niet alleen inhoudelijk gewenst, maar noodzakelijk om ondersteuning voor de meest kwetsbare inwoners beschikbaar en het sociaal domein financieel houdbaar te houden.

Daarnaast starten we met een nieuwe welzijnsopdracht waarin welzijnsorganisaties, inwonersinitiatieven, vrijwilligers, sport- en cultuurverenigingen intensief samenwerken. Zo ontstaat een toegankelijk aanbod van activiteiten, ontmoeting en ondersteuning in de eigen wijk of het eigen dorp.

Partnerschap: samen werken aan oplossingen

De uitdagingen in het sociaal domein kunnen we alleen realiseren met onze inwoners en partners. Samen bouwen we aan een sterke, gezonde en inclusieve samenleving waarin inwoners elkaar ondersteunen, nieuwkomers volwaardig kunnen deelnemen en iedereen de kans krijgt om mee te doen. Zo werken we aan een gemeente waarin mensen zich gezien, gehoord en geholpen voelen wanneer dat nodig is.

Wat merken inwoners hiervan?

Inwoners merken dat ondersteuning beter bereikbaar en toegankelijk is, dat zij sneller de juiste hulp krijgen en dat er meer mogelijkheden zijn om elkaar te ontmoeten en actief mee te doen in hun buurt. Problemen worden eerder gesignaleerd en in samenhang aangepakt, waardoor zware zorg minder vaak of minder snel nodig is.

In dit programma zijn de volgende bestuurlijke doelstellingen actueel:	
Thema: Bestaanszekerheid	
- Alle inwoners beschikken over de basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en digitale vaardigheden - Wij voorkomen schulden bij jeugdigen en inwoners met een laag inkomen - Inwoners met een laag inkomen maken optimaal gebruik van inkomensregelingen - Alle inwoners met een bijstandsuitkering doen mee naar vermogen	
Thema: Gezond en vitaal van -10 maanden tot 100+ jaar	
- In wijken met een lagere sociaal-economische-positie en (her)in te richten wijken maakt de leefomgeving gezonde keuzes makkelijker - Gezonde keuzes zijn een gewoonte, ook voor inwoners in een kwetsbare situatie - Vergroten van kansen voor jeugdigen in een kwetsbare situatie.	
Thema: De sociale basis	
- Als gemeente garanderen we ontmoeting voor inwoners in kwetsbare situaties. - Vrijwillige inzet ondersteunen waar nodig. - Sociale leefbaarheid vergroten in wijken waar de veerkracht onder druk staat (dit doel moet omgehangen worden naar Integrale wijk aanpak) - We blijven inzetten op een sterke sociale basis - Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor volwassen inwoners in de meest kwetsbare situaties binnen gestelde kaders. - Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor jeugdige inwoners en hun ouders /verzorgers in de meest kwetsbare situaties binnen gestelde kaders.	

De doelstellingen zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welk doel willen we bereiken om te komen tot deze visie?
- Welke resultaten moet het opleveren?
- Hoe meten wij onze prestaties?

Hierbij gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken. Na deze doelenboom is informatie over betrokken Verbonden Partijen en de beschikbaar gestelde middelen opgenomen.

Bestaanszekerheid

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:
Koersdocument Samen Leven in Rheden Strategische agenda samen leven in Rheden 2025-2028
Beleidskader minima en financiële hulpverlening
Verzamelverordening Werk en Inkomen

Alle inwoners beschikken over de basisvaardigheden zoals lezen, schrijven en digitale vaardigheden

Wat willen we bereiken?

Basisvaardigheden zijn voorwaardelijk om mee te doen in de samenleving. We zien bij de afdelingen werk, inkomen en schulddienstverlening dat veel inwoners niet over deze vaardigheden beschikken. Daarom bieden wij in de wijk cursussen aan die gericht zijn op werk, geld, gezondheid en gezin om de signalering van laaggeletterdheid te vergroten. Bijvoorbeeld door het leren schrijven van een sollicitatiebrief, het aanvragen van toeslagen of het lezen van een bijsluiter.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Ronald Ter Hoeven

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Het risico bestaat dat wij niet (tijdig) signaleren dat inwoners moeite hebben met lezen, schrijven, rekenen en digitale vaardigheden.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Het beschikbare educatie-aanbod wordt volledig ingezet.
- In elke kwetsbare wijk is dichtbij de inwoner een cursus gericht op werk, geld, gezondheid en gezin

Waar gaan we op sturen?

Het aantal inwoners met beperkte basisvaardigheden blijft gelijk of daalt ten opzichte van 15% in 2024.

Wij voorkomen schulden bij jeugdigen en inwoners met een laag inkomen

Wat willen we bereiken?

Wij willen schulden zo vroeg mogelijk signaleren en problematische schulden voorkomen.

Dit doen we door:

Subsidie te verlenen aan partijen die laagdrempelige ondersteuning bieden aan inwoners met financieel (juridische) vragen. Denk aan de Thuisadministratie, Formulierenhulp, Schuldhulpmaatje en Sociaal Raadsliedenwerk.

Met de werkgroep Bestaanszekerheid vanuit SamenStenfert worden inwoners uit de wijk Stenfert en breed binnen de gemeente Rheden actief geïnformeerd over alle regelingen en mogelijkheden voor inwoners met een laag inkomen.

Alle inwoners over wie wij een signaal van een betalingsachterstand ontvangen krijgen van de gemeente een hulpaanbod. Samen met Vivare zetten we ons extra in wanneer we de achterstanden verder zien oplopen.

Onze consulenten budgetbeheer en schuldhulpverlening ondersteunen inwoners met hun financiële hulpvraag en begeleiden inwoners waar kan naar een schuldenvrije toekomst.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Cyril Weijers

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De vaste lasten zijn voor veel huishoudens hoog en blijven stijgen door de onrust in de wereld. Inwoners hebben hierdoor afgelopen jaren al ingeteerd op reserves. Het is niet altijd mogelijk voor alle inwoners een sluitende begroting op te stellen. Daarbij zien we ook dat er nog altijd een taboe heerst op geldzorgen. Inmiddels weten we vanuit landelijk onderzoek dat het gemiddeld 8 jaar duurt voordat inwoners hulp zoeken. Financiële problemen groeien in die periode hard door. Het tijdig bereiken van inwoners blijft een uitdaging.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Maximaal 8% van de Rhedense huishoudens heeft geregistreeerde problematische schulden in 2028 (t.o.v. 8,7% in 2024)

Waar gaan we op sturen?

- Maximaal 8% van de Rhedense huishoudens heeft geregistreerde problematische schulden in 2028 (t.o.v. 8,7% in 2024)
 - o We weten inwoners te bereiken binnen 8 jaar na het ontstaan van de eerste schuld in plaats van de huidige 10 jaar
 - o Problematische schulden zijn beheersbaar gemaakt en (zo mogelijk) opgelost.

Inwoners met een laag inkomen maken optimaal gebruik van inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?

Uit de Minima Effect Rapportage (Nibud 2025) blijkt dat gebruik maken van de gemeentelijke minimaregelingen noodzakelijk voor inwoners is om de maandbegroting sluitend te krijgen (en te houden). Dit geldt in het bijzonder voor huishoudens met bovengemiddelde kosten als gevolg van een chronische ziekte en huishoudens met kinderen in de middelbare school leeftijd. Het aanvullende budget dat beschikbaar is gesteld vanuit het coalitieakkoord wordt gericht ingezet op de huishoudens waarvan we weten dat zij moeilijk kunnen rondkomen. We sluiten aan bij de behoefte van de inwoners. We zetten het budget in op het verruimen van de bijzondere bijstand voor medische kosten, voor de invulling van de motie voor een A-diploma voor ieder kind en voor kledingtegoed voor volwassenen.

We willen financiële problemen en schulden zoveel mogelijk voorkomen. En we willen dat inwoners (en hun kinderen) zoveel mogelijk 'mee kunnen doen' in onze samenleving. Zowel op gebied van sport en cultuur als op school. We willen daarom dat inwoners met een laag inkomen zoveel mogelijk gebruik maken van de gemeentelijke minimaregelingen.

We zorgen er via onze eigen regelingen en via subsidies aan partners voor dat alle kinderen mee kunnen doen. Dit doen we onder andere door het verstekken van de Gelrepas, een kledingtegoed, schoolkostentegoed en voorzieningen zoals een fiets, smartphone en laptop.

Wij werken doorlopend aan de toegankelijkheid en het gebruik van alle regelingen. We verstrekken daar waar kan voorzieningen automatisch aan inwoners zonder dat zij nog los hoeven aan te vragen. Zo ontvangen inwoners met een bijstandsuitkering automatisch de Gelrepas en de IIT als zij hier recht op hebben.

Veel inwoners weten niet waar ze mogelijk gebruik van kunnen maken. Voor deze inwoners is er de webtool "voorzieningenwijzer". Die geeft snel en makkelijk inzicht in de regelingen (gemeentelijk en landelijk) waarvoor zij mogelijk in aanmerking komen. Inwoners die daar hulp bij willen kunnen terecht bij een van onze partners (o.a. de Formulierenhulp).

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Cyril Weijers

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De minimaregelingen zijn niet toereikend: de vaste lasten zijn voor veel huishoudens hoog en blijven stijgen door de onrust in de wereld. Inwoners hebben hierdoor afgelopen jaren al ingeteerd op reserves. Het lukt niet iedereen om de begroting sluitend te krijgen, ook al maakt men van alle regelingen gebruik.

Het vertrouwen in "de overheid" (en daarmee ook de gemeente) blijft laag: dit vormt voor inwoners een drempel om een regeling of voorziening aan te vragen. Zeker als men voor een (andere) regeling al eens is afgewezen.

Het budget is ontoereikend: ambtshalve toekennen en/of toekennen voor een langere periode kan betekenen dat inwoners langer van een regeling gebruik maken dan dat zij daar op feitelijk recht op zouden hebben.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- 65% van de rechthebbende kinderen en volwassenen is in het bezit van een Gelrepas.
- 70% van de rechthebbende kinderen maakt gebruik van een of meer voorzieningen uit het

Kindpakket via Stichting Leergeld.
Waar gaan we op sturen?
armoede terugdringen, minder loketten, inzetten op actief meedoen, regelingen toegankelijk en eenvoudig maken.

Alle inwoners met een bijstandsuitkering doen mee naar vermogen
Wat willen we bereiken?
We willen dat alle inwoners meedoen naar vermogen. Ook inwoners voor wie betaald werk ver weg is. Hiervoor doen we het volgende: Alle inwoners met een uitkering en arbeidspotentieel hebben we in beeld en spreken we minimaal eens in het half jaar. Waar nodig spreken we hen vaker. We zetten re-integratieinstrumenten in die passend zijn bij de ontwikkeling van de inwoner en maken hiervoor gebruik van fondsen en stichtingen waar mogelijk. Regionaal werken we samen bij het ontwikkelen van passende instrumenten. In 2027 behelst dit het doorontwikkelen van het Regionaal Werkcentrum en het ontwikkelen van aanbod voor psychisch kwetsbare jongeren en oudkomers (statushouders die al een tijd zijn ingeburgerd). We onderzoeken de mogelijkheden voor meedoen naar vermogen binnen de proeftuin Stenfert specifiek en de gemeente als geheel, zoals het meer toegankelijk maken van vrijwilligerswerk voor kwetsbare inwoners. In samenwerking met onderwijs ondersteunen we jongeren bij de overgang van school naar duurzaam werk of waar nodig een uitkering. We laten inburgeraars zo snel mogelijk starten met hun inburgering, waar mogelijk vanuit een azc. De regierol bij inburgering voeren we zo veel mogelijk binnen de wettelijke kaders uit. Ons aanbod sluit aan op de mogelijkheden van de inwoner.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Ronald Ter Hoeven
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Vanwege de ombuigingen is ons assortiment aan instrumenten kleiner geworden. Tevens zijn we kritischer op de inzet van instrumenten en beperken we deze in duur of intensiteit. Dit brengt de volgende risico's met zich mee: 1. Inwoners met arbeidspotentieel ontwikkelen zich niet of niet zo snel als mogelijk richting de arbeidsmarkt. 2. Kwetsbare inwoners kunnen zonder passende ondersteuning niet meedoen en missen hierdoor structuur, sociale contacten en participatiekansen, wat kan leiden tot psychische klachten, sociale uitsluiting, verlies van arbeidspotentieel en langduriger verblijf in de bijstand. 3. Hogere maatschappelijke kosten door verminderde participatie, toename van zorgvraag en uitkeringen. De uitvoering van inburgering staat onder druk door onderbezetting. Hierdoor kan het voorkomen dat we alle statushouders periodiek zien, hun voortgang kunnen monitoren en hen de begeleiding te bieden die nodig is. Dit kan leiden tot minder gemakkelijk de stap zetten richting uitstroom uit de uitkering.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • 75% van de inwoners met een bijstandsuitkering is actief bezig met re-integratie, inburgering of een andere vorm van maatschappelijke participatie
Waar gaan we op sturen?
75% van de inwoners met een bijstandsuitkering is actief bezig met re-integratie, inburgering of een andere vorm van maatschappelijke participatie (2027)

Wat mag het kosten?

Bestaanszekerheid (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
6.3 Inkomensregelingen	25.364	25.854	27.982	27.663	27.279	27.276
6.4 Begeleide participatie	10.457	9.029	9.072	9.079	9.084	9.084
6.5 Arbeidsparticipatie	0	815	839	839	839	839
Subtotaal	35.820	35.698	37.894	37.581	37.202	37.199
Baten						
6.3 Inkomensregelingen	19.504	18.835	20.509	20.469	20.169	20.169
6.4 Begeleide participatie	745	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	303	318	318	318	318
Subtotaal	20.250	19.137	20.827	20.787	20.487	20.487
Saldo van baten en lasten	-15.571	-16.560	-17.067	-16.794	-16.715	-16.713

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

De afwijkingen binnen taakveld 6.3 en 6.4 komen voort uit het doorvoeren van de ombuigingen op personeel (30k).

Gezond en vitaal van -10 maanden tot 100+ jaar

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:

[Koersdocument Samenleven in Rheden](#)
[Strategische agenda samen leven in Rheden 2025-2028](#)
[Verrijkt beleidskader Welzijn](#)
[Sportaccommodatieplan 2025-2040 - Ruimte voor bewegen](#)

In wijken met een lagere sociaal-economische-positie en (her)in te richten wijken maakt de leefomgeving gezonde keuzes makkelijker

Wat willen we bereiken?

We werken aan een leefomgeving waarin gezonde keuzes veel makkelijker, simpeler en aantrekkelijker zijn dan nu. Onze focus ligt op wijken met een lage sociaaleconomische positie en wijken die worden (her)ingericht.

Voor een gezonde leefomgeving richten we ons op:

- Een voedingsomgeving waarin gezonde producten de basis zijn.
- Een beweegvriendelijke openbare ruimte, met voorrang voor fietsers, voetgangers en openbare sport- en beweegmogelijkheden
- Ruimtes voor sport, voor traditionele verbanden (o.a. gymzalen, sporthallen, velden) en modern georganiseerde sporten (communities, flexibel gebruik ruimtes).
- Milieuaspecten zoals hitte en schone lucht hebben grote invloed op onze gezondheid. In de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan laten we zien hoe we daar aan werken.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:
• In 2027 is de tevredenheid over de eigen woonomgeving van inwoners met een lage SEP gestegen (volwassenen), t.o.v. 2022 (85%) • Het aantal inwoners dat tijdens periodes van hitte voldoende verkoeling kan vinden buiten (balkon, tuin of buurt) is in 2028 minimaal gelijk gebleven als in 2020 (72%) • Het aantal overlastmeldingen door houtstook is in 2028 met 20% afgenomen ten opzichte van 2023 (264).
Waar gaan we op sturen?
In 2027 is de tevredenheid over de eigen woonomgeving van inwoners met een lage SEP gestegen (volwassenen), t.o.v. 2022 (85%)

Gezonde keuzes zijn een gewoonte, ook voor inwoners in een kwetsbare situatie
Wat willen we bereiken?
We stimuleren en faciliteren gezonde keuzes en aanpassingen in het dagelijks leven die helpen gezond, sterk en vitaal te blijven. De focus ligt op het bereiken van inwoners met een lage sociaaleconomische positie (SEP), mentale veerkracht bij jeugdigen en jongvolwassenen en actief en sterk ouder worden. We helpen inwoners gezonde keuzes te maken met voorlichting, communicatie en het laten ervaren van gezonde keuzes. Gezonde keuzes gaan over voldoende bewegen, gezonder eten en drinken, een rookvrij leven, bewust omgaan met alcohol/drugs en mentale rust. Dat doen we vooral groepsgericht. Denk aan programma's over gezond koken voor schoolklassen of een groep burens in de wijk.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
• Het percentage inwoners met een lage SEP dat haar eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart is in 2027 (volwassenen) en 2028 (jongeren) gestegen t.o.v. 2022 (55%) en 2023 (73%) • Het percentage inwoners met een lage SEP dat gezonde keuzes maakt (bewegen, voeding, rookvrij, middelengebruik) is gestegen in 2029 (kinderen), 2027 (volwassenen) en 2028 (jongeren) ten opzichte van 2021, 2022 en 2023.
Waar gaan we op sturen?
Het percentage inwoners met een lage SEP dat haar eigen gezondheid als (zeer) goed ervaart is in 2027 (volwassenen) en 2028 (jongeren) gestegen t.o.v. 2022 (55%) en 2023 (73%)

Vergroten van kansen voor jeugdigen in een kwetsbare situatie.
Wat willen we bereiken?
Onze focus ligt op het verstevigen van de opvoed-en opgroeiomgeving (pedagogische basis) van (aanstaande) ouders, kinderen en jeugdigen in kwetsbare situaties, voornamelijk in wijken met een lage veerkracht. We richten ons op thuis, in de wijk, kinderopvang, scholen en vrije tijd. De Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 is mede richtinggevend voor de komende jaren. Dit vraagt om stimulering van een veilige, gezonde en kansrijke omgeving waarin kinderen en jeugdigen zich ontwikkelen en hun talenten ontdekken, ongeacht hun achtergrond, beperking of sociaaleconomische positie. Bijvoorbeeld door preventieve en basisvoorzieningen zoals Kansrijke start, laagdrempelige manieren en plekken waar jeugdigen en ouders met opgroei- en opvoedvragen terecht kunnen in de wijk. Vanuit het programma Samen leven in Rheden werken we in 2027 verder aan het programma Samenwerken voor de jeugd gericht op het versterken van de pedagogische basis en verminderen van gebruik van jeugdhulp. Dit doen we samen met partners vanuit de sociale basis, zoals het onderwijs, huisartsen, gezondheidszorg, jeugdhulp.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Ronald Ter Hoeven
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De afgelopen jaren is er een toename van jeugdigen met mentale problemen en de complexiteit daarvan. De komende jaren zijn er door de bezuinigingen op de sociale basis minder middelen beschikbaar om juist die opvoed- en opgroei omgeving te versterken. De uitvoering van programma Samenwerken voor de jeugd vraagt blijvende commitment en inzet van betrokken partijen. Risico is dat dit door omstandigheden beperkt van de grond komt. Zoals uit het rapport Groeipijn over de voortgang van de Hervormingsagenda blijkt: het tot uitvoering laten komen van beoogde maatregelen vraagt in de praktijk geregeld meer tijd en moeite dan in de plannen staat.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Het percentage jeugdigen met een startkwalificatie (bij 22 jaar) blijft gelijk of groeit ten op zichte van 2024 (76%). • We bereiken minimaal 90% van alle peuters met een verwachte onderwijsachterstand met voorschoolse educatie (VVE) • Het percentage jongeren met een lage SEP dat na een moeilijke periode meestal snel herstelt is in 2027 minimaal gelijk gebleven ten opzichte van 2023
Waar gaan we op sturen?
Het percentage op verwachte onderwijsachterstand geïndiceerde kinderen dat bereikt wordt met voorschoolse educatie (VE).

Wat mag het kosten?

Gezond en vitaal van -10 maanden tot 100+ jaar (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	520	728	687	637	637	637
5.2 Sportaccommodaties	5.127	4.527	5.420	5.596	5.718	5.752
7.1 Volksgezondheid	2.678	2.628	2.707	2.682	2.682	2.682
Subtotaal	8.324	7.884	8.814	8.915	9.037	9.071
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	94	218	211	211	211	211
5.2 Sportaccommodaties	2.084	1.928	1.998	2.070	2.070	2.070
7.1 Volksgezondheid	739	337	312	312	312	312
Subtotaal	2.918	2.483	2.522	2.593	2.593	2.593
Saldo van baten en lasten	-5.407	-5.400	-6.292	-6.321	-6.444	-6.477

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Er zijn geen afwijkingen op taakveld 5.1 en 7.1. Op taakveld 5.2 komen de correcties (oplopend van 738k naar 860k) voort uit de herzien van het budgetteren van de afschrijvingen, interne rente en de kostprijs dekkende huur van alle vastgoed objecten.

De sociale basis

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:

[Koersdocument Samen Leven in Rheden](#)
[Strategische agenda samen leven in Rheden 2025-2028](#)
[Verrijkt beleidskader Welzijn](#)
[Cultuuromslag - Kracht van de verbeelding](#)

Als gemeente garanderen we ontmoeting voor inwoners in kwetsbare situaties.

Wat willen we bereiken?

We willen ontmoeting voor inwoners mogelijk maken, ontmoeting draagt bij aan het versterken, onderhouden en verbreden van het persoonlijke netwerk zodat omzien naar elkaar kan ontstaan. Dit doen we door:

Het subsidiëren van dorps- en buurthuizen, inloophuizen en tussenvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld het Ons Raadhuis in Velp en het inloophuis in Dieren.

We ondersteunen dorps- en buurthuizen, inloophuizen en tussenvoorzieningen in het bereiken van inwoners in een kwetsbare situaties bijvoorbeeld door het financieren beroepskrachten met deze expertise.

We organiseren opbouwwerkers in de wijk die samen met inwoners een infrastructuur voor ontmoeten en omzien naar elkaar ontwikkelen.

We versterken de maatschappelijke rol van de bibliotheek als plek voor ontmoeting, participatie en het bereiken van inwoners in kwetsbare situaties.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Cyril Weijers

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Financiële druk: stijgende exploitatiekosten zorgen ervoor dat voorzieningen als dorps- en buurthuizen, inloophuizen en tussenvoorzieningen onder druk komen te staan. Denk hierbij aan energie, huur, stijgende arbeidskosten.

Het bereiken van inwoners in een zeer kwetsbare situatie blijft een uitdaging, door ervaren drempels en uitdagingen in het dagelijks leven, zoals financiële-, emotionele- en gezondheidsproblemen, en vervoer.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- In 2028 vindt 50% van de inwoners de voorzieningen om elkaar te ontmoeten in de gemeente voldoende (in 2025 was dit 45%)

Waar gaan we op sturen?

In 2027 vindt 50% van de inwoners de voorzieningen om elkaar te ontmoeten in de gemeente voldoende. (In 2025 was dit 45%)

Vrijwillige inzet ondersteunen waar nodig.

Wat willen we bereiken?

We willen toewerken naar sterke en verbonden gemeenschappen waarin inwoners, mantelzorgers en vrijwilligers zich gezien en gesteund voelen en waarin het vanzelfsprekend is dat mensen zich voor elkaar en hun omgeving inzetten. Vrijwillige inzet staat daarbij niet op zichzelf, maar maakt onderdeel uit van een bredere sociale basis waarin inwoners, initiatieven en organisaties elkaar weten te vinden en versterken. In de praktijk zien we dat die verbinding niet vanzelf tot stand komt. Initiatieven werken vaak naast elkaar, kennis wordt nog beperkt gedeeld en niet iedereen weet de juiste ondersteuning te vinden. Tegelijkertijd is er veel kracht aanwezig in buurten, verenigingen en informele netwerken. Door die beter met elkaar te verbinden, ontstaat meer samenhang en kunnen inwoners elkaar makkelijker ondersteunen. We subsidiëren het Netwerk Informele Ondersteuning (NIO). Het NIO verbindt inwoners, vrijwilligersinitiatieven, maatschappelijke partners en gemeente, haalt signalen op uit de praktijk en stimuleert samenwerking. Daarnaast is het belangrijk dat vrijwilligers en initiatieven laagdrempelig toegang hebben tot kennis en ondersteuning. Veel organisaties hebben te maken met vergelijkbare vragen en uitdagingen. Dit doen wij door het organiseren van een vrijwilligerssteunpunt die expertise toegankelijk maakt voor vrijwilligers. Daarnaast subsidiëren we mantelzorg en vrijwillige huishulp (MVT), die o.a. vrijwillige huishulp en mantelzorg cafes organiseren. Door het organiseren van het sociaal cafe bouwen we verder aan een netwerk tussen informele en formele partijen.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Cyril Weijers

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Vrijwillige inzet kent een andere structuur dan formele hulpverlening: waar de ene werkt vanuit een opdracht, is de andere betrokken vanuit intrinsieke motivatie. Dit vraagt om een goede verbinding tussen beide werelden. Daarbij spelen verschillende uitdagingen, zoals wet- en regelgeving (bijvoorbeeld de AVG) en financiële vraagstukken, zoals de financieringsstructuur vanuit de ZVW. Tegelijkertijd is het van belang om regie te voeren op het proces dat hiervoor nodig is, zodat de leefwereld ruimte houdt voor 'natuurlijke' oplossingen. Op die manier wordt voorkomen dat deze oplossingen alsnog worden geformaliseerd, wat een averechts effect kan hebben: de formele wereld groeit, terwijl initiatieven uit de leefwereld juist in formele structuren worden ondergebracht.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- In 2028 geven de mantelzorgers de hulp en ondersteuning bij het geven van mantelzorg minimaal een 7 (in 2025 was dit 6,4)
- In 2028 geven de vrijwilligers de hulp en ondersteuning bij het doen van vrijwilligerswerk minimaal een 7,5 (in 2025 was dit 7,4)

Waar gaan we op sturen?

In 2028 geven de mantelzorgers de hulp en ondersteuning bij het geven van mantelzorg minimaal een 7 (in 2025 was dit 6,4)

In 2028 geven de vrijwilligers de hulp en ondersteuning bij het doen van vrijwilligerswerk minimaal een 7,5 (in 2025 was dit 7,4)

Sociale leefbaarheid vergroten in wijken waar de veerkracht onder druk staat (dit doel moet omgehangen worden naar Integrale wijk aanpak)

Wat willen we bereiken?

We willen de leefbaarheid en veerkracht in wijken waar deze onder druk staat, zoals Dieren Stenfert, structureel verbeteren en inwoners meer onderlinge verbondenheid ervaren en samen met partners (informeel en formeel, lokaal en breder) en de gemeente werken aan 'Een fijne wijk om in te wonen'.

In 2027 werken we verder aan de Integrale Wijkaanpak (IWA) in Dieren Stenfert, met als doel: het versterken van de leefbaarheid en sociale samenhang; het verminderen van kansengelijkheid en achterstanden; het verbeteren van de fysieke leefomgeving in samenhang met sociale opgaven.

We benutten Stenfert als leeromgeving voor een gebiedsgerichte en integrale aanpak die ook toepasbaar is in andere wijken.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Cyril Weijers
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Complexiteit van problematiek in wijken zoals Stenfert, waardoor resultaten tijd vragen en niet direct zichtbaar zijn. Te veel wisseling van professionele ondersteuners.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Aan het eind van 2027 geeft tenminste 70% van de inwoners die betrokken zijn bij de activiteiten van de wijk aan dat de verbondenheid is verbeterd. Dit kan gaan om onderlinge betrokkenheid en minder eenzaamheid, deelname aan een van de werkgroepen. • In 2027 hebben 200 unieke inwoners deelgenomen aan activiteiten van en voor de buurt
Waar gaan we op sturen?
Eind 2027 geeft tenminste 70% van de inwoners die betrokken zijn bij de activiteiten van de wijk aan dat de verbondenheid is verbeterd. Dit kan gaan om onderlinge betrokkenheid en minder eenzaamheid of actieve deelname aan 1 van de vele werkgroepen. In 2027 hebben 200 unieke inwoners deelgenomen aan activiteiten van en voor de buurt. Anders denken anders doen: professionele organisaties volgen het tempo en energie van de inwoners en stellen zich primair ondersteunend en faciliterend op. De gemeente treedt hierin op als procesregisseur.

We blijven inzetten op een sterke sociale basis
Wat willen we bereiken?
In de gemeente Rheden is in de afgelopen jaren gebouwd aan een sterke sociale basis. Daarbij zetten wij in op het versterken van de sociale netwerken rondom inwoners. We werken hierbij vanuit het Rhedens model, waarin de rol van de buurt en verbonden gemeenschappen centraal staat. Hierbij is ontmoeten, verbinding, en omzien naar elkaar van belang. Door in te zetten op vrij toegankelijke voorzieningen die preventief werken, voorkomen wij waar mogelijk de instroom in duurdere maatwerkvoorzieningen. Het daadwerkelijk realiseren van deze beweging is tevens een belangrijke randvoorwaarde voor de financiële houdbaarheid van de Wmo en Jeugd. Wanneer de sociale basis en lokale teams onvoldoende in staat zijn lichte en matige ondersteuningsvragen op te vangen, blijft het beroep op individuele en specialistische maatwerkvoorzieningen hoger dan in de meerjarenraming wordt verondersteld. Professionals, vrijwilligers, en maatschappelijke organisaties bieden, vaak in samenwerking met (georganiseerde) inwoners zelf, hulp en ondersteuning vanuit vrij toegankelijke voorzieningen. Als gemeente voeren wij regie op de verbinding tussen deze formele en informele structuren, zodat de kracht van de samenleving wordt versterkt. Deze ondersteuning wordt zowel individueel als collectief aangeboden en vormt het fundament waarop inwoners met lichte tot matige hulp en ondersteuningsvragen kunnen terugvallen. De hulp en ondersteuning is dichtbij, laagdrempelig en goed toegankelijk. De komende jaren blijven wij investeren in ontmoeting, vrijwillige inzet, mantelzorgondersteuning, vroegsignaleren en preventie. Hierbij besteden wij extra aandacht aan kwetsbare wijken en inwoners die risico lopen op eenzaamheid, armoede, of psychische kwetsbaarheid. Inwonersinitiatieven worden gestimuleerd zodat inwoners meer eigenaarschap kunnen nemen voor hun buurt, bijvoorbeeld door het organiseren van buurtbudgetten.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Cyril Weijers
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Overvraging informele netwerken, proces (door)ontwikkeling verbonden gemeenschappen, uitdagingen rondom het bereiken van kwetsbare inwoners, onvoldoende aansluiting van professionals waardoor eigenaarschap verschuift van de gemeenschap naar formele organisaties in plaats van dat de sociale basis wordt versterkt.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • in 2028 zoekt 70% van de inwoners hulp bij familie, vrienden of kennissen (in 2025 was dit 71% bij boodschappen en 65% bij computergebruik). • in 2028 vindt 45% van de inwoners vindt dat buurtbewoners elkaar (zeer) goed helpen of

ondersteunen (in 2025 was dit 39%).
Waar gaan we op sturen?
In 2028 zoekt 70 % van de inwoners hulp bij familie, vrienden of kennissen. In 2028 vindt 45% van de inwoners dat buurtbewoners elkaar (zeer) goed helpen of ondersteunen. (In 2025 was dit 39%).

Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor volwassen inwoners in de meest kwetsbare situaties binnen gestelde kaders.

Wat willen we bereiken?
We organiseren ondersteuning primair binnen de sociale basis, via welzijn, cultuur en sport en met behulp van sterke lokale teams, die een groter deel van de ondersteuning zelf uitvoeren. Wmo-maatwerkvoorzieningen zetten we in wanneer ondersteuning niet op een andere manier passend kan worden georganiseerd. Daarbij kijken we eerst naar wat inwoners zelf kunnen, met hun netwerk en via de sociale basis. Is maatwerk nodig, dan organiseren we dit aanvullend, tijdelijk en in samenhang met de leefwereld van inwoners.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Cyril Weijers
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De uitgaven aan Wmo-maatwerk staan onder druk door demografische ontwikkelingen, de samenstelling van de Rhedense bevolking en een toenemend beroep op ondersteuning. Het VNG-voorspelmodel laat voor huishoudelijke hulp in Rheden zien dat de budgetten mogelijk tekort schieten in 2027 en 2028. Voor individuele begeleiding laat het voorspelmodel een aanzienlijk sterkere kostenontwikkeling zien, waardoor budgetten mogelijk ook tekort schieten. Het college stuurt daarom op het terugbrengen van de uitgaven binnen de beschikbare budgettaire kaders. Daarbij zetten we individuele begeleiding gericht in voor inwoners in de meest kwetsbare situaties die deze ondersteuning daadwerkelijk nodig hebben en voor wie ondersteuning vanuit eigen mogelijkheden, het netwerk, de sociale basis of lokale teams niet toereikend is. Deze aanscherping kan juridische en uitvoeringsrisico's met zich meebrengen. Het college weegt deze risico's af tegen de noodzaak de Wmo ook op langere termijn toegankelijk en financieel houdbaar te houden. Voor huishoudelijke hulp ontstaat vanaf 2029 een aanvullende onzekerheid. Het Rijk is voornemens de huidige maatwerkvoorziening te wijzigen en de middelen in het gemeentefonds substantieel te verlagen. De wettelijke uitwerking en de voorwaarden voor het gemeentelijke vangnet zijn nog niet definitief bekend. Rheden kent relatief veel gebruikers van huishoudelijke hulp. Daardoor bestaat het risico dat de verlaging van de rijksbijdrage niet volledig kan worden opgevangen door een even grote daling van de gemeentelijke uitgaven. Dit risico is nader gekwantificeerd in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Het aantal unieke volwassen inwoners dat gebruik maakt van geïndiceerde Wmo vormen van hulp en ondersteuning stijgt niet meer dan prognose VNG voorspel model aan unieke aantal inwoners
Waar gaan we op sturen?
Het aantal unieke inwoners dat gebruik maakt van geïndiceerde Wmo vormen van hulp en ondersteuning stijgt niet meer dan prognose VNG voorspel model aan unieke aantal inwoners.

Gespecialiseerde hulp is beschikbaar voor jeugdige inwoners en hun ouders /verzorgers in de meest kwetsbare situaties binnen gestelde kaders.

Wat willen we bereiken?

We organiseren ondersteuning primair binnen de sociale basis, via welzijn, cultuur en sport en met behulp van sterke lokale teams, die een groter deel van de ondersteuning zelf uitvoeren. Individuele voorzieningen jeugdhulp zetten we in wanneer ondersteuning niet op een andere manier passend kan worden georganiseerd. Daarbij kijken we eerst naar wat inwoners zelf kunnen, met hun sociale netwerk en via de sociale basis. Is een individuele voorziening nodig, dan organiseren we dit aanvullend en in samenhang met de leefwereld van inwoners. In 2027 zetten we met voorrang in op de ontwikkeling van een sterk lokaal team, onderdeel verblijfszorg jeugd.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Ronald Ter Hoeven

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De verschuiving naar ondersteuning binnen de sociale basis en lokale teams is afhankelijk van ontwikkeling hiervan in de komende jaren. Bij achterblijvende vooruitgang kan de inzet van individuele voorzieningen jeugdhulp hoger blijven dan beoogd. De overgang naar de regionale contractering voor de ambulante vormen van jeugdhulp kunnen leiden tot hogere instroom voor jeugdhulp. De financiële ramingen voor Jeugd gaan uit van een substantiële afname van de kosten van individuele en specialistische jeugdhulp. Om deze beweging te realiseren zetten we in op vijf samenhangende maatregelen: het scherper afbakenen van de reikwijdte van de Jeugdwet, Stevige Lokale Teams, welzijn en preventie, het verkorten van trajectduur en het verminderen van jeugdhulp met verblijf.

Een deel van het financiële effect kunnen we door lokale maatregelen zelf realiseren. Een ander deel is afhankelijk van landelijke maatregelen en aanpassing van de Jeugdwet. Het Rijk gaat ervan uit dat gemeenten vanaf 2028 over de benodigde instrumenten beschikken. Wanneer landelijke wetgeving later beschikbaar komt of de lokale transformatie minder snel effect heeft dan voorzien, kunnen de in de meerjarenraming opgenomen kostendalingen niet volledig of niet tijdig worden gerealiseerd.

Ook de overgang naar regionale contractering van ambulante jeugdhulp kan invloed hebben op de instroom en kosten. Daarom volgen we de ontwikkeling van gebruik, trajectduur, verblijf en kosten nauwgezet en sturen we gedurende de begrotingsperiode bij. Het financiële restrisico is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Het jeugdzorggebruik neemt af en is in 2029 niet meer dan 1% hoger dan het landelijk gemiddelde (Rheden 15,5%; Nederland 13,5% in 2023).
- Het gebruik van jeugdhulp met verblijf neemt af. En is in 2029 gelijk of lager dan het landelijk gemiddelde. (Rheden 2,0%, Nederland 1,9% in 2023). [kopie]

Waar gaan we op sturen?

Het jeugdzorggebruik neemt af en is in 2029 niet meer dan 1% hoger dan het landelijk gemiddelde (Rheden 15,5%; Nederland 13,5% in 2023).

Wat mag het kosten?

De sociale basis (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
4.2 Onderwijshuisvesting	2.925	3.664	3.033	3.333	3.309	3.838
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.359	3.201	3.377	3.423	3.471	3.473
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	671	597	510	509	509	509
5.6 Media	1.023	1.017	915	915	915	915

6.1 Samenkracht en burgerparticip.	3.665	5.881	14.311	14.064	9.762	9.761
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. Wm	0	299	310	310	310	310
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. je	156	342	413	287	287	287
6.23 Toegang/eerstelijnsvoorz.integr	435	3.933	3.780	3.722	3.722	3.722
6.60 hulpmiddelen en diensten (Wmo)	2.958	2.534	2.636	2.666	2.696	2.696
6.711 Huishoudelijk hulp (Wmo)	6.123	6.819	7.044	7.044	4.411	4.384
6.712 Begeleiding (Wmo)	7.223	4.834	4.880	4.405	4.312	4.312
6.713 Dagbesteding (Wmo)	0	47	48	48	48	48
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	5.838	9.148	10.274	7.153	6.717	7.517
6.752 jeugdhulp ambulant regionaal	8.965	2.794	2.895	2.903	2.913	2.913
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	10	11	11	11	11
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	100	114	114	114	114
6.762 Jeugdhulp met verblijf regiona	6.046	8.900	8.318	8.464	8.461	8.461
6.763 Jeugdhulp met verblijf landeli	0	10	33	33	33	33
6.791 PGB Wmo	278	430	444	444	444	444
6.792 PGB Jeugd	219	230	234	234	234	234
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	0	0	0	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	0	1.220	1.257	1.257	1.257	1.257
6.822 Jeugdreclassering	1.297	138	138	138	138	138
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	2.623	3.977	3.999	3.974	3.974	3.974
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.756	1.935	1.996	1.970	1.970	1.996
Subtotaal	55.561	62.060	70.971	67.425	60.021	61.351
Baten						
4.2 Onderwijshuisvesting	497	411	424	424	424	424
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.420	1.428	1.437	1.437	1.437	1.437
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	60	0	0	0	0	0
5.6 Media	43	35	36	36	36	36
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	603	2.000	13.860	13.860	8.826	8.826
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. Wm	0	299	308	308	308	308

6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. je	1	0	0	0	0	0
6.23 Toegang/eerstelijnsvoorz.integr	0	92	95	95	95	95
6.60 hulpmiddelen en diensten (Wmo)	531	749	574	774	774	774
6.711 Huishoudelijk hulp (Wmo)	0	0	0	0	0	0
6.712 Begeleiding (Wmo)	1.188	629	629	629	629	629
6.713 Dagbesteding (Wmo)	0	0	0	0	0	0
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	0	0	0	0	0	0
6.752 jeugdhulp ambulant regionaal	0	0	0	0	0	0
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	0	0	0	0	0	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	0	0	0	0	0	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regiona	0	0	0	0	0	0
6.763 Jeugdhulp met verblijf landeli	0	0	0	0	0	0
6.791 PGB Wmo	0	0	0	0	0	0
6.792 PGB Jeugd	0	0	0	0	0	0
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	0	0	0	0	0	0
6.821 Jeugdbescherming	0	0	0	0	0	0
6.822 Jeugdreclassering	0	0	0	0	0	0
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	0	0	0	0	0	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	11	850	0	0	0	0
Subtotaal	4.354	6.492	17.363	17.563	12.529	12.529
Saldo van baten en lasten	-51.207	-55.569	-53.608	-49.862	-47.492	-48.822

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 4.2 komen de mutaties voort uit het doorvoeren van de interne kostprijs dekkende huur. Op taakveld 5.3 is het aanvullende budget voor de cultuurnota opgenomen (100k). Op taakveld 6.1 zijn de baten en lasten van Nieuwkomers begroot, waarbij dit voor de Oekraïne opvang incidenteel is begroot voor 2027 en 2028 en voor Asiel structureel, andere grote mutaties komen hier ook voort uit het aanpassen van de interne kostprijs dekkende huur. Op taakveld 6.23 is het budget verhoogd met de extra bijdrage voor Veilig Thuis (50k). Op taakveld 6.60 is de incidentele tegemoetkoming van het Rijk verwerkt voor het uitstellen van de invoering van de inkomens afhankelijke bijdrage voor Wmo (200k). Op taakveld 6.711 is rekening gehouden met de voorgenomen wijziging van de huishoudelijke hulp en de daarbij behorende verlaging van de rijksbijdrage vanaf 2029. Het VNG-voorspelmodel laat zien dat budgetten in aanloop naar de stelselwijziging in 2029 mogelijk tekort schieten. Vanaf 2029 is de wettelijke vormgeving van de nieuwe situatie en het gemeentelijke vangnet nog onzeker. De financiële consequenties hiervan

zijn daarom als risico betrokken bij de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. Voor individuele begeleiding laat het VNG-voorspelmodel een mogelijke verdere kostenstijging zien. Het college treft maatregelen om deze ontwikkeling terug te brengen binnen het beschikbare budget en de inzet van individuele begeleiding sterker te richten op inwoners in de meest kwetsbare situaties. Omdat de omvang en het tempo van het financiële effect van deze maatregelen onzeker zijn, is hiervoor een afzonderlijk risico opgenomen. Op taakveld 6.712 is extra ruimte opgenomen voor de uitvoering van de begeleidingstaken vanuit de Wmo voor Nieuwkomers (300k). Op taakveld 6.91 worden de ombuigingen op personeel binnen team Wmo zichtbaar (173k). Op taakveld 6.92 is het budget opgehoogd voor de uitvoering van de nieuwe Stevige lokale teams (500k).

Verbonden partijen

Voor het bereiken van de doelstellingen van programma 1, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten, heeft de gemeente Rheden zich met een aantal partijen verbonden waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft.

Het gaat hier om de volgende organisaties:

- Modulair Gemeentelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR);
- Veiligheids- Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM);
- Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (DRAN);
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR);
- Stichting Veilig Thuis

In de paragraaf Verbonden Partijen wordt nader inzicht gegeven in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente in deze organisaties.

Kosten totale programma

Samenleving (x € 1.000,-)						
	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten	99.706	105.641	117.679	113.920	106.259	107.621
Baten	27.521	28.112	40.712	40.943	35.609	35.609
Saldo van baten en lasten	-72.184	-77.529	-76.967	-72.977	-70.650	-72.011
Reserves						
Toevoeging	392	0	0	0	0	0
Onttrekking	0	0	0	0	150	0
Resultaat	-72.576	-77.529	-76.967	-72.977	-70.500	-72.011

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Om de doelstellingen van de Hervormingsagenda Jeugd te realiseren wordt in 2029 €150.000 uit de bestemmingsreserve ingezet voor de verdere transformatie van de Stevige Lokale Teams. Deze investering ondersteunt de structurele inzet naar meer lokale regie, vroegtijdige ondersteuning en minder inzet van zware en specialistische jeugdhulp. Daarmee draagt de investering bij aan het realiseren van de in de meerjarenraming veronderstelde kostendaling binnen Jeugd.

2 Leefomgeving

Wat is onze visie?

In Rheden willen we dat inwoners prettig kunnen wonen, ondernemen, recreëren en leven. De kwaliteit van onze leefomgeving speelt daarbij een belangrijke rol. Onze dorpen liggen in een unieke omgeving tussen de Veluwe, de IJssel en waardevolle natuurgebieden. Die kwaliteiten willen we behouden en versterken. Tegelijk geven we ruimte aan ontwikkelingen die nodig zijn voor de toekomst.

De uitdagingen zijn groot. We hebben meer woningen nodig, klimaatverandering vraagt om aanpassingen in onze leefomgeving en de energietransitie vraagt om gezamenlijke keuzes. Daarbij willen we de identiteit van onze dorpen behouden en onze natuur beschermen.

Van zorgen voor naar voorkomen van

We richten ons op het voorkomen van problemen in plaats van het oplossen ervan achteraf. Dat doen we door tijdig te investeren in een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving. We bereiden onze gemeente voor op de gevolgen van klimaatverandering door te investeren in een klimaatbestendige openbare ruimte, groen, natuur en biodiversiteit. Daarnaast ondersteunen we duurzame initiatieven van inwoners en organisaties.

De gemeente maakt het makkelijker

Wij willen inwoners, ondernemers en organisaties ondersteunen bij initiatieven die bijdragen aan een prettige en toekomstbestendige leefomgeving. Daarom denken we mee met onze inwoners en ondernemers, handelen we vanuit mogelijkheden en niet vanuit beperkingen, vereenvoudigen we de regels en zorgen we voor heldere en kortere procedures.

We werken aan voldoende woonruimte voor iedereen, passend bij de behoefte van onze inwoners en de identiteit van onze dorpen. Daarbij kijken we niet alleen naar woningen, maar ook naar voorzieningen, bereikbaarheid, groen en een prettige openbare ruimte.

Partnerschap: samen werken aan oplossingen

De uitdagingen in onze leefomgeving kunnen we als gemeente niet alleen oplossen. Daarom werken we samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties, partners en andere overheden. We zoeken naar oplossingen die bijdragen aan brede welvaart en passen bij wat onze dorpen nodig hebben. Daarbij geven we ruimte aan initiatieven uit de samenleving en betrekken we inwoners bij ontwikkelingen die hun leefomgeving raken. Bij gebiedsgerichte ontwikkelingen verbinden we woningbouw, economie, mobiliteit, leefbaarheid en de openbare ruimte om de kwaliteit van het gebied duurzaam te versterken.

Wat merken inwoners hiervan?

Inwoners merken dat hun dorp aantrekkelijk, groen en leefbaar blijft. Er komt ruimte voor woningen die aansluiten bij de behoefte in de dorpen, terwijl ook wordt geïnvesteerd in voorzieningen, bereikbaarheid en ontmoetingsplekken.

Zij ervaren een gemeente die naar hen luistert, meedenkt, initiatieven ondersteunt en duidelijke kaders biedt en zien dat we werken aan een klimaatrobuuste leefomgeving en aan duurzame oplossingen.

In dit programma zijn de volgende bestuurlijke doelstellingen actueel:	
Thema: Ruimtelijke ontwikkeling	
	- Versnelling Woningbouw - Functionerende beleidscyclus onder de omgevingswet - Versterken leefbaarheid en samenhang in de dorpen - Versterken leefbaarheid en toekomstbestendig landelijk gebied - Faciliteren particuliere ruimtelijke initiatieven
Thema: Volkshuisvesting	
	- Meer vernieuwende woonvormen - Passend wonen en doorstroming - Voldoende betaalbare woningen
Thema: Economische ontwikkeling	
	- Versterken van de lokale economie, het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid - Versterken van duurzame recreatie en toerisme als economische motor - We streven naar een maximaal scheidingspercentage
Thema: Erfgoed	
	- De cultuurhistorische waarden in onze gemeente benutten, beleven en respecteren. Behoud door ontwikkeling.
Thema: Openbare ruimte, landschap en natuur	
	- De openbare ruimte wordt duurzaam, schoon, heel en veilig ingericht en beheerd. Waarbij maatschappelijke ontwikkelingen zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en energietransitie onderdeel zijn van de herinrichting - Wateroverlast, hitte en droogte(stress) in de fysieke leefomgeving worden beperkt en voorkomen - Kinderen en jongeren in de gemeente Rheden spelen volop buiten, daarvoor zijn er voldoende, uitdagende en gevarieerde speelplekken in de openbare ruimte - Behoud en versterking van de biodiversiteit in onze gemeente - Versterking van de kwaliteiten, samenhang, verbindingen en samenwerking in het landschap van Rheden - Instandhouding en versterking natuurwaarden Rozendaalse Veld

Thema: Mobiliteit en infra

- Het verbeteren van de verkeersveiligheid in schoolomgevingen en bij sportverenigingen.
- Meer de samenwerking opzoeken met inwoners en buurgemeenten om de verkeersveiligheid te verbeteren en duurzaam reisgedrag te stimuleren
- Nieuw parkeerbeleid dat aansluit op de gemeentelijke ambities.
- De infrastructuur bij bushaltes is op orde.

De doelstellingen zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welk doel willen we bereiken om te komen tot deze visie?
- Welke resultaten moet het opleveren?
- Hoe meten wij onze prestaties?

Hierbij gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken. Na deze doelenboom is informatie over betrokken Verbonden Partijen en de beschikbaar gestelde middelen opgenomen.

Ruimtelijke ontwikkeling

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:

https://omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/documenten/akn_nl_act_gm0275_2025_Regeling39b70545dfa6473f81d6f9b5a5a342cf/plekinfo?locatie-stelsel=RD&locatie-x=200971&locatie-y=447953&bestuurslaag=gemeente®elsandere=regels, andere&session=0b94cabe-331c-4ee1-b6fd-fc31e52927be

Visie

De omgevingsvisie 'Natuurlijk Rheden' (2026) geeft richting aan de toekomst van onze gemeente. Onze basishouding is erop gericht dat we te gast zijn in de groene omgeving. We willen onze kernkwaliteiten versterken door ze te koesteren én te ontwikkelen. Op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling en volkshuisvesting gaat onze aandacht uit naar grote maatschappelijk opgaven op het gebied van o.a. wonen, leefbaarheid, mobiliteit, energietransitie, klimaatadaptatie, economie, landbouw en natuur en de onderlinge samenhang daartussen.

Volkshuisvesting

We zorgen samen met onze partners voor voldoende, betaalbare en passende woningen voor onze inwoners. We bouwen door, maar doen dat doordacht: met oog voor onze dorpen, de ruimte die er is en rekening houdend met randvoorwaarden op het gebied van energie, water en natuur. De ambitie is om richting 2040 te groeien naar circa 3.000 extra woningen, met een goede balans tussen sociale huur-, middenhuur- en koopwoningen. Tegelijk versterken we bestaande wijken en zetten we ons ervoor in dat inwoners kunnen doorstromen en/of in hun eigen dorp kunnen blijven wonen.

Ruimtelijke ontwikkeling

Net als elders in Nederland is de beschikbare ruimte in onze gemeente zeer schaars. We zoeken daarom bewust naar 'de juiste functie op de juiste plek' en 'slimme combinaties van maatschappelijke opgaven'. Daarnaast faciliteren we particuliere initiatieven die bijdragen aan onze ambities en doelstellingen voor een gezonde, sociale, veilige, groene, toekomstgerichte en CO2-neutrale leefomgeving.

De visie op Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting hangt nauw samen met een aantal thema's uit de programma's Samenleving en Bestuur en Organisatie, zoals bijvoorbeeld 'Gezond en vitaal van -10 maanden tot 100+ jaar', de 'sociale basis' en de 'integrale wijkaanpak'.

Versnelling Woningbouw

Wat willen we bereiken?
In 2025 hebben gemeenten, provincie Gelderland, het Rijk, corporaties en marktpartijen geactualiseerde afspraken gemaakt over de woondeal. Dit heeft geleid tot de Woondeal 2.1. In de komende jaren willen wij onze bijdrage leveren aan deze afspraken. Hierbij werken we aan een eerlijke en inclusieve woningmarkt met bijzondere aandacht voor inwoners in kwetsbare situaties. We zorgen voor voldoende urgentiewoningen en passende woonoplossingen zodat er voor iedereen een passende plek is in één van de dorpen. Extra woningen worden toegevoegd door nieuwbouw, zoals het transformatiegebied Haveland in Rheden en het Hupkesterrein in Dieren. Of door transformatie van gebouwen naar wonen of woningsplitsen en -delen.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De netcongestie De stikstofcrisis Onvoldoende menskracht en middelen
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
• 3000 woningen opgeleverd
Waar gaan we op sturen?
• Toevoegen van 3.000 woningen In 2040 willen we circa 3.000 nieuwe woningen hebben gerealiseerd. We bouwen hier gefaseerd naartoe: rond het jaar 2030 willen we ongeveer 1.000 woningen opleveren, bestaande uit projecten die al in uitvoering of in voorbereiding zijn. Vervolgens groeien we door naar circa 2.000 woningen rond 2035, om uiteindelijk ons doel in 2040 te bereiken. Dit kunnen woningen in de nieuwbouw of bestaande bouw zijn.

Functionerende beleidscyclus onder de omgevingswet
Wat willen we bereiken?
We willen omgevingsbeleid dat samenwerking stimuleert en ontwikkeling mogelijk maakt. In de komende jaren werken we hiervoor toe naar een goed functionerende beleidscyclus onder de Omgevingswet en de verdere ontwikkeling en actualisering van onze kerninstrumenten, zoals de omgevingsvisie, de omgevingsprogramma's en het omgevingsplan. De 'beleidscyclus' is een structuur voor het proces van beleidsvorming, uitvoering, evaluatie en bijsturing. Deze cyclus zorgt o.a. voor onderlinge verbinding en samenhang tussen de verschillende instrumenten.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
• Herziening omgevingsvisie • Vaststelling van (verplichte) omgevingsprogramma's • Ontwikkeling van het omgevingsplan
Waar gaan we op sturen?
Vereenvoudiging regelgeving

Versterken leefbaarheid en samenhang in de dorpen
Wat willen we bereiken?

Woningbouw zien we als een integraal onderdeel van de ontwikkeling van onze dorpen. Nieuwe woningen dragen niet alleen bij aan het aanbod, maar ook aan de kwaliteit van de leefomgeving. Daarom combineren we woningbouw met investeringen in groen, ontmoetingsplekken en voorzieningen. Zo versterken we de leefbaarheid en samenhang in onze dorpen. We bouwen met oog voor de toekomst. Duurzaamheid speelt daarbij een belangrijke rol: energie, warmte en water zijn steeds bepalender voor de inrichting van onze leefomgeving. Daarom stimuleren we duurzame oplossingen, zoals energiezuinige woningen en het benutten van regenwater. Dit draagt bij aan lagere woonlasten en een prettige woonomgeving, nu en in de toekomst.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
- Als er niet voldoende sociale huurwoningen kunnen worden toegevoegd in meer veerkrachtige wijken, kan er geen sprake zijn van vermindering van sociale huur in weinig veerkrachtige wijken; - Voor het bereiken van dit doel zijn we afhankelijk van woningcorporaties
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: - Meer sociale huurwoningen (aantallen) - Geen sociale huurwoningen meer met energie labels E.F en G - Meer toekomstgericht bouwen
Waar gaan we op sturen?
We gaan sturen op de uitkomsten van de leefbarometer

Versterken leefbaarheid en toekomstbestendig landelijk gebied

Wat willen we bereiken?

In de Omgevingsvisie 'Natuurlijk Rheden' (2026) staan de ambities en doelstellingen van het landelijk gebied voor de langetermijn beschreven. Een toekomst waarin we blijvend aandacht besteden aan het behoud, de ontwikkeling en het toekomstbestendig maken van onze unieke groenblauwe omgeving. Hierbij dragen we zorg voor de Rhedense kernwaarden¹, grijpen we kansen aan voor het versterken van de groenblauwe dooradering en werken we samen met onze inwoners, ondernemers en partners aan grote opgaven op het gebied van landbouw, klimaat, natuur, water, stikstof, energie, recreatie, leefbaarheid enzovoorts. Voor het realiseren van deze ambities zetten we drie ontwikkelstrategieën in: ondersteunen, samenwerken en initiatief nemen.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
vertraging door wet- en regelgeving, samenwerking die onder druk staat, onvoldoende financiële middelen
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: - Uitvoering masterplan Veluwezoom - Gebiedsproces Soerensbeekdal is opgestart - Masterplan HBFO - Uitvoering voorkeursvariant Rivierklimaatpark IJsselpoort - Aanpak Veluwe loopt
Waar gaan we op sturen?
We sturen op het externe beleid, waaronder stikstof en landbouwbeleid

Faciliteren particuliere ruimtelijke initiatieven

Wat willen we bereiken?
De gemeente Rheden heeft beperkt grond in eigen bezit. Grondeigenaren, ontwikkelaars, corporaties, bewoners en andere initiatiefnemers hebben daarom een belangrijke rol in het verwezenlijken van de ambities en doelstellingen uit de Omgevingsvisie. Alle particuliere plannen, van groot tot klein, kunnen hieraan bijdragen. Daar waar grote ruimtelijke initiatieven een forse bijdrage kunnen leveren aan de grote maatschappelijke opgaven, zijn de kleine ruimtelijke initiatieven van betekenis voor de invulling van lokale behoeften en het leveren van kleinschalig maatwerk.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
Inwoners zijn tevreden over de afhandeling van hun aanvraag
Waar gaan we op sturen?
Het resultaat van dit doel is afhankelijk van een aantal factoren, zoals de hoeveelheid aanvragen, de inhoud/complexiteit van de aanvragen en de ambtelijke capaciteit die beschikbaar is om processen te begeleiden. Dit is op voorhand moeilijk in te schatten. In het afgelopen begrotingsjaar heeft de gemeente circa xxxx ruimtelijke initiatieven begeleid.

Wat mag het kosten?

Ruimtelijke ontwikkeling (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
8.1 Ruimtelijke ordening	2.196	2.136	2.119	2.119	2.119	2.119
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	824	212	219	219	219	219
Subtotaal	3.020	2.348	2.338	2.338	2.338	2.338
Baten						
8.1 Ruimtelijke ordening	60	160	217	269	269	269
8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	410	0	0	0	0	0
Subtotaal	470	160	217	269	269	269
Saldo van baten en lasten	-2.550	-2.188	-2.121	-2.069	-2.069	-2.069

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Er zijn geen afwijkingen op taakveld 8.1 en 8.2.

Volkshuisvesting

Meer vernieuwende woonvormen

Wat willen we bereiken?

We stimuleren levensloopgeschikte, geclusterde woonvormen voor ouderen, waar ontmoeting en verbondenheid centraal staan (streven ca. 170 woningen in geclusterde vorm t/m 2030). Dit kunnen ook gemengde woonvormen zijn met een mix aan doelgroepen.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Paul Hofman

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Netcongestie, gestegen bouw- en loonkosten, stikstof, tekort personele capaciteit, stapelen van ambities, zijn risico's voor vertragen woningbouw.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Meer vernieuwende woonvormen: In 2027 werken we met Vivare aan het realiseren van een vernieuwende woonvormen: combinaties van zorg, woningbouwopgave en huisvesting van bijzondere doelgroepen.

Waar gaan we op sturen?

Streven naar 170 woningen in geclusterde vorm t/m 2030

Passend wonen en doorstroming

Wat willen we bereiken?

In 2027 werken Vivare en Gemeente samen aan passend wonen en doorstroming d.m.v. een wooncoach. Zij werken aan passend wonen voor ouderen in de sociale huur en particuliere sector d.m.v. bewustwording, advies en begeleiding.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Paul Hofman

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Stikstofproblematiek, netcongestie, aanscherping Europese klimaatregulering. dure gronden / grondspeculatie (waardoor businesscase voor betaalbare woningen of vernieuwende woonvormen moeilijk wordt), beschikbaarheid van gronden en bereidheid van eigenaren om de bijzondere woonvormen op deze plaats gerealiseerd te krijgen.

Waar gaan we op sturen?

x% betaalbare woningen van de nieuwbouw

Voldoende betaalbare woningen

Wat willen we bereiken?

Van de nieuwbouw moet 2/3 deel een betaalbare woning zijn, waarvan 30% sociale huur.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Paul Hofman

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Financiële onhaalbaarheid van de bouw van betaalbare woningen, bijvoorbeeld door het stapelen van ambities: betaalbaar, levensloopgeschikt, duurzaam etc. Marktpartijen, die te veel geld betalen voor de grond, waardoor businesscase voor betaalbare woningen moeilijk wordt.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Voldoende betaalbare woningen
- Meer levensloopgeschikte woningen (2000 t/m 2030). Deze worden toegevoegd in de nieuwbouw en bestaande bouw.
- Toevoegen circulair gebouwde nieuwbouwwoningen

Waar gaan we op sturen?

2/3 betaalbare woningen

Wat mag het kosten?

Volkshuisvesting (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
8.3 Wonen en bouwen	3.623	3.260	3.432	3.382	3.382	3.382
Subtotaal	3.623	3.260	3.432	3.382	3.382	3.382
Baten						
8.3 Wonen en bouwen	861	607	627	627	627	627
Subtotaal	861	607	627	627	627	627
Saldo van baten en lasten	-2.763	-2.653	-2.805	-2.755	-2.755	-2.755

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

De afwijkingen binnen taakveld 8.3 komen voort uit opstellen VHV programma (50k), wooncoaches (60k) en uitvoering verplichte regionale urgentieregeling (40k).

Economische ontwikkeling

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:

- <https://rheden.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/4ff30d48-cfdd-4782-b0c0-b2d64ffb950a?documentId=604bb651-7d78-4f05-bd42-d479d397a89c&agendaItemId=761bdf1b-a5a2-48ce-9e7a-4cb0db88c955>
- <https://repository.officiële-overheidspublicaties.nl/externebijlagen/exb-2017-15090/1/bijlage/exb-2017-15090.pdf>
- <https://rheden.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/22762c4e-b765-4b1c-916b-4387e8b09a3e?documentId=3cc07a2c-2dec-489e-9ed9-4e4aef7192ca&agendaItemId=ab1ec7e8-d0f0-4430-af95-7f5fe9bebd77>
- <https://rheden.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/3302be5f-ea67-4d76-912f-032a88ea5817?documentId=f566c515-0db1-4a76-854f-7049ef24c037&agendaItemId=14187075-2b1f-45cc-8db1-ce75de9eafbd>

Versterken van de lokale economie, het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid

Wat willen we bereiken?

We stimuleren een positieve en duurzame ontwikkeling van de lokale economie en werkgelegenheid. Hierbij ligt de focus op recreatie en toerisme en de Groene Bloei (stimuleren ondernemerschap in het groen). We behouden en versterken een goed vestigingsklimaat met vitale winkelgebieden. Dit doen we door o.a. vergunningentrajecten voor ondernemers te vereenvoudigen en de samenwerking tussen overheid, ondernemers en onderwijsinstellingen actief te intensiveren.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Ronald Ter Hoeven

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Negatieve conjuncturele ontwikkelingen kunnen de werkgelegenheid en koopkracht onder druk zetten. Daarnaast vormen de schaarste aan fysieke uitbreidingsruimte, vergunningprocedures en de beperkte gemeentelijke capaciteit en middelen een risico voor het ondersteunen en faciliteren van ondernemers.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Het aantal banen in de gemeente te laten stijgen met het Gelderse gemiddelde.
- Inzicht in de knelpunten bij ondernemers in het kader van vergunningen.
- Een stijging van het aantal structurele samenwerkingsinitiatieven tussen onderwijs, ondernemers en overheid ten opzichte van 2026.
- Daling van de leegstand in de winkelgebieden

Waar gaan we op sturen?

Een procentuele toename van het aantal banen binnen de gemeente die minimaal gelijke trend houdt met de Gelderse gemiddelde (PWE Gelderland).

Versterken van duurzame recreatie en toerisme als economische motor

Wat willen we bereiken?

We versterken duurzame recreatie en toerisme als economische motor door het benutten van de unieke kwaliteiten van de Veluwezoom, de IJssel en het Nationaal Park. We stimuleren toerisme dat past bij natuur, landschap en leefbaarheid. We sturen op het op peil houden van overnachtingen, het verlengen van de gemiddelde verblijfsduur en een hoge waardering van ondernemers.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Ronald Ter Hoeven

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Schommelingen in de toeristische vraag door economische omstandigheden of concurrentie van andere bestemmingen vormen een risico. Daarnaast kunnen strikte natuurwetgeving en ruimtelijke beperkingen ontwikkelingen afremmen, terwijl overmatige drukte de balans tussen leefbaarheid, natuurwaarden en recreatie kan verstoren.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Het aantal overnachtingen minimaal op peil houden t.o.v. 2026
- Regionale marketing en promotie van de Veluwezoom continueren en van de IJssel en het Apeldoorns Kanaal versterken
- Samenwerking met ondernemers intensiveren om de verblijfsduur van bezoekers te verlengen.

Waar gaan we op sturen?

Aantal toeristische overnachtingen per jaar in de gemeente Rheden

We streven naar een maximaal scheidingspercentage

Wat willen we bereiken?

In Nederland en Rheden zitten er weinig grondstoffen in de bodem, maar veel in onze afvalbakken. We willen onnodige afval voorkomen en de grondstoffen in onze afvalbakken zo goed mogelijk terugwinnen. Daarvoor moeten we onze inzameling zo organiseren dat onze inwoners hierin met gemak hun 'afval' kunnen scheiden en inleveren. Het doel is minder restafval dat verbrand moet worden en meer schone grondstoffenstromen die kunnen bijdragen aan een circulaire economie. Op dit moment heeft de gemeente nog veel restafval en zitten nog veel grondstoffen, zoals PMD, Papier, Textiel en GFT in het restafval dat verbrand moet worden. Ook elektrische apparatuur en batterijen komen nog te vaak in andere stromen terecht, waar ze niet thuis horen. Samen met Circulus zet de gemeente Rheden zich in om de resultaten te verbeteren, waarbij de milieudoelen en de duidelijkheid, het gemak en de kosten voor onze inwoners altijd in balans moeten zijn.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De kwaliteit van gescheiden ingezamelde grondstoffen wordt mede bepaald door gedrag van onze inwoners, een factor die zich niet eenvoudig laat sturen. Zonder systeemverandering komt de grens in zicht van minder restafval.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • We streven ernaar het aantal klachten ten opzichte van de aantallen in 2026 jaarlijks te laten dalen
Waar gaan we op sturen?
We gaan sturen op het aantal klachten en meldingen

Wat mag het kosten?

Economische ontwikkeling (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	471	614	554	451	451	451
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	22	9	9	9	9	9
3.4 Economische promotie	342	301	303	303	303	303
Subtotaal	834	924	867	763	763	763
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	100	101	104	104	104	104
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	20	9	9	9	9	9
3.4 Economische promotie	602	606	626	626	626	626
Subtotaal	722	716	740	740	740	740
Saldo van baten en lasten	-113	-208	-127	-23	-23	-23

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 3.1 is een nadeel van 80k; wordt veroorzaakt door een saldo neutrale boeking (veroorzaakt een voordeel op taakveld 0.4).

Er zijn geen afwijkingen op taakveld 3.3.

Op taakveld 3.4 komen de correcties (voordeel van 7k) voort uit het herzien van de budgetten van afschrijvingen en interne rente.

Erfgoed

De cultuurhistorische waarden in onze gemeente benutten, beleven en respecteren. Behoud door ontwikkeling.

Wat willen we bereiken?

Cultuurhistorie is een van de kernkwaliteiten van de gemeente Rheden, een belangrijke drager van onze ruimtelijke kwaliteit en identiteit. We benutten deze kwaliteit, herstellen hem waar dat nodig is en maken het (archeologische, gebouwde en groene) erfgoed beleefbaar. Het eigen karakter en de lessen uit het verleden brengen we actief onder de aandacht bij nieuwe ontwikkelingen als inspiratie voor de toekomst. Uitgangspunt is behoud door ontwikkeling.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Paul Hofman

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Op de grote transitieopgaven (woningbouw, energietransitie en veranderingen in de agrarische sector) staat veel (tijds)druk. Hierdoor kan de aandacht voor de bestaande (kern)kwaliteiten van gebieden, waaronder erfgoed, onder druk komen te staan. Ontwikkelingen die voortbouwen op de eigenheid van een gebied kunnen bijdragen aan het behoud en versterking van ruimtelijke kwaliteit en sociale structuren. Erfgoed kan hierbij als inspiratie dienen.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- We vullen de kennis over de cultuurhistorische waarden waar nodig aan en maken onze gegevens voor iedereen digitaal raadpleegbaar.
- Borging van cultuurhistorische waarden in ruimtelijke ontwikkelingen en in het nieuwe Omgevingsplan.
- Verduurzaming monumenten
- In de tuin van Middachten zorgen we, samen met het landgoed, voor een beschermde werkplek voor 12-14 mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Waar gaan we op sturen?

We brengen de kernkwaliteiten van de gemeente in beeld en actualiseren beleidskaarten. We ontsluiten erfgoed informatie in het kader van de Omgevingswet. In ruimtelijke projecten brengen we kennis over- en waarde van erfgoed in als gegeven en als inspiratie. We vertalen cultuurhistorische waarden in het Omgevingsplan. We informeren en ondersteunen eigenaren bij verduurzaming en verbouwingen en zorgen voor duidelijke en vlotte procedures. We reiken jaarlijks een erfgoedprijs uit aan mensen of organisaties die zich hebben onderscheiden t.a.v. de instandhouding van het Rhedense Erfgoed.

Wat mag het kosten?

Erfgoed (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
5.5 Cultureel erfgoed	259	196	181	180	180	179
Subtotaal	259	196	181	180	180	179
Baten						
5.5 Cultureel erfgoed	11	-45	-47	-47	-47	-47
Subtotaal	11	-45	-47	-47	-47	-47
Saldo van baten en lasten	-248	-241	-227	-227	-227	-226

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 5.5 komen de correcties voort uit het herzien van de budgetten van kostprijs dekkende huur (17k).

Openbare ruimte, landschap en natuur

De openbare ruimte wordt duurzaam, schoon, heel en veilig ingericht en beheerd. Waarbij maatschappelijke ontwikkelingen zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit en energietransitie onderdeel zijn van de herinrichting
Wat willen we bereiken?
De doelstellingen zijn opgenomen in de nota kapitaalgoederen 2026-2029 en de onderliggende beheerplannen groen, spelen, wegen en riolering
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Ronald Ter Hoeven
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De vraag naar uitvoerend personeel, bouwmaterialen en grondstoffen stijgt, waardoor we verwachten dat de prijzen in 2027 verder zullen stijgen. In de begroting van 2027 is er rekening gehouden met een stijging. Wanneer de stijging groter of lager is kan dat leiden tot bijstelling van de beschikbare budgetten voor het beheer en herinrichting van de openbare ruimte.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • 2x per jaar wordt de Raad geïnformeerd over de voortgang van de grote projecten (> € 500.000,- of politiek gevoelig) • In 2025 is de nota kapitaalgoederen 2026-2029 vastgesteld. In de beheerplannen groen, spelen, wegen en riolering wordt dit nader uitgewerkt. Vanaf 2026 werken we volgens de nota en de onderliggende beheerplannen.
Waar gaan we op sturen?
90% van de kwaliteit assets in de openbare ruimte, voldoet aan de met de Raad vastgestelde CROW kwaliteitsniveau

Wateroverlast, hitte en droogte(stress) in de fysieke leefomgeving worden beperkt en voorkomen
Wat willen we bereiken?
We nemen klimaatadaptatieve maatregelen in de openbare ruimte om de leefomgeving klimaatbestendig en waterrobuust in te richten. De watergerelateerde maatregelen zijn uit het Watertakenplan 2023-2027 gedekt. Voor het thema hitte is er deels dekking uit het bestaande hittebudget. We geven invulling aan de maatregelen die in de Lokale Adaptatie Strategie (LAS) zijn opgenomen.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Ronald Ter Hoeven
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Wateroverlast: waar overlast door hevige regenval is nemen we maatregelen in de openbare ruimte (2024-2027) • Hitte en droogte: in de (integrale) projecten openbare ruimte vormen we gemiddeld 10% verharding om naar groen, ten opzichte van de bestaande situatie (2024-2027).
Waar gaan we op sturen?
Realisatie van maatregelen uit het Watertakenplan 2023-2027 zoals weergegeven in de LAS.

Kinderen en jongeren in de gemeente Rheden spelen volop buiten, daarvoor zijn er voldoende, uitdagende en gevarieerde speelplekken in de openbare ruimte

Wat willen we bereiken?

Buitenspelen lijkt heel gewoon, maar is heel belangrijk voor de ontwikkeling van kinderen. Er is veel bewijs voor de effecten van buitenspelen op de fysieke, motorische, sociaal-emotionele en cognitieve ontwikkeling van kinderen. Buitenspelen draagt ook bij aan een sterke, betrokken wijk. Een buurt waar kinderen en jongeren vrij buiten kunnen spelen, waar zij gezelligheid brengen, is daardoor meer in trek. Naast spelen wordt er ook een bijdrage geleverd aan beweging, gezondheid en de leefbaarheid van de wijken. Onze doelen:

- In 2029 spelen meer kinderen ten minste vijf dagen en langer dan één uur buiten.
- In 2029 haalt minimaal 75% van de kinderen en 33% van de jongeren de beweegnorm.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Ronald Ter Hoeven

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Dat ondanks al onze inspanningen en ambitie toch minder kinderen buitenspelen wegens externe invloeden (zoals social media of gaming).

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- In Velp, Rheden en Dieren bieden wij op verschillende dagen en speelplekken wekelijks Wijkspportactiviteiten aan.
- In 2028 zijn er minimaal 9 buurtspeelplaatsen gerealiseerd ten opzichte van 2021. Bij de inrichting van de buurtspeelplaats is ook aandacht voor voorzieningen voor ontmoeting, groen en koelte.

Waar gaan we op sturen?

Het percentage kinderen (4-12 jaar) dat ten minste vijf dagen per week één uur buiten speelt

Behoud en versterking van de biodiversiteit in onze gemeente

Wat willen we bereiken?

Biodiversiteit, ofwel de variatie aan levende soorten in de natuur, is van groot belang voor een gezonde leefomgeving. Ook mensen zijn afhankelijk van de soortenrijkdom om zich heen voor hun gezondheid, voedsel en welzijn. De gemeente Rheden bevindt zich in een uniek gebied met veel verschillende leefgebieden en biedt daarmee een grote soortenrijkdom. Toch is de biodiversiteit sterk gedaald afgelopen decennia en bevindt deze zich nu op een stabiel, maar laag niveau. Actie is nodig om de aanwezige soortenrijkdom te beschermen en populaties te herstellen.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Paul Hofman

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Door de stikstofcrisis staat biodiversiteit op veel plekken onder druk.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- De biodiversiteit in onze gemeente is behouden en versterkt

Waar gaan we op sturen?

Doelstellingen Biodiversiteitsplan (2022)

Versterking van de kwaliteiten, samenhang, verbindingen en samenwerking in het landschap van Rheden

Wat willen we bereiken?
In 2027 en verder willen we verder invulling geven aan de ambities voor het landschap zoals die in de Omgevingsvisie zijn verwoord: het koesteren, versterken en ontwikkelen van de groene omgeving. Landschap zien we als het geheel van bodem, water, natuur, cultuurhistorie en gebruik. We werken aan herstel van de natuurlijke systemen en daarmee ook aan verbinding van de verschillende gradiënten (hoog/laag en droog/nat), landschapstypen en -elementen en aan de verbinding van het landschap met het groen in de bebouwde omgeving. We zetten de koers uit voor groenblauwe dooradering in de gehele gemeente van Veluwe tot IJssel, in het landschap en de dorpen. Samenwerking met alle gebiedspartijen in het landschap staat centraal, we hebben elkaar nodig om een antwoord te kunnen bieden aan alle opgaven.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De opgaven in het landelijk gebied zijn groot. Tegelijkertijd zijn ook de ambities van de gemeente Rheden om doelen voor het natuurlijk systeem, het landschap en erfgoed te behalen ook hoog. Als gemeente spelen we een rol in de 'vertaling' van doelen van hogere overheden naar de concrete praktijk en andersom. De gemeente kan bijdragen aan een integrale aanpak waarbij de doelen van overheden en van de gebiedspartners bij elkaar gebracht worden. Het vertrouwen in de gemeente is er als wij die rol goed kunnen vervullen maar is ook heel kwetsbaar. De beperkte capaciteit binnen de gemeentelijke organisatie voor het landelijk gebied is daarom een risico.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • De kernwaarden van landschap en natuur (incl erfgoed) zijn in beeld en dienen als input voor de Omgevingsvisie 2.0 en ruimtelijke ontwikkelingen • We maken een start met de uitwerking van het groenblauwe raamwerk • Ondersteuning van initiatieven voor concrete maatregelen • We adviseren in ruimtelijke projecten en nemen proactief deel aan integrale en gemeentee overstijgende gebiedsprocessen

Instandhouding en versterking natuurwaarden Rozendaalse Veld
Wat willen we bereiken?
De Beheervisie Rozendaalse Veld 2019-2029 geeft kaders voor het te voeren beheer en de gebruiksregels. We staan medegebruik toe mits passend binnen behoud en versterking van de natuurwaarden.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De verschillende belangen waardoor besluitvorming lang op zich laat wachten. De druk van verschillende gebruikers op het gebied. Factoren die buiten onze directe invloedssfeer liggen (met name de gevolgen van klimaatverandering en stikstofdepositie op het gebied).
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • De natuurwaarden op het Rozendaalse Veld zijn in stand gebleven en versterkt
Waar gaan we op sturen?
Doelstellingen Beheervisie Rozendaalse Veld 2019-2029

Wat mag het kosten?

Openbare ruimte, landschap en natuur (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
5.7 Openbaar groen en recreatie	4.147	5.162	4.800	5.067	5.053	5.077
7.2 Riolering	4.048	5.223	4.224	4.507	5.097	5.529
7.3 Afval	4.293	4.935	5.024	4.980	4.980	4.980
7.4 Milieubeheer	4.226	5.262	1.906	1.906	1.906	1.906
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	676	717	729	750	724	723
Subtotaal	17.390	21.298	16.683	17.209	17.760	18.215
Baten						
5.7 Openbaar groen en recreatie	100	251	259	259	259	259
7.2 Riolering	5.582	6.766	8.027	7.352	7.352	7.352
7.3 Afval	5.295	6.319	6.528	6.528	6.528	6.528
7.4 Milieubeheer	2.478	2.293	0	0	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	690	806	822	822	822	822
Subtotaal	14.145	16.435	15.637	14.962	14.962	14.962
Saldo van baten en lasten	-3.244	-4.863	-1.046	-2.248	-2.798	-3.253

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 5.7 (van 118k voordeel in 2027 naar 133k nadeel in 2030) komen de correcties voort uit het herzien van de budgetten van de afschrijvingen en interne rente. Dit is ook het geval bij taakveld 7.2 (voordeel 2.074k in 2027 aflopend naar 1.110k in 2030), taakveld 7.3, voordeel 67k in 2027 en taakveld 7.5, 11k nadeel in 2027 aflopend naar 6k nadeel in 2030.

Er zijn geen afwijkingen op taakveld 7.4.

Mobiliteit en infra

Het verbeteren van de verkeersveiligheid in schoolomgevingen en bij sportverenigingen.

Wat willen we bereiken?

We gaan actief de verkeersveiligheid in schoolomgevingen van basisscholen verbeteren en blijven inzetten op verkeerseducatie voor zowel jong als oud. Voor sportverenigingen en het voortgezet onderwijs maken we een vaste aanpak om de verkeersveiligheid de komende jaren te verbeteren.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Ronald Ter Hoeven

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Het uitvoeren van infrastructurele maatregelen die bijdragen aan het verbeteren van de verkeersveiligheid in schoolomgevingen vraagt om een investering. Het risico bestaat dat er geen of onvoldoende budget beschikbaar wordt gesteld.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Een plan van aanpak voor hoe we de komende jaren de verkeersveiligheid in schoolomgevingen van het voortgezet onderwijs willen verbeteren • Uitvoering praktisch verkeersexamen basisscholen en inzet verkeerseducatie voor zowel scholieren als ouderen • Basisscholen aan 30 km/u wegen zijn ingericht als schoolzone • Een plan van aanpak voor hoe we de komende jaren de verkeersveiligheid in sportomgevingen willen verbeteren.
Waar gaan we op sturen?
Basisschoolomgevingen gelegen aan 30 km/u wegen zijn ingericht als schoolzone en er ligt een aanpak voor sportverenigingen en het voortgezet onderwijs.

Meer de samenwerking opzoeken met inwoners en buurgemeenten om de verkeersveiligheid te verbeteren en duurzaam reisgedrag te stimuleren
Wat willen we bereiken?
We spelen meer in op wensen, ideeën en knelpunten van inwoners en buurgemeenten op het gebied van verkeersveiligheid en duurzaam verplaatsen en zoeken hierbij nog meer de samenwerking op. Denk hierbij ook aan kortetermijnmaatregelen uit het Mobiliteitsprogramma, knelpunten genoemd uit het coalitieakkoord of kleine aanpassingen op verzoek van raad of college na een verkeersongeval.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Ronald Ter Hoeven
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Het risico op onvoldoende budget om in te spelen op alle kansrijke wensen, ideeën, knelpunten van inwoners en/of buurgemeenten en personeel om dit uit te voeren.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Eén of meerdere locaties waar een aanpassing in de fysieke inrichting en/of gedragsmaatregel is doorgevoerd. • Pilot met deelfietsen in Velp
Waar gaan we op sturen?
We hebben op één of meerdere binnengekomen wensen, ideeën, knelpunten van inwoners en/of buurgemeenten ingespeeld op het gebied van verkeersveiligheid of duurzaam reisgedrag door een aanpassing in de fysieke inrichting (bijvoorbeeld een snelheidsremmer) en/of het inzetten van gedragsmaatregelen (Bijvoorbeeld campagnemateriaal).

Nieuw parkeerbeleid dat aansluit op de gemeentelijke ambities.
Wat willen we bereiken?
We stellen nieuw parkeerbeleid op dat aansluit op het Mobiliteitsprogramma en de gemeentelijke ambities op het gebied van onder andere leefbaarheid en duurzaamheid. Parkeerbeleid dat actieve vormen van mobiliteit stimuleert.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Ronald Ter Hoeven
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Vertraging besluitvormingsproces parkeerbeleid door verschillende belangen.
Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:
Een parkeervisie met bijbehorende nota parkeernormen
Waar gaan we op sturen?
Nieuw parkeerbeleid inclusief nota parkeernormen.

De infrastructuur bij bushaltes is op orde.
Wat willen we bereiken?
De infrastructuur van bushaltes in lijn brengen met de toekomstige routewijzigingen die bijdragen aan de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het OV.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Ronald Ter Hoeven
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Aanpassingen aan de OV infrastructuur kunnen door toekomstige routewijzigingen gezien worden als kapitaalvernietiging.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
De infrastructuur bij bushaltes is aangepast op basis van de routewijzigingen en/of lijnwijziging, aanpassing dienstregeling of (bestuurlijke)wens
Waar gaan we op sturen?
Infrastructuur bushaltes is in lijn met de routewijzigingen

Wat mag het kosten?

Mobiliteit en infra (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
2.1 Verkeer en vervoer	6.732	10.652	7.860	8.007	8.556	8.545
2.2 Parkeren	128	91	170	170	170	170
2.5 Openbaar vervoer	73	125	129	129	129	129
Subtotaal	6.932	10.868	8.159	8.306	8.855	8.844
Baten						
2.1 Verkeer en vervoer	638	848	858	858	858	858
2.2 Parkeren	16	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	72	97	101	101	101	101
Subtotaal	727	946	959	959	959	959
Saldo van baten en lasten	-6.205	-9.922	-7.201	-7.347	-7.896	-7.885

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 2.1 komen de correcties voort uit het herzien van de budgetten van afschrijvingen, interne rente (230k) en extra budget voor onderzoek veilige scholen (55k). Op taakveld 2.2 komen de correcties voort uit het herzien van de budgetten m.b.t. kostprijs dekkende huur (75k).

Er zijn geen afwijkingen op taakveld 2.5.

Verbonden partijen

Voor het bereiken van de doelstellingen van het programma 2, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten, heeft de gemeente Rheden zich met een aantal partijen verbonden waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het gaat hier om de volgende organisaties:

- Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM);
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR);
- Euregio Rijn-Waal (privaatrechtelijke samenwerking naar Duits recht).
- Circulus B.V.

In de paragraaf Verbonden Partijen wordt nader inzicht gegeven in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente in deze organisaties.

Kosten totale programma

Leefomgeving (x € 1.000,-)						
	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten	32.058	38.895	31.659	32.178	33.277	33.721
Baten	16.936	18.819	18.132	17.509	17.509	17.509
Saldo van baten en lasten	-15.122	-20.076	-13.527	-14.669	-15.768	-16.212
Reserves						
Toevoeging	807	0	0	0	0	0
Onttrekking	918	3.565	0	0	0	0
Resultaat	-15.012	-16.511	-13.527	-14.669	-15.768	-16.212

3 Bestuur & organisatie

Wat is onze visie?

Inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners kunnen rekenen op een gemeente die toegankelijk, duidelijk en betrouwbaar is. Een gemeente die doet wat zij belooft, goed luistert naar inwoners en snel en adequaat reageert op vragen. We werken aan een overheid die drempels wegneemt en samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties verantwoordelijkheid neemt.

Van zorgen voor naar voorkomen van

We pakken signalen vroegtijdig en herkennen kwetsbaarheden. De veiligheid in onze buurten en wijken is daarbij een belangrijke opgave. We hebben aandacht voor vroegtijdige signalering van huiselijk geweld en kindermishandeling en zijn alert op o.a. mensen- en drugshandel. We werken gezamenlijk aan een leefbaarheids- en veiligheidsaanpak, waarbij we starten in de meest kwetsbare wijken.

De gemeente maakt het makkelijker

De gemeente is toegankelijk en goed bereikbaar. Inwoners en ondernemers moeten snel en duidelijk geholpen worden en weten waar zij aan toe zijn. Iedereen kan gemakkelijk contact opnemen met de gemeente, ook als digitale dienstverlening niet vanzelfsprekend is. We zijn helder over wat inwoners van ons mogen verwachten.

Ook binnen regionale samenwerkingen kijken we hoe we onze dienstverlening kunnen verbeteren. Daarbij houden we steeds het perspectief van inwoners voor ogen.

Partnerschap: samen werken aan oplossingen

We investeren in participatie en betrekken inwoners zo vroeg mogelijk bij keuzes die hen raken. Daarbij hebben we niet alleen oog voor de mensen die zich laten horen, maar ook voor inwoners die minder zichtbaar zijn. Dit vraagt om verschillende vormen van participatie en een open houding van onze organisatie.

We hebben een drietal gemeentebrede en tijdelijke opgaven. Binnen de programma's Migratie & Integratie, Energie- en Warmtetransitie en Integrale Wijkaanpak werken we met partners binnen en buiten onze organisatie samen aan het bereiken van verschillende doelen. We borgen de bereikte resultaten in onze reguliere werkwijze voor een duurzame toekomst.

Ook regionaal werken we intensief samen. Met verschillende partners werken we aan maatschappelijke vraagstukken die gemeentegrenzen overstijgen. Daarnaast blijven we werken onze bestuurlijke samenwerking, bijvoorbeeld samen met Brummen aan het concept herindelingsontwerp.

Wat merken inwoners hiervan?

Inwoners gaan merken dat de gemeente goed bereikbaar is, duidelijk communiceert en snel reageert op vragen en verzoeken. Ze worden niet de hele organisatie doorgestuurd en krijgen een adequaat antwoord op hun vraag. Procedures worden overzichtelijker en inwoners weten beter

waar zij aan toe zijn. Ook merken inwoners dat zij vaker worden betrokken bij plannen en beleid. Hun ideeën, ervaringen en kennis gebruiken we bij het maken van keuzes.

In dit programma zijn de volgende bestuurlijke doelstellingen actueel:	
Thema: Dienstverlening	
- Dienstverlening verbeteren	
- Versteven van inwoner- en overheidsparticipatie	
Thema: Integrale veiligheid	
- Het veiligheidsgevoel van onze inwoners blijft tenminste gelijk aan afgelopen jaren	
- De gemeente biedt - in samenwerking met ketenpartners - adequate zorg en maatregelen voor personen met complexe problematiek en/of een veiligheidsrisico om overlast en onveilige situaties te minimaliseren.	
- We vergroten de weerbaarheid van inwoners (van jong tot oud), bestuurders, medewerkers en ondernemers op het gebied van ondermijning en digitale veiligheid	
- We versterken de weerbaarheid van onze inwoners en de eigen organisatie met het oog op ontwrichtende crises en geopolitieke dreiging.	
Thema: Regionale samenwerking	
- Versterken regionale samenwerking	
Thema: Programma Migratie en integratie	
- Voor de nieuwkomers in Rheden realiseren we menswaardige opvang en meedoen vanaf dag 1.	
Thema: Programma Energie- en warmtetransitie	
- De bebouwde omgeving in Rheden is in 2050 aardgasvrij	
- Bebouwde omgevings is in 2050 aardgasvrij	
- Oprichting Rhedense Energie Diensten Organisatie (REDO)	
- In 2040 wekken wij alle energie die wij gebruiken duurzaam op of zorgen voor groene inkoop	
Thema: Programma Integrale wijk aanpak	
- Dieren Stenfert is een samenredzame wijk waarin inwoners elkaar kennen en naar elkaar omzien	
- Dieren Stenfert is een Kansrijke wijk	
- Dieren Stenfert is een aantrekkelijke woonwijk in de juiste balans	
- De openbare ruimte in Dieren Stenfert is uitnodigend, beweegvriendelijk en toegankelijk	
- Dieren Stenfert is een duurzame wijk	
Thema: Betrouwbaar, beheerst en voorspelbaar	
- We handelen rechtmatig	
- We werken effectief en efficiënt aan realisatie van strategische en operationele doelen.	
Thema: Vastgoedportefeuille	
- Inkrimpen van de vastgoedportefeuille	
- Onderhoud beperken: planmatig tot onderhoudsniveau 5 of 6 en preventief huidige niveau 's bestendigen	
- Interne beheersing vastgoedmanagement is op orde	
- Afronden initiatiefase vernieuwing gemeentewerf	

De doelstellingen zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welk doel willen we bereiken om te komen tot deze visie?
- Welke resultaten moet het opleveren?
- Hoe meten wij onze prestaties?

Hierbij gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken. Na deze doelenboom is informatie over betrokken Verbonden Partijen en de beschikbaar gestelde middelen opgenomen.

Dienstverlening

Dienstverlening verbeteren
Wat willen we bereiken?
Inwoners en ondernemers moeten snel en duidelijk geholpen worden. Daarvoor moeten procedures korter en overzichtelijker gemaakt worden. De gemeente is goed bereikbaar en denkt mee in oplossingen. Iedereen, ook wie minder digitaal vaardig is, kan makkelijk contact opnemen en ondersteuning krijgen. Dit vraagt een breed gedragen verandering in houding en gedrag ten opzichte van de dienstverlening dat ondersteund wordt met bruikbare managementtools die houtsnijden.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Dienstverlening strekt zich uit over alle producten en diensten die wij als gemeente leveren. De dagelijkse uitvoering van onze dienstverlening is verdeeld in de organisatie waarbij medewerkers een hoge betrokkenheid en verantwoordelijkheid voelen op de manier zoals wij dit nu doen. Een verandering in gedrag vraagt daarom zowel sturing, focus als vasthoudendheid.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
Opzetten monitor kwaliteit en tevredenheid dienstverlening
Waar gaan we op sturen?
In 2027 ligt er een vastgesteld plan voor de verbetering in de komende drie jaar.

Verstevenigen van inwoner- en overheidsparticipatie
Wat willen we bereiken?
We willen een grote stap maken van informeren naar samenwerken. Dit vraagt om een organisatie waarin samenwerken een basishouding is. Daarbij zien wij goede participatie als een vereiste uitvoeringsvorm van sterke dienstverlening. Onze keuzes en besluiten worden transparant, duidelijk onderbouwd en herkenbaar. We bouwen zo aan sterker beleid en betere besluiten. Het vraagt maatwerk in aanpak en communicatie, zodat iedereen kan meedoen. We zetten diverse vormen van participatie in en moeten blijven investeren in de vaardigheden van onze medewerkers.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Bij goede participatie moet er oprechte interesse en begrip zijn voor de mening van mensen die betrokken zijn. Het vraagt om een andere manier van werken dan onze ambtenaren gewend zijn. Deze aanpassing in werkhouding en -gedrag vraagt tijd, kennis en training, evenals sturing en toezicht. Het grootste risico zit daarom in het borgen van de kwaliteit door gebrek aan tijd en capaciteit.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
- Interne borging participatie middels het ParticipatieExpertTeam (PET) - We hebben naast inwonersparticipatie aandacht voor overheidsparticipatie. - Training van medewerkers in bewustwording en participatievaardigheden
Waar gaan we op sturen?

Training en kwaliteitsborging. Projectleiders, Beleidsmedewerkers en managers worden getraind op bewustwording en participatievaardigheden.

Wat mag het kosten?

Dienstverlening (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
0.1 Bestuur	5.108	3.188	3.236	3.236	3.236	3.236
0.2 Burgerzaken	2.088	2.031	2.059	2.009	2.009	2.009
0.4 Overhead	25.876	21.785	25.237	24.684	24.470	24.455
0.5 Treasury	-87	-1.314	-517	-976	-1.234	-1.651
0.61 OZB woningen	750	730	26	26	26	26
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.63 Parkeerbelasting	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	2.353	2.285	2.434	3.064	3.389	2.852
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	36.088	28.705	32.474	32.043	31.896	30.926
Baten						
0.1 Bestuur	80	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	1.036	840	765	765	765	765
0.4 Overhead	543	223	223	223	223	223
0.5 Treasury	1.069	869	869	869	869	869
0.61 OZB woningen	9.438	12.171	12.631	13.105	13.594	14.097
0.62 OZB niet-woningen	3.560	3.182	3.182	3.182	3.182	3.182
0.63 Parkeerbelasting	5	4	4	4	4	4
0.64 Belastingen overig	151	150	0	0	0	0
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	109.614	109.382	113.347	107.854	105.150	106.283
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
Subtotaal	125.497	126.819	131.021	126.002	123.787	125.423
Saldo van baten en lasten	89.410	98.115	98.546	93.959	91.892	94.497

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 0.2 komen de aanpassingen voort uit het realiseren van de personele ombuigingen en een terugloop in de te verwachten opbrengsten van de leges. Op taakveld 0.4 komen de mutaties voort uit het herzien van de afschrijvingen, interne rente en de kostprijs dekkende huur, daarnaast is daar de ophoging van het budget van de centrumregeling bedrijfsvoeringstaken (voorheen De Connectie) geboekt. Taakveld 0.5 is gewijzigd op basis van de herziene interne rente. Op taakveld 0.61 zijn verhogingen van de opbrengsten van de OZB zichtbaar. Op taakveld 0.64 is de afname van de opbrengsten van de hondenbelasting door de afschaffing van deze belasting zichtbaar geworden. Op taakveld 0.7 is de verhoging van de algemene uitkering op basis van de meicirculaire zichtbaar. Op taakveld 0.8 zijn de lasten van het coalitieakkoord en de opgenomen stelpost verwerkt.

Integrale veiligheid

Het veiligheidsgevoel van onze inwoners blijft tenminste gelijk aan afgelopen jaren
Wat willen we bereiken?
Door in te zetten op alle thema's van integrale veiligheid zorgen we dat inwoners, ondernemers en bezoekers van de gemeente Rheden zich veilig voelen.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Carol van Eert
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Het veiligheidsgevoel van onze inwoners wordt mede bepaald door de geopolitieke ontwikkelingen.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
• Het veiligheidsgevoel wordt door de inwoners tenminste gewaardeerd met een 7,5
Waar gaan we op sturen?
We sturen op de uitkomsten van de veiligheidsmonitor.

De gemeente biedt - in samenwerking met ketenpartners - adequate zorg en maatregelen voor personen met complexe problematiek en/of een veiligheidsrisico om overlast en onveilige situaties te minimaliseren.
Wat willen we bereiken?
We voeren regie op complexe vraagstukken aan de hand van de lokale persoonsgerichte aanpak. Daarbij betrekken we onze ketenpartners en sturen op passend eigenaarschap in de keten.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Carol van Eert
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
In de samenwerking zijn we afhankelijk van externe partijen.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
• De gemeente biedt - in samenwerking met ketenpartners - adequate zorg en maatregelen voor personen met complexe problematiek en/of een veiligheidsrisico om overlast en onveilige situaties te minimaliseren.
Waar gaan we op sturen?

We blijven sturen op het verbeteren van de kwaliteit samenwerking.

We vergroten de weerbaarheid van inwoners (van jong tot oud), bestuurders, medewerkers en ondernemers op het gebied van ondermijning en digitale veiligheid

Wat willen we bereiken?

Voor verschillende doelgroepen worden voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd op het gebied van digitale veiligheid en ondermijnende criminaliteit.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Carol van Eert

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Gebrek aan capaciteit kan er voor zorgen dat prioriteiten elders worden gelegd.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- We investeren in bewustwordingscampagnes en voeren integrale controles uit.

Waar gaan we op sturen?

We continueren de voorlichtingsbijeenkomsten op het gebied ondermijning en digitale veiligheid

We versterken de weerbaarheid van onze inwoners en de eigen organisatie met het oog op ontwrichtende crises en geopolitieke dreiging.

Wat willen we bereiken?

We willen ervoor zorgen dat inwoners zo goed mogelijk voorbereid zijn op een langdurige verstoring, zoals langdurige stroomuitval, digitale aanvallen, overstromingen of grote natuurbranden. De insteek is dat zij in ieder geval de eerste 72 uur zelfstandig kunnen overbruggen. De gemeentelijke organisatie moet voorbereid zijn op een langdurige verstoring. De meest kritische bedrijfsprocessen moeten door kunnen gaan. We dienen daarnaast in staat te zijn om hulp te bieden aan de meest kwetsbare inwoners.

De VNG heeft voor gemeenten de handreiking gemaakt met 41 maatregelen op zes thema's. Deze thema's zijn:

1. Continuïteit van de eigen organisatie.
2. Crisisorganisatie.
3. Vitale voorzieningen.
4. Sociaal weefsel.
5. Zelfredzaamheid inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisatie.
6. Samenleving als overkoepelend systeem.

Door deze zes thema's projectmatig op te pakken wordt het doel bereikt.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Carol van Eert

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Het is een uitdaging om alle lagen van bevolking te bereiken.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- We bereiden onze eigen organisatie en onze inwoners voor op een mogelijke langdurige crisis.

Waar gaan we op sturen?

We organiseren bewustwordingsbijeenkomsten voor onze inwoners, zodat ze zicht voorbereiden op een langdurige crisis.

Wat mag het kosten?

Integrale veiligheid (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.412	3.598	3.794	3.793	3.791	3.790
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.324	1.244	1.326	1.126	1.126	1.126
Subtotaal	4.736	4.842	5.120	4.919	4.917	4.916
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	7	6	6	6	6	6
1.2 Openbare orde en veiligheid	213	21	21	21	21	21
Subtotaal	219	26	27	27	27	27
Saldo van baten en lasten	-4.517	-4.816	-5.094	-4.892	-4.891	-4.889

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 1.1 komen de correcties (jaarlijks omstreeks 70k) voort uit het herzien van het budgetteren van de kostprijs dekkende huur.

Op taakveld 1.2 wordt het verschil in 2027 a 200k veroorzaakt door extra budget voor weerbaarheid.

Regionale samenwerking

Versterken regionale samenwerking

Wat willen we bereiken?

Wij willen een sterke en toekomstbestendige gemeente realiseren die goed is voorbereid op de voorgenomen gemeentelijke herindeling met Brummen. Regionale samenwerking binnen de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) blijft daarbij van grote waarde. Door gezamenlijk op te trekken op onderwerpen als woningbouw, bereikbaarheid, economie, energietransitie, landschap en leefomgeving versterken wij de positie van onze gemeente en vergroten wij de mogelijkheden om regionale en landelijke middelen aan te trekken. De samenwerking draagt bij aan een gezonde groei van de regio en aan een sterke uitgangspositie voor de nieuwe gemeente.

In 2027 blijven wij actief deelnemen aan de vijf opgaven van de GMR en benutten wij de regionale samenwerking om maatschappelijke en ruimtelijke vraagstukken gezamenlijk aan te pakken. Daarbij richten wij ons op het verbinden van de ambities van Rheden en Brummen, zodat regionale belangen, projecten en netwerken goed aansluiten op de voorbereiding van de herindeling. Wij werken samen met regionale partners aan de uitvoering van de Regionale Agenda 2025-2028 en bereiden de toekomstige vertegenwoordiging van de nieuwe gemeente binnen de regionale samenwerkingsverbanden zorgvuldig voor. Zo borgen wij bestuurlijke continuïteit, versterken wij onze slagkracht en werken wij aan een succesvolle overgang naar de nieuwe gemeentelijke organisatie Brummen Rheden in 2030. Daarvoor maken we in 2027 een herindelingsontwerp en, na terinzagelegging, een herindelingsadvies.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Waar gaan we op sturen?
Voor nieuwe of gewijzigde taken is expliciet afgewogen of uitvoering plaatsvindt door de gemeente zelf, in samenwerking of door uitbesteding

Wat mag het kosten?

Niet van toepassing.

Programma Migratie en integratie

Voor de nieuwkomers in Rheden realiseren we menswaardige opvang en meedoen vanaf dag 1.
Wat willen we bereiken?
We willen dat nieuwkomers menswaardig worden opgevangen. Dit doet gemeente Rheden in eigen beheer. We willen dat nieuwkomers de mogelijkheid hebben om vanaf dag 1 mee te doen en Nederlands te leren. Het beleidskader is ingericht op drie pijlers. 1. Het bieden van een kansrijke start en een fijne plek in de samenleving. 2. Een voortrekkersrol vervullen in de kunst van het samenleven en samen werken. 3. Normaliseren van migratie en integratie in de samenleving.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Paul Hofman
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Publieke opinie. Snelheid van realisatie van plekken.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • We voldoen aan de ons opgelegde taakstellingen voor de opvang van asielzoekers, opvang van ontheemde Oekraïners en de huisvesting van statushouders. En werken aan de langdurige opvang van asielzoekers voor minimaal 20 jaar.
Waar gaan we op sturen?
Aantal deelnemers Nederlandse les + aantal vrijwilligers. Aantal activiteiten gericht op meedoen.

Wat mag het kosten?

Programma Migratie en integratie (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	16.913	12.412	3.200	3.250	509	509
Subtotaal	16.913	12.412	3.200	3.250	509	509
Baten						

6.1 Samenkracht en burgerparticip.	24.567	14.062	2.200	2.250	0	0
Subtotaal	24.567	14.062	2.200	2.250	0	0
Saldo van baten en lasten	7.654	1.650	-1.000	-1.000	-509	-509

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

De baten en lasten van het programma Migratie en integratie zijn vanaf 2027 wezenlijk veranderd. Het team Nieuwkomers is in de lijn ingebracht in programma 1. Daarbij zijn de baten en lasten die betrekking hebben op de huidige opvang overgezet. De verdere ontwikkeling zal plaatsvinden binnen het programma.

Programma Energie- en warmtetransitie

De bebouwde omgeving in Rheden is in 2050 aardgasvrij

Wat willen we bereiken?

We hebben niet alleen de opgave om in 2050 CO2 neutraal te zijn in Rheden. We moeten daarbij ook gefaseerd afscheid nemen van het aardgas als warmtebron. De tussenstand die we voorzien voor 2030 is dat er dan 5000 (particuliere) woningen klaar zijn om in de (nabije) toekomst van het aardgas af te gaan. Dit noemen we aardgasvrij-ready. Een onderdeel van deze aanpak is het isoleren van de hele woningvoorraad, zowel huur als particulier eigendom. Daarmee, en met aangepast verwarmingsgedrag, hopen we 40% tot 50% van de warmtevraag te besparen.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Voor de totale transitie zijn er veel meer middelen en menskracht nodig dan nu beschikbaar is. Zolang hier geen zicht op is loopt de uitvoering gevaar.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Vaststellen van het Energie Warmteprogramma
- Oprichten van een warmtebedrijf
- 400 huurders met een inkomen tot 130% WML worden geholpen met isolatie door een buurtklusbedrijf en of energiecoaching
- 300 woningeigenaren met een slecht geïsoleerde woning en een WOZ-waarde van maximaal €477.000 worden geholpen met het isoleren van hun woning in 2027

Waar gaan we op sturen?

We sturen op de vaststelling van de Wijk Uitvoeringsprogramma's (WUP's), die leiden tot wijziging van het omgevingsplan. We willen 1 maal per jaar een WUP vaststellen. Wij zien de WUP's als gebiedsontwikkeling. Daar waar mogelijk nemen we dit integraal mee met de integrale wijkaanpak en/of de woningbouwopgave.

Bebouwde omgevings is in 2050 aardgasvrij

Wat willen we bereiken?

Met de oprichting van een gemeentelijk warmtebedrijf borgen we de route naar een aardgasvrije gemeente in 2050. Hiermee kunnen we ook een zakelijk aanbod doen aan de inwoners voor het oplossen van de warmte vraag in de toekomst tegen een gesocialiseerd tarief en zorgen we voor een collectieve oplossing van de warmte vraag ipv individuele oplossingen (die juist de collectieve oplossing in de weg kunnen staan).

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Te weinig middelen
Waar gaan we op sturen?
Oprichting

Oprichting Rhedense Energie Diensten Organisatie (REDO)
Wat willen we bereiken?
Een organisatie die inwoners ontzorgt, ondersteunt en adviseert bij de transitie naar aardgasvrij in 2050. Door collectieve aanpak en onafhankelijke advisering levert dit schaalvoordelen op, zowel in kosten als in uitvoering. Tevens bouwt dit aan vertrouwen onder de inwoners dat gekozen oplossingen ook daadwerkelijk een positieve bijdrage leveren aan de oplossing van het warmte vraagstuk
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Menskracht en middelen (investeringskeuzes)
Waar gaan we op sturen?
Oprichting

In 2040 wekken wij alle energie die wij gebruiken duurzaam op of zorgen voor groene inkoop
Wat willen we bereiken?
We willen dat de gemeente Rheden in 2050 CO2-neutraal is door te zorgen dat het energieverbruik in 2050 gehalveerd is ten opzichte van het huidige verbruik. En daarbij willen we dat de dan nog gebruikte energie duurzaam is opgewekt danwel duurzaam is ingekocht. Dit beschrijven we in het warmteprogramma.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Menskracht en middelen (nieuwe investeringen)
Waar gaan we op sturen?
Aanschaf van een windmolen op zee

Wat mag het kosten?

Programma Energie- en warmtetransitie (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
7.4 Milieubeheer	0	0	3.641	3.435	2.210	2.210
Subtotaal	0	0	3.641	3.435	2.210	2.210
Baten						

7.4 Milieubeheer	0	0	1.847	3.435	2.210	2.210
Subtotaal	0	0	1.847	3.435	2.210	2.210
Saldo van baten en lasten	0	0	-1.794	0	0	0

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

De baten en lasten voor dit programma zijn vanaf 2027 structureel begroot. Deze zijn in evenwicht en daarom heeft het geen invloed op het begrotingssaldo.

Programma Integrale wijkaanpak

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:

De aanpak IWA Stenfert is de manier waarop het coalitieakkoord concreet wordt uitgevoerd in een gebied waar de opgaven het grootst zijn. In Dieren Stenfert is sprake van een stapeling van sociale en fysieke vraagstukken, zoals armoede, gezondheidsproblematiek, beperkte sociale cohesie en een eenzijdige woningvoorraad. Deze samenhangende uitdagingen vragen om een integrale en gebiedsgerichte aanpak.

Binnen de integrale wijkaanpak staat de leefwereld van inwoners centraal. We investeren in community building en werken vanuit een langdurige aanwezigheid in de wijk, met structurele participatie van inwoners en samenwerking met partners, waaronder woningcorporatie Vivare. Vanuit een gezamenlijke wijkagenda levert iedere partij een bijdrage aan zowel de sociale als fysieke opgaven.

Met deze aanpak werken we aan een sterke, leefbare en toekomstbestendige wijk. Voor Dieren Stenfert betekent dit dat we intensief inzetten op het versterken van de sociale basis, het vergroten van kansen voor inwoners en het verbeteren van de leefomgeving.

In 2027 zetten we deze lijn voort met een combinatie van uitvoering en voorbereiding. Enerzijds werken we aan concrete projecten binnen de bestaande wijkaanpak, anderzijds wordt met het Masterplan Dieren een integrale gebiedsvisie ontwikkeld. Dit masterplan verbindt de opgaven in Stenfert met de ontwikkeling van het gehele dorp en vormt de basis voor keuzes en investeringen op de middellange termijn.

Deze inzet draagt eraan bij dat Stenfert zich ontwikkelt tot een fijne wijk om in te leven: samenredzaam, kansrijk en met een sterke sociale basis, in een veilige en aantrekkelijke leefomgeving.

IWA Stenfert

In 2027 continueren we de gebiedsgerichte en integrale aanpak, met inzet op de verbonden gemeenschap, welzijn & preventie, leefbaarheid en kansen voor inwoners. We versterken de samenwerking met inwoners en partners en borgen de structurele aanwezigheid en participatie in de wijk. Dit leggen we vast in de gedragen fijne wijkagenda.

Masterplan

Voor heel Dieren met specifieke aandacht voor Dieren Stenfert werken we aan een integrale gebiedsvisie voor Dieren, waarin verschillende maatschappelijke opgaven in samenhang worden uitgewerkt. Het masterplan biedt inzicht in toekomstperspectieven en ontwikkelscenario's en verbindt de opgaven in Stenfert met de bredere ontwikkeling van het dorp. Op basis van het masterplan besluit de raad in 2027 over het vervolg.

Deze speerpunten dragen bij aan een samenredzame, kansrijke en toekomstbestendige wijk, waarin inwoners prettig samen leven.

Dieren Stenfert is een samenredzame wijk waarin inwoners elkaar kennen en naar elkaar omzien

Wat willen we bereiken?

We willen de leefbaarheid en veerkracht in Dieren Stenfert structureel verbeteren. Inwoners ervaren meer onderlinge verbondenheid en samen met partners (informeel en formeel, lokaal) en de gemeente werken aan 'Een fijne wijk om in te wonen'.

In 2027 werken we verder aan de Integrale Wijkaanpak (IWA) in Dieren Stenfert en benutten we Stenfert als leeromgeving voor een gebiedsgerichte en integrale aanpak die ook toepasbaar is in andere wijken. Dit doen we door het bevorderen van gemeenschapszin door het ondersteunen van (actieve) inwoners in de wijk die samen met inwoners een basis voor ontmoeten en omzien naar elkaar doorontwikkelen (samen Stenfert) waarbij specifieke aandacht uitgaat naar Mentale veerkracht, het beschikbaar stellen van geschikte accommodaties en het ondersteunen van activiteiten van, voor en door inwoners uit de wijk.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Het bereiken van inwoners in een zeer kwetsbare situatie blijft een uitdaging, door ervaren drempels en uitdagingen in het dagelijks leven, zoals financiële-, emotionele- en gezondheidsproblemen, en vervoer. Het aandeel van inwoners in een kwetsbare situatie in Dieren Stenfert is hoog. Dit vraagt structurele ondersteuning.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Fijne Wijkagenda vastgesteld en in uitvoering

Waar gaan we op sturen?

40 % inwoners geeft aan zich verbonden te voelen met de wijk (inwonersonderzoek/storytelling)

Dieren Stenfert is een Kansrijke wijk

Wat willen we bereiken?

We vergroten de kansen voor inwoners door in te zetten op talentontwikkeling, participatie en bestaanszekerheid, zodat meedoen voor meer inwoners mogelijk wordt. Dit doen we door in te zetten op het benutten van talenten voor projecten vanuit de Fijne Wijkagenda voor persoonlijke ontwikkeling. Dit geeft inwoners ruimte om in hun eigen omgeving te kunnen werken aan talentontwikkeling en daarbij een bijdrage leveren aan een sterke en verbonden wijk.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Onvoldoende aansluiting van ondersteuning op behoeften
Afhankelijkheid van vrijwillige inzet
Complexe persoonlijke problematiek belemmert participatie

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Inwoners voor wie meedoen niet vanzelfsprekend is, doen mee in de wijk waardoor talenten van inwoners zichtbaar worden en benut in wijkactiviteiten en initiatieven

Waar gaan we op sturen?

25 % inwoners dat participeert in Samen Stenfert vrijwilligerswerk voor en in de wijk of georganiseerde activiteiten

Dieren Stenfert is een aantrekkelijke woonwijk in de juiste balans

Wat willen we bereiken?

We zetten in op het realiseren van een aantrekkelijke, toekomstbestendige woonwijk in Dieren, met een betere balans in woningtypen, en leefkwaliteit. Fysieke ingrepen worden daarbij bewust ingezet om sociale versterking te stimuleren, zoals ontmoeting, veiligheid, gezondheid en samenredzaamheid. Dit concretiseren we door het ontwikkelen van een integraal Masterplan voor heel Dieren en door de woningvoorraad evenwichtiger te maken. Voor Dieren Stenfert betekent dit van circa 95% sociale huur naar een verhouding van 40–60% sociale huur. Tegelijkertijd werken we aan het vergroten van de diversiteit in woningtypen, waardoor ook een meer variatie in de wijk ontstaat en de leefbaarheid duurzaam wordt versterkt.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

In de uitvoering van deze plannen wordt rekening gehouden met verschillende risico's die de voortgang en haalbaarheid kunnen beïnvloeden. Zo kan de stikstofproblematiek leiden tot vertraging in vergunningverlening en uitvoering van bouwprojecten. Daarnaast vormt netcongestie een belangrijk aandachtspunt, omdat beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet ontwikkelingen kan belemmeren of vertragen. Ook het aanhoudende personeelstekort in de bouwsector, evenals bij de provincie en de gemeente, kan impact hebben op de planvorming en realisatiekracht. Tot slot brengen oplopende bouwkosten financiële onzekerheden met zich mee, die de uitvoerbaarheid en betaalbaarheid van projecten onder druk kunnen zetten.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Een vastgesteld Masterplan Dieren waarin een toekomstperspectief (met scenario's) is uitgewerkt en waarin fysieke en maatschappelijke opgaven integraal zijn verbonden, zodat gerichte keuzes gemaakt kunnen worden

Waar gaan we op sturen?

mate van diversiteit in woningtypen

De openbare ruimte in Dieren Stenfert is uitnodigend, beweegvriendelijk en toegankelijk

Wat willen we bereiken?

De openbare ruimte is groen, veilig, toegankelijk en uitnodigend voor ontmoeten, bewegen en sporten door inzet op aansprekend openbaar groen, groene tuinen, ontmoetingsplekken voor de buurt, voldoende beweeg & sportplekken in de openbare ruimte. Een belangrijk aspect is dat de openbare ruimte veilig en toegankelijk wordt ervaren door inwoners.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De beperkte fysieke ruimte in de wijk vormt een belangrijk risico, doordat verschillende ruimtelijke functies – zoals parkeren, groenvoorzieningen en bouwopgaven – met elkaar concurreren. Dit kan leiden tot lastige keuzes en vertraging in de planvorming, waarbij het realiseren van voldoende woningen onder druk kan komen te staan of ten koste kan gaan van de kwaliteit van de leefomgeving, zoals voldoende groen en openbare ruimte. Daarnaast brengt deze schaarste een budgettair risico met zich mee: het realiseren van slimme, ruimte-efficiënte oplossingen (zoals ondergronds parkeren of gecombineerde functies) kan leiden tot hogere investeringskosten, waardoor projecten financieel onder druk komen te staan en aanvullende middelen nodig kunnen zijn.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Bij fysieke projecten in de openbare ruimte benutten we koppelkansen voor een groene, veilig, toegankelijke en uitnodigend voor ontmoeten, bewegen en sporten openbare ruimte

Waar gaan we op sturen?

Mate van tevredenheid van inwoners over een uitnodigende, toegankelijke en beweegvriendelijke openbare ruimte

Dieren Stenfert is een duurzame wijk

Wat willen we bereiken?

Dieren Stenfert ontwikkelt zich tot een duurzame en toekomstbestendige wijk met energiezuinige woningen en een klimaatbestendige leefomgeving door inzet op: klimaatbestendige wijk (tegen hittestress, voor waterberging en voor biodiversiteit)
goed geïsoleerde woningen met goed woonklimaat

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De uitvoering van de plannen kent diverse risico's die de voortgang en haalbaarheid kunnen beïnvloeden. Zo kan netcongestie en andere technische beperkingen ertoe leiden dat projecten vertraging oplopen of aanvullende investeringen vereisen om aangesloten te kunnen worden op bestaande infrastructuur. Voor de realisatie van uitfasering E, F, G labels zijn wij afhankelijk van externe partijen, zoals de woningbouwcorporatie, en geldende regelgeving. Keuzes voortkomend uit het masterplan kunnen leiden tot het mogelijk later of gefaseerd uitvoeren van fysieke ingrepen in Dieren Stenfert.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- In Stenfert worden via het IWA-programma concrete stappen gezet voor koppeling met fysieke projecten

Waar gaan we op sturen?

% woningen met energielabel D of beter in de wijk

Wat mag het kosten?

Programma Integrale wijkaanpak (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	0	0	165	0	0	0
Subtotaal	0	0	165	0	0	0
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	0	0	165	0	0	0
Subtotaal	0	0	165	0	0	0
Saldo van baten en lasten	0	0	0	0	0	0

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

De baten en lasten voor dit programma zijn vanaf 2027 incidenteel begroot binnen programma 3. Deze zijn in evenwicht en daarom heeft het geen invloed op het begrotingsaldo.

Betrouwbaar, beheerst en voorspelbaar

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:

- Normenkader rechtmatigheid
- [Nota Risicomanagement](#)

We handelen rechtmatig

Wat willen we bereiken?

We voldoen aan wet- en regelgeving in de uitvoering van onze taken: alle gemeentelijke processen en besluiten voldoen aan geldende wet- en regelgeving. Dit willen we in de basis goed borgen, daarnaast maken we gebruik van (interne) controle achteraf om eventuele afwijkingen te ontdekken en hiervan te leren.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

We zetten in op risicogestuurde controles en controleren daarmee dus niet alles. Met steekproeven is er altijd een kans dat we iets missen, daarmee dekt deze beheersingsmaatregel het risico niet 100% af. We vangen dit risico zoveel mogelijk af door controle uit te voeren op de processen waar de grootste risico's liggen en daarbij gebruik te maken van representatieve steekproeven.

We leven in een tijd dat er veel externe bedreigingen zijn en er diverse ontwikkelingen zijn in de te volgen wettelijke kaders. Tegelijkertijd is er beperkt capaciteit, wat het lastig maakt om grip te houden op deze ontwikkelingen, onze werkprocessen en daar een volledige controle bij uit te voeren. Dit vraagt een afweging in de inzet van onze capaciteit, gericht op het beperken van de risico's. Daarom zetten we onze schaarse middelen bewust en risicogericht in.

Beoogde resultaten:

Bij dit doel horen de volgende resultaten:

- Visueel inzicht in werkprocessen
- Normenkader Informatiebeveiliging & gegevensbescherming

Waar gaan we op sturen?

Totaal aan rechtmatigheidsfouten en -onzekerheden[CK7.1] (percentage t.o.v. totale lasten exclusief toevoegingen aan de reserves)

We werken effectief en efficiënt aan realisatie van strategische en operationele doelen.

Wat willen we bereiken?

Onderdeel van sturen op doelen is om (periodiek) te bepalen of we nog op koers liggen. Enerzijds gaat dit om het bereiken van resultaten die eenduidig meetbaar zijn en anderzijds om resultaten die abstracter zijn zoals de beleving van inwoners (zgn. maatschappelijk effect).

We sturen op het aandeel beleidsdoelen waarvoor actuele en bruikbare sturingsinformatie beschikbaar is. Hierdoor ontstaat tijdig inzicht in voortgang, afwijkingen en bijsturingsmogelijkheden.

Uiteindelijk helpt dit ons ook om aantoonbaar "In Control" te zijn en middelen efficiënt en effectief in te zetten om de beleidsdoelen te realiseren.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

Vooraf is het complex om zeker te weten of een maatschappelijk effect daadwerkelijk met een resultaat wordt bereikt. Onze maatregel is dat we met de opzet die we voor de begroting hanteren, transparant maken welk effect we met het resultaat wilden bereiken zodat evaluatie naderhand mogelijk is.
Om goed te kunnen sturen op doelen, is het belangrijk dat doelen specifiek en meetbaar zijn gemaakt door middel van indicatoren. Ook voor de controle op doelmatig- en doeltreffendheid is het belangrijk om het doel helder en specifiek te benoemen. Mocht een doel niet eenduidig zijn, dan is de consequentie dat de controle meer subjectief wordt[.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Integraal risicomanagement • Rapportagelijnen Informatiebeveiliging & Privacy • Rapportages (visualisaties) • Collegeonderzoeken
Waar gaan we op sturen?
% doelen met actuele sturingsinformatie.

Wat mag het kosten?

Niet van toepassing.

Vastgoedportefeuille

In dit thema zijn de volgende beleidskaders actueel:
In ons beleid is inkrimpen van het vastgoed in bezit van de gemeente een doel. De locaties die in aanmerking komen voor verkoop hebben naast een mogelijke financiële opbrengst ook een maatschappelijke impact. Dit laatste maakt een heroverweging in de begroting noodzakelijk.
In de meerjarenbegroting zijn opbrengsten uit vastgoedverkoop geraamd van € 1 miljoen per jaar in 2026, 2027 en 2028. Indien bestuurlijke instemming met de voorgestelde verkopen uitblijft, wordt de beoogde opbrengst niet gerealiseerd.
De financiële gevolgen hiervan zullen worden verwerkt worden in de begroting.
Inkrimpen van de vastgoedportefeuille
Wat willen we bereiken?
Inkrimping volgens onze taakstelling waardoor onderhoudslasten structureel omlaag gaan en incidentele baten worden gegenereerd a 1 mln per jaar.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Afgestoten vastgoedobjecten zijn we definitief kwijt en kunnen niet meer worden ingezet voor de sociale basis of de energietransitie.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Verkopen realiseren van enkele gemeentelijke opstallen/percelen.
Waar gaan we op sturen?
Verkoopdossier voorbereiden, personele capaciteit inrichten, in de markt zetten van ons beschikbare vastgoed.

Onderhoud beperken: planmatig tot onderhoudsniveau 5 of 6 en preventief huidige niveau 's bestendigen
Wat willen we bereiken?
Voor het vastgoed van de gemeente gaat het onderhoud vanuit de gemeente naar het niveau van 5 (slecht) of 6 (zeer slecht) zolang de veiligheid of de wettelijke verplichting dat toelaat.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Onderhoud minimaliseren geeft verhoogd risico op stijging van correctief onderhoud en vervanging. Te overwegen is om het langjarig planmatig onderhoud eerder uit te voeren. Daarmee beperk je kosten van correctief onderhoud. De extra onderhoudslast hiervoor wordt geschat op ca. 90K per jaar.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten:
• Herijken MJOP Vastgoedportefeuille (meerjarenonderhoudsplanning)
Waar gaan we op sturen?
We vervangen bij elementen met conditiescore 5 of 6 en komen onze wettelijke verplichtingen na. Dit borgen we in onze meerjarige onderhoudsplanning.
We maken keuzes om geen desinvesteringen te plegen en veiligheid staat altijd op prio één.

Interne beheersing vastgoedmanagement is op orde
Wat willen we bereiken?
Zowel administratief als technische grip krijgen op onze vastgoedportefeuille zodat we tijdig onderhoud kunnen uitvoeren, kostprijs dekkend doorbelasten en ons maatschappelijk vastgoed optimaal benutten.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De beperkte personele capaciteit is een risico. De opgaven die we te doen hebben (inkrimping vastgoed en minimaliseren onderhoud) vragen meer aandacht. Aandacht die ook nodig is voor het op orde brengen van de basis. Het risico is dat we hier incidenteel versterking op moeten inzetten. Dit risico schatten we nu in op 175K.
Waar gaan we op sturen?
Op orde maken van onze beheerapplicaties, we laten nieuwe duurzame meerjarenonderhoudsplannen opstellen (BBV 4 jaarlijks vereiste) en actualiseren planningen en budgetten.

Afronden initiatiefase vernieuwing gemeentewerf
Wat willen we bereiken?
Besluitvorming en initiatiefase starten realisatie nieuwe gemeentewerf.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De initiatiefase is in gang gezet. De huidige gemeentewerven vragen meer en groot onderhoud en correctief onderhoud neemt toe. Arbotechnisch zijn er inmiddels aanpassingen gedaan maar de gebouwen zijn sterk verouderd.

Waar gaan we op sturen?

Besluitvorming over realisatie van een nieuwe werf om de toekomst van onze collega's te borgen. Er moet een planning komen, budget worden toegewezen om verder te kunnen

Wat mag het kosten?

Vastgoedportefeuille (x € 1.000,-)						
Omschrijving	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	1.098	1.580	2.389	2.594	2.376	1.792
Subtotaal	1.098	1.580	2.389	2.594	2.376	1.792
Baten						
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	455	983	2.272	2.272	2.272	1.272
Subtotaal	455	983	2.272	2.272	2.272	1.272
Saldo van baten en lasten	-643	-597	-117	-323	-104	-520

Toelichting op financiële mutaties t.o.v. Perspectiefbrief 2027

Op taakveld 0.3 komen de mutaties voort uit het herzien van de afschrijvingen, interne rente en de kostprijs dekkende huur.

Verbonden partijen

Voor het bereiken van de doelstellingen van programma 3, in het bijzonder de beoogde maatschappelijke effecten, heeft de gemeente Rheden zich met een aantal partijen verbonden waarin zij een bestuurlijk en een financieel belang heeft. Het gaat hier om de volgende organisatie:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM);
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR);
- Gelders Archief;
- Gemeenschappelijke regeling intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie De Connectie;
- Alliander N.V.;
- N.V. Bank Nederlandse Gemeenten.

In de paragraaf Verbonden Partijen geven we inzicht in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid en de risico's.

Kosten totale programma

Bestuur & organisatie (x € 1.000,-)						
	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten	58.834	47.539	46.990	46.241	41.908	40.353
Baten	150.738	141.890	137.531	133.986	128.296	128.932
Saldo van baten en lasten	91.903	94.352	90.541	87.744	86.388	88.579
Reserves						
Toevoeging	5.523	14	0	0	0	0
Onttrekking	6.794	0	0	0	0	0
Resultaat	93.175	94.338	90.541	87.744	86.388	88.579

Paragrafen

A. Lokale Heffingen

In de paragraaf lokale heffingen gaan we in op de ontwikkelingen van de verschillende belastingen en heffingen en de consequenties voor onze inwoners.

De algemene beleidskeuze is dat lokale belastingen en heffingen in 2027 voor de inwoner niet meer stijgen dan de jaarlijkse inflatie. De gehanteerde inflatieontwikkeling is 3% voor 2027.

De paragraaf lokale heffingen bestaat uit de volgende onderdelen:

- wettelijke bepalingen
- geraamde opbrengsten uit lokale heffingen
- ontwikkeling lokale lastendruk
- voorstel tariefaanpassingen (kostendekking heffingen)
- kwijscheldingsbeleid

Wettelijke bepalingen

Gemeenten zijn beperkt in de belastingen die ze mogen heffen. Deze zijn limitatief opgesomd in de wet. Naast belastingen heft de gemeente rechten (leges) voor individuele diensten aan haar burgers. De tarieven van deze rechten dienen zo te worden gesteld dat de opbrengsten de kosten niet te boven gaan. De opbrengsten hebben een directe relatie met de kosten voor de dienstverlening (gebonden heffingen) en zijn daarmee maximaal 100% kostendekkend. Hierbij worden de direct en indirect toe te rekenen kosten en baten aan de prestatie (activiteit) toegerekend en vervolgens op grond van de geraamde aantallen 'omgeslagen' in een tarief, waarbij vervolgens een maximaal kostendekkend tarief ontstaat. Het gaat hierbij om rechten als afvalstoffenheffing en reinigingsrechten, rioolheffing, bouwleges en begraafrechten.

De opbrengst van de onroerende zaakbelasting wordt jaarlijks met in principe maximaal het verwachte inflatiepercentage verhoogd, tenzij de raad op voorstel van het college anders besluit. Ten aanzien van de secretarieleges wordt gestreefd naar 100% kostendekking. Echter, er wordt vanuit het Rijk voor bepaalde producten (paspoorten, rijbewijzen) een maximering van tarieven opgelegd waardoor de dekking aan verandering onderhevig is. Samenvattend:

Tabel: Uitgangspunten

Uitgangspunten tarievenbeleid lokale heffingen	100 % kostendekkend tarief	Jaarlijkse stijging op basis van inflatiepercentage	Andere uitgangspunten
Onroerendezaakbelastingen		X	
Afvalstoffenheffing / reinigingsrechten	X		
Rioolheffing (en rioolaansluitrecht)	X		
Bouwleges	X		
Toeristenbelasting		X	
Forensenbelasting		X	
Secretarieleges	X		
Begraafrechten	X		

Geraamde opbrengsten uit lokale heffingen

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de lokale heffingen voor 2027 en de vergelijking met de primitieve begroting 2026.

Tabel: Geraamde opbrengsten uit lokale heffingen

Opbrengsten lokale belastingen, heffingen en retributies (x € 1.000)	Netto 2026	Mutatie	Netto 2027	Kwijtschelding	Bruto 2027
Onroerende zaakbelastingen	15.342	460	15.802	6	15.808
Afvalstoffenheffing	6.059	998	7.057	181	7.238
Reinigingsrechten	101	3	104		104
Rioolheffing	5.996	-94	5.902	186	6.088
Omgevingswet (bouwleges)	600	20	620		620
(Water)Toeristenbelasting	517	17	534		534
Forensenbelasting	89	3	92		92
Hondenbelasting	135	-135	0		0
Secretarieleges	519	-85	434		434
Begraafrechten	501	17	518	3	521
Marktgeden	9	0	9		9
Overige heffingen	77	3	80		80
Totaal	29.945	1.207	31.152	376	31.528

Ontwikkeling lokale lastendruk

De Provincie Gelderland onderzoekt jaarlijks de ontwikkelingen van de lokale lasten per individuele gemeente en vergelijkt de lokale lastendruk van de gemeenten onderling. In onderstaand overzicht ziet u een vergelijking van de totale belastingdruk per inwoner en per belastingsoort voor diverse gemeenten in de regio over de jaren 2025 en 2026.

Tabel: Ontwikkeling lokale lastendruk

Gemeente	OZB		Afvalstoffen-heffing		Rioolheffing		Totale belastingdruk	
	2025	2026	2025	2026	2025	2026	2025	2026
<i>Provinciaal gemiddelde</i>	325	342	117	124	110	115	551	581
Gemeente								
Renkum	434	456	132	134	127	132	694	722
Arnhem	384	392	152	172	105	111	641	676
Brummen	336	382	90	94	170	174	597	650
Rheden	307	350	110	138	131	153	548	641
Doesburg	249	257	158	218	127	136	534	611
Lingewaard	318	342	124	152	102	115	544	609
Rozendaal	279	344	126	153	87	90	492	586
Zevenaar	332	341	104	105	115	123	551	568
Duiven	300	325	139	138	98	100	538	563
Westervoort	259	305	121	117	124	127	504	549
Doetinchem	252	265	155	162	116	121	523	548
Zutphen	305	319	134	140	82	83	521	542
Bronckhorst	271	290	113	113	124	128	508	530
Overbetuwe	226	273	147	150	101	75	474	499

Bron: Provincie Gelderland, <https://geldersefinancien.nl> d.d. 14-8-2026.

Ten opzichte van 2025 is er sprake van een stijging van de belastingdruk per inwoner door hogere lasten bij riool, afval en OZB. De belastingdruk 2026 ligt boven het Provinciale gemiddelde. Voor 2027 blijft het uitgangspunt voor afval en riool 100% kostendekking.

Voorstel tariefaanpassingen

Onderstaand wordt op grond van wettelijke bepalingen en beleidsuitgangspunten inzicht gegeven in de verwachte tariefbepaling voor 2027. Pas bij de vaststelling van de belastingverordeningen worden de tarieven definitief vastgesteld. Dit vindt plaats in de raadsvergadering van december 2026.

OZB

De begrootte OZB opbrengst wordt jaarlijks verhoogd met een ingeschat inflatiepercentage. De gehanteerde inflatieontwikkeling is 3% voor 2027.

Om de begrote inkomsten te realiseren stelt de raad het OZB tarief vast in de jaarlijkse wijziging van de belastingverordening aan het einde van het jaar. Het OZB-tarief wordt beïnvloed door:

- De begrootte OZB opbrengsten vastgesteld in deze programmabegroting, met een stijging van 3%.
- De waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen, met een stijging van 8% van woningen zoals vastgesteld per augustus 2026.
- Het aantal woningen en niet woningen inclusief de leegstand per 1-1-2026.

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

De totale te dekken kosten van de afvalstoffenheffing zijn als volgt opgebouwd:

Tabel: Totale te dekken kosten afvalstoffenheffing

Post	Kosten in 2026	Kosten in 2027
7.3 Afval	4.775.714	5.680.930
0.4 Overhead	50.000	51.650
0.5 Rente	4.910	942
0.64 Belastingen overig	110.000	113.630
0.8 Overige baten en lasten	-70.336	-72.657
2.1 Verkeer en vervoer	114.894	118.686
6.3 Inkomensregelingen	175.200	180.982
Btw compensatie	895.072	909.131
Totale kosten	6.055.454	6.983.294
Opbrengst heffingen	6.059.368	7.056.944
Storting in bestemmingsreserve	3.914	73.650
Totale dekking	6.059.368	7.056.944
Dekkingspercentage	100%	100%

Voor het belastingjaar 2027 zijn voor de kostentoerekening dezelfde uitgangspunten gehanteerd als in 2026. In boekjaar 2026 zijn wij van PreZero naar Circulus overgegaan.

M.b.t. het tarief afvalstoffenheffing en reinigingsrechten is er voor het jaar 2027 een stijging van 20% begroot. Daarnaast treedt de gemeente wat betreft de reinigingsrechten op als ondernemer, zodat over dit tarief nog 21% BTW berekend wordt.

Over de voorgaande belastingjaren ziet de ontwikkeling er als volgt uit:

Tabel: Ontwikkeling afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing	2024	2025	2026	2027	Verandering
Basisbedrag	38,57	38,57	38,57	46,28	20%
140 liter container	152,00	167,20	209,00	250,80	20%
180 liter container	194,96	214,46	268,08	321,69	20%
240 liter container	258,85	284,74	355,93	427,11	20%
Verzamelcontainer hoogbouw	152,00	167,20	209,00	250,80	20%

Tabel: Tarief reinigingsrecht

Reinigingsrecht	2026	2027	Verandering
Tarief	327,50	393,00	20%

Rioolheffing

De wet milieubeheer schrijft gemeenten voor een plan op te stellen voor de inzameling en het transport van afvalwater. Bij de tariefberekening heeft het geldende Gemeentelijk rioleringsplan als basis gediend.

De totale te dekken kosten van rioolheffing zijn als volgt opgebouwd:

Tabel: Totale te dekken kosten rioolheffing

Post	Kosten in 2026	Kosten in 2027
7.2 Riolering	3.142.736	2.949.320
0.4 Overhead	940.000	971.020
0.5 Rente	1.481.484	890.625
0.64 Belastingen overig	158.000	163.214
2.1 Verkeer vervoer (Bijdrage aan prod)	227.905	221.102
6.3 Inkomensregelingen	180.000	185.940
Btw compensatie	559.189	503.291
Totale kosten	6.689.314	5.884.512
Opbrengst heffingen	5.995.742	5.901.977
Inzet voorziening	693.572	-17.464
Totale dekking	6.689.314	5.884.512
Dekkingspercentage	100%	100%

Voor het belastingjaar 2027 zijn voor de kostentoerekening dezelfde uitgangspunten gehanteerd als in 2026. De tarieven voor riolering stijgen met 3%.

Over de voorgaande belastingjaren ziet de ontwikkeling er als volgt uit:

Tabel: Ontwikkeling rioolheffing

Rioolheffing	2024	2025	2026	2027	Verandering
Eigenaar	74,43	78,15	89,87	92,57	3%
< 300 m3	132,83	139,47	160,39	165,20	3%
300 - 999 m3	375,84	394,63	453,82	467,43	3%
1000 - 9999 m3	3.104,38	3.259,60	3.748,54	3.861,00	3%
> 9999 m3	24.398,87	25.618,81	29.461,63	30.345,48	3%

Lijkbezorgingsrechten

Sinds 2011 is er sprake van een kostendekkend tarief. Ten opzichte van het belastingjaar 2026 blijkt er geen noodzaak tot een aanpassing van de tarieven voor het belastingjaar 2027.

Toeristenbelasting & Watertoeristenbelasting

Voor deze belastingsoort geldt de beleidslijn dat de tarieven jaarlijks worden aangepast aan de inflatiecorrectie. Het tarief van de watertoeristenbelasting is per overnachting het dubbele van het basistarief toeristenbelasting mobiele kampeeronderkomens.

De ontwikkeling van de toeristenbelasting staat in onderstaand overzicht vermeld. Op verzoek van de toeristensector worden de tarieven afgerond op vijf Eurocenten.

Tabel: Tarieven toeristenbelasting

Toeristenbelasting	2026	2027	Verandering
Overnachtingen (vakantieonderkomens)	2,95	3,05	3%
Seizoenstandplaatsen	375,05	390,40	3%
Jaarstandplaatsen	447,10	465,45	3%
Overnachtingen (mobiele kampeeronderkomens)	2,45	2,55	3%
Seizoenstandplaatsen	314,90	326,40	3%
Jaarstandplaatsen	375,40	389,15	3%

De ontwikkeling van de watertoeristenbelasting staat in onderstaand overzicht vermeld. Op verzoek van de toeristensector worden de tarieven afgerond op vijf Eurocenten.

Tabel: Tarieven watertoeristenbelasting

Watertoeristenbelasting	2026	2027	Verandering
Overnachtingen (basistarief)	4,90	5,10	3%

Forensenbelasting

Het basistarief van de forensenbelasting wordt gecorrigeerd met het jaarlijkse inflatiepercentage.

De ontwikkeling van de tarieven staat in onderstaand overzicht vermeld.

Tabel: Tarieven forensenbelasting

Forensenbelasting	2026	2027	Verandering
Basistarief	385,08	397,79	3%
Opslag	1,47	1,52	3%

Hondenbelasting

Vanaf 1 januari 2027 wordt er geen hondenbelasting meer geheven. Hiermee geven we invulling aan de aangenomen motie M8 bij vaststelling van de Perspectiefbrief 2027.

Leges

Voor de leges geldt het uitgangspunt dat de hiervoor in aanmerking komende producten gemiddeld kostendekkend worden geleverd. In december wordt middels een afzonderlijk raadsvoorstel aan de raad gevraagd akkoord te gaan met de legestarieven voor het komende begrotingsjaar.

Kwijtscheldingsbeleid

Rheden kent de mogelijkheid tot kwijtschelding van belastingen. Daarvoor is een kwijtscheldingsverordening opgesteld die in 2018 door de Raad is vastgesteld. De kwijtscheldingsverordening is opgesteld om een goed overzicht te hebben van de kaders. Voorheen was in diverse belastingverordeningen een artikel opgenomen over de kwijtschelding. Door alles in één verordening vast te leggen voorkomen we misverstanden in de uitvoering. Zeker omdat de uitvoering van belastingen bij Cluster De Connectie is belegd.

Inwoners kunnen geheel of gedeeltelijk kwijtschelding krijgen voor de OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. Daarnaast is ook kwijtschelding mogelijk voor de leges van een ID-kaart en lijkbezorgingsrechten. Inwoners die één keer kwijtschelding kregen toegekend, krijgen vervolgens automatische kwijtschelding indien hun financiële situatie niet is veranderd. Hierbij maken we gebruik van de gegevens van het Bureau InformatieDiensten Nederland (voormalig Stichting Inlichtingenbureau).

Voor het jaar 2027 verwachten we een daling van de kwijtscheldingen t.o.v. de begroting 2026. De kwijtscheldingen voor de OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing en lijkbezorgingsrechten zijn geïndexeerd met het inflatiepercentage van 3%. De kwijtschelding van de hondenbelasting is echter komen te vervallen.

B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemeen

Om te kunnen beoordelen hoe de gemeente Rheden er financieel voorstaat, is het van belang om inzicht te hebben in de financiële positie en de financiële weerbaarheid (welke mogelijkheden zijn er in financieel moeilijke tijden). Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre wij in staat zijn om mogelijke tegenvallers (de risico's) op te vangen zonder dat de uitvoering van het beleid in gevaar komt.

Met behulp van financiële kengetallen, die betrekking hebben op de balans en de begroting, geven wij een beeld van onze financiële positie. Voor de beoordeling of een kengetal matig of goed is sluiten wij aan bij de richtlijnen van onze provinciale toezichthouder. Het weerstandsvermogen en de kengetallen zullen altijd in samenhang moeten worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van onze financiële positie.

Voor een adequate bedrijfsvoering is het belangrijk dat we risico's en onzekerheden tijdig in beeld hebben en ze op een gestructureerde wijze beheersen. De paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing, die we bij de jaarrekening 2026 weer zullen actualiseren, is onderdeel van deze beheersing.

Risicomanagement

In voorliggende programmabegroting hebben we ook bij de programma's en paragraaf bedrijfsvoering aandacht voor risico's. Daarbij gaan we vooral in op mogelijke effecten op de beleidsrealisatie en bedrijfsvoering. Het risicoprofiel binnen de paragraaf Weerstandsvermogen ziet vooral toe op de belangrijkste financiële risico's die nog niet op een of andere wijze volledig zijn afgedekt. Hier kan sprake zijn van overlap, waardoor risico's zowel bij de beleidsdoelen als in deze paragraaf terugkomen.

Bij onderstaand onderdeel Risicoprofiel is een inventarisatie opgenomen van diverse ontwikkelingen met een mogelijk financieel risico.

Ons weerstandsvermogen (is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel) drukken we uit in de weerstandsratio. De weerstandsratio is ten opzichte van de jaarrekening 2025 (laatste actualisatie) gedaald van 2,8 naar 2,5. Deze mutatie is het gevolg van een nadelige bijstelling van het risicoprofiel. In de hierna volgende onderdelen geven we een nadere toelichting op deze ontwikkeling.

Risicoprofiel

Ten opzichte van de jaarrekening 2025 is het risicoprofiel geactualiseerd. In onderstaande tabel zijn de risico's weergegeven.

Tabel: Risico-inventarisatie PB 2027

Risico-inventarisatie PB2027				
nr.	Risico	Kans	Financieel gevolg	aandeel
1	Het niet volledig realiseren van alle ingeboekte ombuigingen.	25%	2.000.000	19%

2	Jeugd – realisatie Hervormingsagenda Jeugd.	50%	1.800.000	17%
3a	Wmo - individuele begeleiding	50%	1.200.000	12%
3b	Wmo - huishoudelijke hulp	50%	100.000	1%
4	Bezuinigingsmaatregelen van het Rijk	50%	1.000.000	10%
5	Standaard risico met betrekking tot de Participatiewet: a) Hogere lasten dan begroot omdat het aantal uitkeringsgerechtigden minder hard daalt dan het landelijk gemiddelde. b) Tegenvallende inkomsten van het Rijk (BUIG-gelden).	50%	750.000	7%
6	Ontwikkeling algemene uitkering uit het gemeentefonds.	75%	500.000	5%
7	Minima- en armoedebelief: hogere kosten agv economische ontwikkelingen	75%	500.000	5%
8	Kosten van personele inzet. Door nieuwe taken is huidige personele inzet niet altijd voldoende, dit i.c.m. krapte op arbeidsmarkt. Daarnaast staat het personeelsbudget onder spanning a.g.v. ingeboekte ombuigingen.	50%	500.000	5%
9	Overheveling SPUK-uitkeringen naar gemeentefonds	25%	500.000	5%
10	Kosten voor klimaatopgave	50%	250.000	2%
11	Beheer openbare ruimte en vastgoed: mogelijke meerlasten als gevolg van prijsstijgingen bouwmaterialen en grondstoffen en door vertraging agv stikstofproblematiek .	50%	250.000	2%
12	Implementatie Omgevingswet	50%	250.000	2%
13	Aanvullende bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen / verbonden partijen i.v.m. mogelijke negatieve exploitatie.	25%	250.000	2%
14	Overige risico's (stelpost)	50%	500.000	5%
	Totaal risicoprofiel bij Programmabegroting 2027:		10.350.000	100%

Toelichting op de kolommen

De kolom "risico" bevat de omschrijvingen van risico's (gebeurtenissen) die kunnen leiden tot een (nadelig) financieel gevolg. De waarschijnlijkheid dat de omschreven risico's zich daadwerkelijk voordoen wordt getoond in de kolom "kans". Via de kolom "financieel gevolg" wordt getoond wat de financiële gevolgen zijn van het zich voordoen van het risico. Dit is een inschatting van het maximale financiële effect van het betreffende risico. De kolom "aandeel" geeft aan welk aandeel het betreffende risico heeft in het totaal van alle mogelijke financiële risico's. Zichtbaar is dat de top 5 risico's 66% uitmaken van alle mogelijke risico's.

Voor deze paragraaf merken we het totaalbedrag aan als risicoprofiel.

Ten opzichte van de jaarrekening 2025 (laatste bijstelling) is de omvang van het risicoprofiel toegenomen van afgerond € 9,25 miljoen naar € 10,35 miljoen. De top vijf posten lichten we hierbij kort toe.

1. Ombuigingen

In voorliggende Programmabegroting 2027-2030 is een uitgebreid pakket aan ombuigingsmaatregelen opgenomen. Deze maatregelen vloeien voort uit de voorgaande begrotingen en zijn noodzakelijk om een sluitende en solide meerjarenbegroting op te kunnen stellen. In de Programmabegroting 2027 is in totaal € 12,3 miljoen aan ombuigingen opgenomen (verlagen uitgaven met 7,2 mln en verhogen inkomsten met 5,1 miljoen). We moeten ermee rekening houden dat niet alle ombuigingen volledig gerealiseerd zullen worden. Hiervoor nemen we

een risicobedrag op van € 2 miljoen (ongewijzigd t.o.v. de jaarstukken 2025).

Beheersmaatregel: Ombuigingsmaatregelen concreet invullen door gerichte plannen en uitvoering van bijbehorende acties. Periodiek monitoren op realisatie en tijdig bijstellen indien nodig.

2. Jeugd - realisatie Hervormingsagenda Jeugd

De begroting gaat uit van een daling van de kosten voor maatwerk Jeugd. Een deel van de hiervoor noodzakelijke maatregelen is afhankelijk van tijdige landelijke wet- en regelgeving. Bij vertraging of onvoldoende werking van deze maatregelen kan het begrote kostenniveau niet volledig worden gerealiseerd.

3a. Wmo - individuele begeleiding

Het VNG-voorspelmodel laat een mogelijke overschrijding oplopend tot circa € 1,2 mln zien. Het college stuurt op maatregelen om de uitgaven binnen het beschikbare budget te brengen, waaronder scherpere afbakening van de doelgroep. De noodzakelijke maatregelen kennen uitvoerings- en juridische risico's, waardoor onzeker is of het volledige financiële effect tijdig wordt gerealiseerd.

3b. Wmo - huishoudelijke hulp

In 2027 en 2028 bestaat op basis van het VNG-voorspelmodel een risico op hogere kosten van respectievelijk €100.000 en €200.000. Vanaf 2029 ontstaat daarnaast onzekerheid door het voorgenomen vervallen van huishoudelijke hulp als reguliere maatwerkvoorziening en de invoering van een gemeentelijk vangnet.

Het totale risicobedrag voor Jeugd en Wmo is opgehoogd van 1,75 miljoen naar 3,1 miljoen.

Beheersmaatregel: Monitoren, proactief acteren en indien nodig en mogelijk, maken van nieuwe keuzes in het proces en uitwerking van het koersdocument sociaal domein.

4. Bezuinigingsmaatregelen van het Rijk

Het ministerie van financiën heeft in augustus 2023 een ombuigingslijst opgesteld en deze lijst bevat een overzicht van mogelijkheden om rijksuitgaven te verlagen om daarmee de overheidsfinanciën te verbeteren. Dit overzicht van ombuigingen biedt technische ondersteuning voor politieke keuzes. In deze lijst zijn o.a. besparingen opgenomen m.b.t. de gemeentelijke financiën. Besluitvorming vanuit het huidige kabinet-Jetten over diverse dossiers (zoals Klimaat, Zorg, Woningbouw, Veiligheid) zal nog nader vorm gegeven moeten worden.

Al met al ontwikkelingen die onzekerheid opleveren m.b.t. de rijksfinanciën voor gemeenten.

In het risicoprofiel is hiervoor een bedrag van € 1.000k opgenomen (bedrag ongewijzigd t.o.v. de jaarrekening 2025).

Beheersmaatregel: Lobby richting het rijk via o.a. de VNG en (lokale) media.

5. Participatiewet

Gemeenten ontvangen van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) voor het bekostigen van de uitkeringen in het kader van de Participatiewet, IOAW, IOAZ en Bbz 2004 (levensonderhoud startende ondernemers) en voor de inzet van loonkostensubsidie. De bestaanszekerheid van inwoners met een laag inkomen staat onder druk. Het inkomensbeleid vanuit het Rijk blijkt ontoereikend; gemeenten moeten de negatieve effecten op inwoners opvangen.

Het risicobedrag is € 1.000k (en 250k verlaagd t.o.v. de jaarrekening 2025 op basis van ervaringen afgelopen jaren).

Beheersmaatregel: Adequate toepassing van wettelijke regelgeving en gerichte inzet van re-integratiemiddelen. Monitoren op uitvoering en resultaten en tijdig bijsturen waar nodig en mogelijk.

Stelpost overige risico's

In deze inventarisatie is een stelpost opgenomen voor diverse overige risico's. Bijvoorbeeld voor mogelijke rekeningtekorten, hogere exploitatielasten en kostenstijgingen bij projecten en grondcomplexen. Deze stelpost is ongewijzigd t.o.v. de jaarstukken 2025.

Beheersingsmaatregelen

Uit de beschrijving van de risico's kunt u opmaken dat diverse risico's grotendeels op korte termijn door ons of door ons alleen niet te beïnvloeden zijn omdat ze buiten onze invloedssfeer liggen. Voor alle risico's geldt dat we sturen op die onderdelen waar we wel invloed op hebben (zgn. beheersing), dat is echter nog geen garantie dat de risico's zich niet voor zullen doen.

Het verder uitwerken en implementeren van beheersmaatregelen is onderdeel van het groeiproces om te komen tot een professioneel niveau van risicobeheersing. Onderdeel van dit proces is de 'Nota risicomanagement' die door de Raad op 28-1-2025 is vastgesteld. Invulling geven aan deze nota draagt bij aan de gewenste professionaliseringsslag.

Weerstandscapaciteit en weerstandsvermogen

Weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit kan op verschillende manieren worden bepaald. Feitelijk komen alle budgetten, ook vrije reserves of bestemmingsreserves waarvan de bestemming nog gewijzigd kan worden, in aanmerking voor de bepaling van de weerstandscapaciteit. Om praktische redenen worden in deze paragraaf alleen de (nog) niet geoormerkte budgetten meegenomen voor de bepaling van de weerstandscapaciteit, deze ziet er daarmee als volgt uit:

Tabel: Beschikbare weerstandscapaciteit

Dekkingen	Omvang
Algemene reserve (stand PB2027 01012027)	€ 25.293.113
Begrotingssaldo 2026 (obv Raadsbrief meicirculaire 23-6-2026)	€ 879.000
Mutaties algemene reserve o.b.v. 2e Berap 2026	pm
Incidentele begrotingsruimte	€ 45.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 26.217.113

Algemene reserve (AR)

De AR - waarin opgenomen de risicoreserve - is de voornaamste post van de weerstandscapaciteit; hierop rusten geen nadere verplichtingen. Die verplichtingen zijn afgedekt via de diverse bestemmingsreserves.

Begrotingssaldo 2026

Het saldo van de door uw raad vastgestelde Begroting 2026 bedroeg € 1.243.000 voordelig. Na verwerking van de 1e bestuursrapportage 2026 en verwerking van de financiële effecten van de decembercirculaire 2025 en meicirculaire 2026 gemeentefonds, is dit saldo bijgesteld naar € 879k voordelig (nadere info in raadsinformatiebrief meicirculaire gemeentefonds d.d. 23-6-2026).

Mutaties algemene reserve o.b.v. 2e Berap 2026

Ten tijde van oplevering Programmabegroting 2027 wordt ook de 2e bestuursrapportage (Berap) 2026 opgesteld. De financiële uitkomst van deze berap is nog onbekend.

Incidentele begrotingsruimte

In de begroting 2027 is voor onvoorziene incidentele lasten een budget van € 45.000 geraamd. Dit bedrag is vrij beschikbaar en onderdeel van de weerstandscapaciteit.

Onbenutte belastingcapaciteit

Bestaand beleid is dat er bij afval en riool al naar 100% kostendekkendheid wordt gestreefd. Ten aanzien van de onbenutte belastingcapaciteit gaat het dan vooral over de onroerende zaakbelastingen (OZB). Hiervoor geldt als huidig uitgangspunt dat de opbrengst van de OZB jaarlijks met maximaal het verwachte inflatiepercentage wordt verhoogd, tenzij de raad anders besluit al dan niet op voorstel van het college. Om die redenen wordt de onbenutte belastingcapaciteit bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing gelaten.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de mate waarin de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen. Het weerstandsvermogen is de verhouding tussen de weerstandscapaciteit en het risicoprofiel. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in de weerstandsratio.

Tabel: Weerstandsratio

Weerstandsratio		Begroting 2027
Totale weerstandscapaciteit		€ 26.217.113
Risicoprofiel		€ 10.350.000
Weerstandsratio		2,5

Voor een nadere duiding van de ratio kan onderstaande normtabel worden gehanteerd.

Tabel: specificatie weerstandsratio

Weerstandsratio	Betekenis
> 2,0	Uitstekend
1,4 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,4	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Conclusie

Ten opzichte van de jaarrekening 2025 (laatste actualisatie) is het totaalbedrag risicoprofiel toegenomen (van € 9,2 naar € 10,3 miljoen) en is de weerstandscapaciteit licht afgenomen (van € 26,3 naar € 26,2 miljoen). Hierdoor is de weerstandsratio ten opzichte van de jaarrekening 2025 gedaald van 2,8 naar 2,5. Deze bijstelling is vooral het gevolg van een verhoging van het risicoprofiel.

Op basis van bovenstaande normtabel kan deze score als 'uitstekend' worden gekwalificeerd. Dit is conform het streven zoals opgenomen in (de toelichting bij artikel 22 van) de vigerende Financiële verordening. Het is van belang om het weerstandsvermogen op peil te houden en ervoor te zorgen dat de score minimaal uitkomt op een score van 'ruim voldoende'. Hiertoe is het zaak om in komende jaren in te blijven zetten op beheersmaatregelen als onderdeel van risicomanagement en om rekeningoverschotten te realiseren.

Financiële Kengetallen

De financiële positie van de gemeente is onder meer te beoordelen aan de hand van een aantal financiële kengetallen. Om ook de vergelijkbaarheid tussen gemeente te bevorderen zijn er met ingang van 2015 door het BBV een vijftal voorgeschreven. De betreffende kengetallen zijn hieronder opgenomen en nader toegelicht.

Tabel: Verloop van de kengetallen

Financiële kengetallen	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Netto schuldquote	58%	73%	73%	85%	104%	117%
Netto schuldquote voor alle verstrekke leningen	56%	70%	70%	82%	101%	115%
Solvabiliteitsratio	16%	12%	13%	12%	10%	10%
Kengetal grondexploitatie	-2%	-2%	-2%	-2%	-2%	-2%
Structurele exploitatieruimte	1,2%	0,1%	0,2%	0,2%	0,0%	0,5%
Belastingcapaciteit	98%	98%	98%	98%	98%	98%

Toelichting

Netto schuldquote en Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. Het geeft zodoende een indicatie in welke mate de rentelasten en aflossingen op de exploitatie drukken. Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenczone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. De solvabiliteitsratio wordt berekend door het totale eigen vermogen te delen door het totaal van de passiva.

De structurele exploitatieruimte dient om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen dat er begrotingsruimte is. Feitelijk biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting een betere indicatie.

Het kengetal grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves. De jaarlijkse actualisatie van de grondexploitatie geeft overigens een concreter beeld van het verwachte verloop van grondexploitaties.

De belastingcapaciteit geeft inzicht hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt ten opzichte van het landelijke gemiddelde. De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde. Overigens zegt dit percentage niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze (zie ook de passage hierover bij de weerstandscapaciteit op de vorige pagina's).

Beoordeling van de kengetallen

Net zoals bij de bepaling van de weerstandscapaciteit gelden er ook voor deze kengetallen geen harde voorgeschreven normen. Door de Provincie Gelderland is wel een indeling in drie categorieën opgegeven als richtinggevend voor de beoordeling. Aan de categorieën wordt in principe geen kwalificatie gegeven, omdat normering in eerste instantie door de gemeente zelf dient plaats te vinden. Wel kan er worden gesteld dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest. Eén afzonderlijk kengetal zegt niet alles, de kengetallen moeten altijd in relatie tot elkaar worden gezien. In onderstaande tabellen is een en ander weergegeven.

Tabel: Ontwikkeling financiële positie

Handreiking beoordeling	Categorie A (minst risicovol)	Categorie B	Categorie C (meest risicovol)
Netto schuldquote	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 - 130 %	> 130 %
Solvabiliteitsratio	> 50 %	20 - 50 %	< 20 %
Structurele exploitatieruimte	BEGR en MJB > 0 %	BEGR of MJB > 0 %	BEGR én MJB < 0 %
Grondexploitatie	< 20 %	20 - 35 %	> 35 %
Belastingcapaciteit	< 95 %	95 - 105 %	> 105 %

Conclusie

De netto schuldquote 2027 bedraagt 73% en valt daarmee in categorie A, maar komt in 2029-2030 boven de 100% en komt daarmee in categorie B terecht. De solvabiliteitsratio blijft stabiel ten opzichte van de vorige begroting (PB2026: 12%) en is nog steeds minder dan 20%.

Om zowel de schuldquote als de solvabiliteitsratio te verbeteren, is het zaak om ons vreemd vermogen te verminderen en onze algemene reserve op te hogen. Van belang daarbij is om de geplande investeringen minder te gaan financieren door het afsluiten van leningen. Daarvoor is het nodig om structurele begrotingsruimte (overschotten) te creëren, zodat toekomstige kapitaallasten gedekt kunnen worden vanuit de reguliere exploitatie. Op die manier zorgen we voor een betere verhouding tussen ons eigen en vreemd vermogen en daarmee voor een verbetering van onze financiële positie. Een toename van de algemene reserve (door realisatie van rekeningoverschotten) zal moeten leiden tot verbetering van onze vermogenspositie.

De structurele exploitatieruimte is in alle jaren slechts licht positief. Dit toont aan dat het noodzakelijk is om scherpe keuzes te (blijven) maken en te sturen op een begroting die in balans is. Het kengetal grondexploitatie is stabiel (categorie A). De belastingcapaciteit is ook stabiel en bevindt zich in categorie B.

C. Onderhoud Kapitaalgoederen

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte. De openbare ruimte bestaat uit verschillende kapitaalgoederen (wegen, riolering, groen, openbare verlichting, sport- en speelvoorzieningen en wegmeubilair) welke dienen te worden onderhouden om de continuïteit te kunnen waarborgen.

In deze paragraaf wordt inzicht gegeven in het beleidskader en de financiële consequenties van het onderhoud van kapitaalgoederen in de openbare ruimte.

Wettelijke eisen en informatievoorziening

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) zijn de bepalingen opgenomen waaraan de verslaglegging inzake het onderhoud kapitaalgoederen moet voldoen. In de 'financiële verordening gemeente Rheden' zijn eveneens bepalingen opgenomen. Daarbinnen zijn met name Artikel 12 van het BBV en Artikel 18 lid 1 en 2 van de Financiële verordening van belang. In de uitwerking van deze paragraaf zijn deze bepalingen als uitgangspunt gehanteerd.

Openbare ruimte

De gemeenteraad heeft in 2025 de Nota Kapitaalgoederen 2026-2030 vastgesteld. De Nota Kapitaalgoederen is de integrale vertaling van de (politieke) visie en het vastgestelde beleid van de gemeente op de openbare ruimte tot een financieel, technisch en kwalitatief uitgangspunt voor de beheerplannen. En in 2025 zijn de onderliggende beheerplannen wegen, groen, spelen en riolering geactualiseerd.

Aan de hand van de Nota Kapitaalgoederen 2026-2030 met de daar onderliggende beheerplannen zal de organisatie beter kunnen inspelen op kansen, ontwikkelingen en risico's.

Het is noodzakelijk om in een vroegtijdig stadium inzicht te hebben in de uit te voeren gemeentelijke projecten in de openbare ruimte. Hierdoor is het mogelijk de afzonderlijke plannings van de diverse disciplines op elkaar af te stemmen en prioriteiten hierin te stellen. Een dergelijke afstemming maakt uitvoering van integrale projecten mogelijk.

Integrale uitvoering betekent per definitie dat bepaalde werkzaamheden vervroegd of vertraagd worden uitgevoerd ten opzichte van de optimale technische en financiële planning van de afzonderlijke disciplines. Op termijn (cyclische onderhoudsperiode) nivelleert echter dit verschil. Een integrale planning ("werk met werk maken") heeft uit financieel en maatschappelijk oogpunt de voorkeur.

Ontwikkelingen

De vraag naar uitvoerend personeel, bouwmaterialen en grondstoffen stijgt, waardoor we verwachten dat de prijzen verder door stijgen. In 2027 is de prognose dat de prijzen verder gaan stijgen. In de begroting van 2027 is er rekening gehouden met een stijging.

Op 27 mei 2025 heeft het college besloten actief bij te dragen aan de verduurzaming van de bouwsector door het convenant Schoon en Emissieloos Bouwen (SEB) te ondertekenen. Hiermee spreekt de gemeente de ambitie uit om vanaf 2030 volledig schoon en emissieloos te bouwen, met een gefaseerde invoering vanaf 2026. Dit betekent onder meer het gebruik van elektrisch materieel, duurzame bouwmaterialen en het beperken van overlast voor omwonenden.

Vanaf juli 2025 is in bestekken en werkomschrijvingen het gebruik van elektrisch bouw materieel tot een vermogen van 37 kW verplicht gesteld. Via EMVI-aanbestedingen worden aannemers daarnaast gestimuleerd om ook zwaarder elektrisch materieel in te zetten.

Hieronder wordt per onderwerp ingegaan op kerncijfers, het beleidskader en ontwikkelingen. Indien van toepassing worden ook eventuele risico's genoemd.

Riolering en water

Tabel: Kerncijfers riolering en water

Aspect	Hoeveelheid
Riolering:	246.306 m ¹
Infiltratieriool:	23.208 m ¹
Persleiding:	36.401 m ¹

Kaders

Artikel 3.14 van de Omgevingswet bepaalt dat de gemeente een (onverplicht) gemeentelijk rioleringsprogramma vast kan stellen. In december 2022 is het Watertakenplan Olburgen 2023-2027 vastgesteld door de Raad. De nota kapitaalgoederen 2026-2029 is door de Raad vastgesteld in juni 2025. In 2027 werken we conform het Watertakenplan Olburgen, de nota kapitaalgoederen en het onderliggende beheerplan riolering. In januari 2026 is de lokale adaptatiestrategie (LAS) vastgesteld met daarbij een uitvoeringsprogramma.

Het (afval)watersysteem heeft een aantal belangrijke functies;

- Het beschermen van de volksgezondheid tegen infectieziekten;
- het schoonhouden van de bodem en oppervlaktewater;
- het voorkomen van schade door hevige regenval en/of bij extreme droogte;
- het voorkomen en beperken van structureel nadelige gevolgen van grondwater voor de aan de grond gegeven bestemming.

Uit te voeren in 2027

- Uitvoeren geplande maatregelen uit het Watertakenplan Olburgen 2023-2027.
- Beheer en onderhoud van het rioolstelsel en bijbehorende voorzieningen.

Ontwikkelingen

Er is steeds meer vraag naar ruimte voor woningbouw, energie en warmte waardoor de beschikbare ruimte voor waterberging en groen beperkt is. Hiermee neemt de kans op wateroverlast en hittestress in bebouwd gebied toe. Het wordt een steeds grotere uitdaging om alle belangen bij nieuwe ontwikkelingen te behartigen zonder technische kostbare oplossingen toe te passen.

Wegen

Tabel: Kerncijfers wegen

Aspect	Hoeveelheid
Asfalt	1.117.822 m2
Elementen	1.359.543 m2
Beton	95.532 m2
Overig	12.615 m2

Kaders

De gemeenteraad heeft in 2025 de Nota Kapitaalgoederen 2026-2030 vastgesteld. De Nota Kapitaalgoederen is de integrale vertaling van de (politieke) visie en het vastgestelde beleid van de gemeente op de openbare ruimte tot een financieel, technisch en kwalitatief uitgangspunt voor de beheerplannen. In 2027 werken we conform de nota kapitaalgoederen en het onderliggende beheerplan wegen.

Planning uit te voeren in 2027

- Groot onderhoud conform jaarplanning;
- Klein onderhoud conform jaarplanning (klachtenonderhoud maakt hier deel van uit, uitvoering deels door Buurtbeheer gemeente Rheden deels door aannemers);
- Uitvoering geven aan de integrale investeringsprojecten vanuit met name het Watertakenplan Olburgen 2023-2027.
- Regulier onderhoud (vegetatiebestrijding en vegen)

Openbare Verlichting

Tabel: Kerncijfers openbare verlichting

Aspect	Hoeveelheid
Lichtmasten	7.092 stuks
Armaturen	7.351 stuks
Lichtbronnen	7.472 stuks

Planning uit te voeren in 2027

Implementatie van het in 2021 vastgestelde beleidsplan openbare verlichting. Hierbij gaan we voor een duurzamer beheer van onze OVL en gaan we door met het verdere verlaging van het energieverbruik van de OVL.

- In 2027 is circa 87 % van de gemeente Rheden in duurzame energiebesparende verlichting ten opzichte van 83 % in 2026. Tevens gaan we verder met de uitrol naar 100% duurzame verlichting wat we uiterlijk in 2031 gerealiseerd willen hebben;
- Klein en groot onderhoud conform jaarplanning (klachtenonderhoud maakt hier deel van uit, uitvoering door aannemer);
- Uitvoering, zover van toepassing, geven aan de integrale investeringsprojecten zoals aangeven bij water en riolering.

Risico's

Door het uitvoeren van de grootschalige vervanging zijn de risico's teruggebracht naar het geringe niveau van een defecte lamp. Wel zien we meer en meer dat het (verouderde) net van Liander storingen veroorzaakt waardoor het lijkt alsof de verlichting stuk is maar de oorzaak in het net moet worden gezocht.

Ontwikkelingen

De armaturen en masten die worden vervangen zijn vanaf 2021 100% circulair. Vanwege de vervanging is er een besparing op energieverbruik te verwachten voor 2027.

Groen en spelen

Tabel: Kerncijfers groen en spelen

Aspect	Hoeveelheid
Openbaar groen	169 ha
Bomen (in de openbare ruimte)	14.543 st
Speelplaatsen	104 st
Speeltoestellen	535 st

Kaders

De gemeenteraad heeft in 2025 de Nota Kapitaalgoederen 2026-2030 vastgesteld. De Nota Kapitaalgoederen is de integrale vertaling van de (politieke) visie en het vastgestelde beleid van de gemeente op de openbare ruimte tot een financieel, technisch en kwalitatief uitgangspunt voor de beheerplannen. In 2027 werken we conform de nota kapitaalgoederen en het onderliggende beheerplan groen en beheerplan spelen.

Uit te voeren in 2027

- Op basis van inspecties en meerjaren-onderhoudsplanning wordt per jaar een jaarprogramma groen en spelen uitgevoerd.
- Uitvoering geven aan het speelbeleid Buiten spelen en sporten in Rheden 2022-2026.

Ontwikkelingen

In 2027 continueren wij het proces om ons openbaar groen klimaatbestendiger in te richten en beheren. Het proces richt zich op het gebruik van plantensoorten en het verwerken van groenafval. Duurzaamheid en circulariteit hangen hiermee samen.

Een ontwikkeling die we de laatste jaren zien is de toename van het groenareaal. Dit heeft meerdere oorzaken. Nieuwbouw, minder verharding en percelen die uit de pacht komen.

Risico's

De hoeveelheid invasieve soorten lijkt toe te nemen. Hierbij valt te denken aan Japanse Duizendknoop, Bereklaauw, Aziatische Hoornaar en Mediterraans Draaigatje.

Gebouwen

Tabel: Gebouwen

Soort	Locatie	Adres
1 Beleidsvolgend vastgoed		
Sport		
	Sporthal De Dumpel	Gruttostraat 14 Velp
	Gymzaal Jan Luijkenlaan	Jan Luijkenlaan 2-a Velp
	Sporthal De Hangmat	IJsselsingel 9 Rheden
	Openluchtbad Rheden	IJsselsingel 9 Rheden
	Gymzaal Bloemershof	Burg. Bloemerstraat 3 Dieren
	Sporthal Theothorne	Ericaplein 3 Dieren
	Gymzaal Huijgenslaan	Huijgenslaan 44 Dieren
	Biljoenbad	Gruttostraat 3 Velp
	WIK gebouw	IJsselsingel 95 Rheden
Onderwijs		
	De Kameleon (in MFA Het Kasteel)	Bronkhorstenstraat 2 Velp
	Anne Frankschool (in MFA Nieuw Bergstein)	Binnenweg 40-a Ellecom
	Hart van Stenfert	Van Limburg Stirumstraat 29 Dieren
Dorpshuizen		
	MFA Het Kasteel	Heeckerenstraat 201 Velp
	MFA Van Voorthuijsenschool	Schoolstraat 12 Velp
	MFA Nieuw Bergstein	Binnenweg 40-a Ellecom
	MFA De Oase	Ericaplein 1 Dieren
Cultuur		
	De Bundel - (Bibliotheek Dieren)	Ericaplein 5 Dieren
	Den Heuvel 32 (Bibliotheek Velp)	Den Heuvel 32 Velp
	Openluchttheater De Pinkenberg	Kluizenaarsweg 4 Rozendaal
	Muziektent Velp	Overbeeklaan 7 Velp
	Muziektent Rheden	Havelandseweg 90 Rheden
	Muziektent Ellecom	Binnenweg 40c Ellecom
	Muziektent Spankeren	Kerkplantsoen 2 Spankeren
	Muziektent Laag-Soeren	Bosrichterlaan 1 Laag-Soeren
Parkeren		
	Parkeergarage Dieren	Harderwijkerweg 2 Dieren
Brandweer		
	Brandweergarage Velp	Noorder Parallelweg 21 Velp
	Brandweergarage Rheden	Worth Rhedenseweg 66 Rheden
	Brandweergarage Dieren	Burg. Bloemerstraat 1 Dieren
Cultureel erfgoed		
	Kerktoeren NH-kerk Oude Jan Velp	Kerkstraat 56 Velp
	Kerktoeren NH-kerk Rheden	Dorpsstraat 51 Rheden
	Kerktoeren NH-kerk Ellecom	De Friedhof 6 Ellecom
	Kerktoeren NH-kerk Spankeren	Kerkweg 2 Spankeren
	Poort Overbeek	Overbeeklaan ong. Velp
	Gemaal De Volharding	Lathumseweerweg 2 Velp

	Emmapyramide Velp	Kluzenaarsweg ong. Rozendaal
	Veerwachtershuisje Dieren	Aan 't Veer 1 Dieren
	Israëlische begraafplaats	Bernard Zweerslaan 1 Dieren
	Priesnitzmonument	Priesnitzlaan 25 Laag-Soeren
2 Eigen huisvesting		
	Gemeentehuis De Steeg	Hoofdstraat 3 De Steeg
	Gemeentewerf Velp	Biljoen 8-10 Velp
	Gemeentewerf Dieren	Meidoornlaan 2 Dieren
	Begraafplaats Heiderust	Lentsesteeg 21 Rheden
	Begraafplaats Imboslaan	Imboslaan 63 Dieren
	Begraafplaats Harderwijkerweg	Harderwijkerweg 3 Dieren
3 Overig vastgoed		
	Woning Heiderust	Lentsesteeg 21 Rheden
	Koepel De Kaap	Beekhuizeneweg 2 Rheden
	Woning Sportpark	IJsselsingel 89 Rheden
	Woning Sportpark	Adm. Helfrichlaan 97 Dieren
	Bedrijfsruimte	Adm. Helfrichlaan 97-a Dieren
	Woning	Kappersweg 1 Spankeren
	Woonwagenstandplaats	Van Aldenburghlaan 38 De Steeg
	Woonwagenstandplaats	Van Aldenburghlaan 40 De Steeg
	Bedrijfspand	Stationsplein 32 Dieren
	Bedrijfspand	Spoorstraat 56 Dieren
	Woning	Jan Luijkenlaan 2 Velp
	Bedrijventerrein	Markweg 10 Velp
	Bungalow	De Pinkenberg 1 Rozendaal (eigendom Rheden)
	Bungalow	Goudakkerstraat 47/49 Dieren
	Kantoorruimte	Lepelaarstraat 4 Velp
	Bungalow	Beekhuizeneweg 73 Velp

Onderhoud vastgoed

Er wordt voor het planmatig onderhoud gewerkt volgens een meerjarenonderhoudsplan. Het onderhoud is aanbesteed zodat de continuïteit en de kwaliteit van het onderhoud gewaarborgd blijft. Er vindt jaarlijks een actualisatie plaats van de verkochte en nieuwe panden in de vastgoedportefeuille, de richtinggevende onderhoudsniveaus met tevens een jaarlijkse actualisatie van de onderhoudsbudgetten. De realisatie van de doelstelling zoals geformuleerd in de paragraaf bedrijfsvoering worden op die manier in de komende jaren in het meerjarenonderhoudsplan verwerkt.

D. Financiering

In de paragraaf financiering wordt de financieringsfunctie uiteengezet. In de financiële verordening is opgenomen dat het college zorg draagt voor de uitoefening van de financieringsfunctie. De kaders daarvoor zijn vastgelegd in het treasurystatuut, vastgesteld in 2014.

Deze paragraaf bevat o.a. de beleidsvoornemens ten aanzien van het risicobeheer van de financieringsportefeuille en geeft inzicht in de rentelasten, het renteresultaat en de wijze waarop rente wordt toegerekend. Daarnaast geeft het inzicht in de financieringsbehoefte van de gemeente.

In deze paragraaf zijn de volgende onderdelen opgenomen:

- Algemene ontwikkelingen
- Doelstelling van de treasuryfunctie
- Risicobeheer treasuryfunctie
- Beleid inzake financiering en financieringspositie
- Rentemethodiek

Algemene ontwikkelingen

Rente ontwikkeling

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt voornamelijk bepaald door het beleid van de centrale banken. De rente is vanaf 2022 weer gestegen, de verwachting is dat de rente in 2027 op het niveau van 2026 zal blijven. Voor de renteberekening 2027 is hier van uitgegaan.

Langlopende leningen

In juli 2027 zal een langlopende lening, afgesloten in 2021, aflopen. Deze zal voor het volledige bedrag ad € 10.000.000 worden geherfinancierd. Er is rekening gehouden met extra rentelasten met ingang van juli 2027 in verband met een gestegen rentepercentage ten opzichte van 2021. In november 2027 zal een langlopende lening, afgesloten in 2022, aflopen. Deze zal voor het volledige bedrag ad € 10.000.000 worden geherfinancierd. Er is rekening gehouden met extra rentelasten met ingang van november 2027 in verband met een gestegen rentepercentage ten opzichte van 2022.

De overige langlopende leningen lopen door en hiervoor is in 2027 geen herfinanciering benodigd. Met deze financieringsportefeuille voor langlopende leningen voldoet de gemeente aan de kasgeldlimiet. De kasgeldlimiet is het maximale bedrag dat de gemeente met kort geld mag lenen.

Kasgeldleningen

Voor kortlopende financieringsbehoefte kan de gemeente een kasgeldlening afsluiten. In de huidige situatie wordt bij een kasgeldlening een lagere rente gehanteerd.

Omslagrente

Als gevolg van de opgelopen rente bij langlopende leningen is de omslagrente in de begroting 2027 berekend op 2,164%. Zie voor een nadere toelichting het onderdeel "Rentemethodiek".

Doelstelling treasuryfunctie

Aantrekken van middelen

Bij het aantrekken van middelen wordt gestreefd naar het optimaliseren van de renteresultaten en het beperken van renterisico's. De looptijd van nieuw aan te trekken leningen worden afgestemd op de actuele rente ontwikkeling en de verwachte liquiditeitsbehoefte.

Verstreking van leningen en garantstellingen

Ingevolge de Wet FIDO kan de gemeente slechts leningen en garanties verstrekken ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak. De gemeente Rheden hanteert bij het verstrekken van leningen uit hoofde van de publieke taak de volgende uitgangspunten:

- a) de activiteit waarvoor een lening of garantie wordt gevraagd dient bij te dragen aan de realisering van één of meerdere voor de gemeente Rheden maatschappelijk relevant geachte doelstellingen, blijkende uit beleidsplannen en/of de begroting;
- b) de kredietrisico's dienen aanvaardbaar te zijn. Het college zal hiervoor een schriftelijk advies vragen van een intern- en/of extern financieel deskundige over de kredietwaardigheid van de aanvrager;
- c) de aanvrager heeft schriftelijk verklaard dat de benodigde financiering niet kon worden verkregen bij derden in de vorm van subsidies etc.;
- d) de aanvrager heeft schriftelijk aangetoond in het bezit te zijn van alle eventueel voor de activiteit noodzakelijke (publiekrechtelijke en onherroepelijke geworden) vergunningen en eventueel benodigde privaatrechtelijke toestemmingen;
- e) de aanvrager verleent medewerking aan de door de gemeente geëiste voorwaarden, waaronder de lening c.q. garantstelling tot stand zal komen. Deze voorwaarden betreffen onder meer de beperking van de financiële risico's voor de gemeente, onder meer door het -zo mogelijk- vestigen van een zakelijk zekerheidsrecht (b.v. hypotheekrecht), een looptijd van de lening of garantstelling van maximaal 15 jaar na ondertekening van de overeenkomst, een vooraf bepaald aflossingsschema en de informatieplicht bij het niet nakomen van de betalingsplicht;
- f) het college verleent geen medewerking aan een aanvraag voor een lening of garantie van een winst beogende (commerciële) instelling, als bedoeld in artikel 2 van de Wet op de Vennootschapsbelasting. In bijzondere omstandigheden, dan wel onbillijkheden van overwegende aard, kan het college van deze voorwaarde afwijken;
- g) voor het begrotingsjaar 2027 wordt uitgegaan van een maximale hoofdsom van leningen en garanties van € 1.000.000 welke door het college mag worden aangegaan. Het is het college niet toegestaan om dit budget te overschrijden, zonder instemming van de raad.

We nemen, gelet op bovengenoemde voorwaarden, een beslissing of we zullen meewerken aan het verstrekken van een lening of een garantie. We stellen de aanvrager van de lening of garantstelling schriftelijk in kennis van (de argumenten van) het genomen besluit. Uw raad zal vooraf in kennis worden gesteld bij het verstrekken van leningen of garantstellingen voor een bedrag hoger dan € 250.000 per aanvraag. We zullen in deze gevallen in onze besluitvorming de zienswijze van de raad meenemen.

Risicobeheer treasuryfunctie

Hieronder wordt een analyse gegeven van de risicoaspecten die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie binnen de gemeente Rheden. Wij gaan daarbij in op de renterisico's, kredietrisico's, en debiteurenrisico's.

Renterisico's

Voor het renterisicobeheer worden de normen gehanteerd conform de Wet FIDO. Het gaat hierbij om de kasgeldlimiet, waarbij een beperking wordt opgelegd aan de omvang van de netto vlottende schuld én de renterisiconorm. De renterisiconorm bepaalt het maximum aan leningen met een rente typische looptijd van één jaar of langer die geherfinancierd moeten worden of waarvan de rente herzien moet worden. Deze normen zijn ingesteld om de invloed van rentewijzigingen op het resultaat te beperken. Hieronder wordt een berekening gegeven van de *kasgeldlimiet* en de *renterisiconorm*.

Tabel: Berekening kasgeldlimiet

Post (bedragen x € 1.000)	2027
Begrotingstotaal (bedrag)	196.327
Toegestane kasgeldlimiet (percentage)	8,5%
Kasgeldlimiet (bedrag)	16.688

De kasgeldlimiet geeft de maximale omvang van de netto vlottende schuld aan. De netto vlottende schuld is het saldo van rekening courant kredieten en tegoeden, het kasgeld en de opgenomen gelden met een oorspronkelijke rente typische looptijd van korter dan één jaar.

Indien 3 kwartalen achtereenvolgende de kasgeldlimiet wordt overschreden moet de toezichthouder (de Provincie) geïnformeerd worden en een plan worden ingediend. Wanneer de netto vlottende schuld boven de kasgeldlimiet uitkomt, wordt door omzetting naar een langlopende lening ruimte gecreëerd. Door middel van een goede planning en monitoring wordt de kasgeldlimiet bewaakt.

Tabel: Berekening renterisiconorm

Post (bedragen x € 1.000)	2027	2028	2029	2030
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	23.000	38.000	23.500	3.000
3. Renterisico (=1+2)	23.000	38.000	23.500	3.000
4a. Begrotingstotaal	196.327	192.339	181.445	181.694
4b. Percentage cf. ministeriële regeling	20%	20%	20%	20%
4. Renterisiconorm (=4a x 4b)	39.265	38.468	36.289	36.339
5. Ruimte binnen de norm (=4 - 3)	16.265	468	12.789	33.339

De renterisiconorm geeft de som aan van het bedrag aan vaste schuld waarvan de rente mag worden herzien of het bedrag dat in aanmerking komt voor herfinanciering. Hiermee wordt nagestreefd dat de vaste leningenportefeuille zodanig gespreid is dat de renterisico's gelijkmatig over de jaren zijn verdeeld. De renterisiconorm is vastgesteld op 20% van het begrotingstotaal.

Het renterisico wordt berekend door te bepalen welk deel van de portefeuille aan vaste schuld in enig jaar geherfinancierd moet worden door het aangaan van nieuwe leningen én voor welk deel van de vaste schuld op basis van de leningsvoorwaarden de rente wordt herzien. Het aldus berekende bedrag geeft dan het bedrag aan waarover renterisico's worden gelopen.

Kredietrisico's

Kredietrisico's worden gelopen bij het uitzetten van overtollige middelen en het verstrekken van leningen en garantstellingen. Kredietrisico's worden beperkt door de eisen die de Wet financiering decentrale overheden (Wet FIDO) stelt aan tegenpartijen en producten op de geld- en kapitaalmarkten en door de specifieke eisen die de gemeente stelt aan de partij waaraan middelen worden verstrekt.

De verwachting is dat er in 2027 geen overtollige middelen worden uitgezet. Eventuele tijdelijke overtollige kasmiddelen zullen worden uitgezet conform de wettelijke kaders inzake het schatkistbankieren.

Op de reeds verstrekte leningen is het risico minimaal gezien de geldnemers en de looptijd. Het gaat hier om een achtergestelde lening aan Alliander, een lening aan AV Gelre en SVN leningen (Startersleningen VROM, SVN Duurzaamheidsleningen, SVN Blijversleningen, SVN Stimuleringsleningen, SVN Verzilverleningen en SVN Duurzaam Leven leningen). Begin 2026 bedraagt het saldo ca. € 4,4 miljoen.

Daarnaast neemt de gemeente Rheden deel in het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Middels een achtervangovereenkomst staat de gemeente per 31-12-2025 garant voor ca. € 221,9 miljoen aan leningen die zijn verstrekt aan woningcorporaties. Gezien de vermogenspositie van het WSW, de goede controle en toetsing door dit fonds en de spreiding van de risico's over de deelnemende gemeenten en het feit dat er nog nimmer een beroep op de achtervang is gedaan, is dit als een zeer laag risico te kwalificeren.

Debiteurenrisico's

De debiteuren worden in de balans gewaardeerd tegen nominale waarde, onder aftrek van een voorziening voor dubieuze debiteuren. Periodiek worden de posten beoordeeld op inbaarheid. Eventuele oninbare vorderingen worden afgeboekt ten laste van de voorziening. De hoogte van deze voorziening wordt jaarlijks bij de jaarrekening opnieuw vastgesteld.

Beleid inzake financiering en financieringspositie

De financieringskosten worden in de begroting 2027 en de meerjarenraming 2027-2030 opgenomen op basis van een geactualiseerde middellange financieringsprognose. Hierbij wordt de financieringspositie van de gemeente berekend en over het overschot c.q. tekort rente gecalculeerd.

In het volgende overzicht wordt de verwachte financieringsbehoefte weergegeven.

Tabel: Berekening financieringstekort

Post (bedragen x € 1.000)	31-12-2026	31-12-2027
Materiële vaste activa	166.245	186.513
Immateriële vaste activa	560	529
Financiële vaste activa	5.269	5.269
Erfpachtgronden	690	690
Totaal vaste activa	172.764	193.001
Algemene reserve	25.293	25.590
Bestemmingsreserve	3.855	3.855
Voorzieningen	15.579	17.208
Vreemd vermogen lang	111.375	108.375
Financieringstekort	16.662	37.973

Het verwachte financieringstekort is groter dan de kasgeldlimiet. Onderstaand is een overzicht opgenomen van de financieringsportefeuille voor langlopende leningen.

Tabel: Financieringsportefeuille voor langlopende leningen

Jaar (bedrag en x € 1.000)	Loop- tijd	Rente	Jaar laatste aflossing	Stand 1-1- 2027	Aflossing	Herfinan- ciering/ extra lening	Stand 31- 12-2027
2018	10	1,26%	2028	15.000			15.000
2021	6	-0,20%	2027	10.000	10.000		0
2022	5	2,62%	2027	10.000	10.000		0
2023	5	3,48%	2028	10.000			10.000
2023	5	3,32%	2028	5.000			5.000
2023	5	2,91%	2028	5.000			5.000
2024	10	3,12%	2034	10.000			10.000
2024	5	3,10%	2029	12.500			12.500
2024	5	2,36%	2029	8.000			8.000
2024	10	2,50%	2034	12.000	1.500		10.500
2026	10	2,77%	2036	13.875	1.500		12.375
2027	PM	PM	PM	0		10.000	10.000
2027	PM	PM	PM	0		10.000	10.000
				111.375	23.000	20.000	108.375

Rentemethodiek

Met ingang van het begrotingsjaar 2017 worden de rentelasten toegerekend aan de taakvelden. Bij de toerekening van de rentelasten is de rente-omslag-methode voorgeschreven. Het totaal van de rentelasten wordt omgeslagen over het geheel van de investeringen. Als rentelasten worden beschouwd:

- Voor de externe financiering: het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering minus de renteopbrengsten van overtollige middelen.
- Voor de interne financiering: de bespaarde rente over de reserves en voorzieningen.

Door toepassing van de rente-omslag-methode worden de rentelasten op basis van de stand van de investeringen toegerekend aan de taakvelden in de programmabegroting. De gedachte achter het toerekenen van bespaarde rente over de reserves en voorzieningen is dat het voor de kostprijsberekening niet uitmaakt of hiervoor externe financiering is aangetrokken of dat dit uit eigen middelen gefinancierd is.

Voor 2027 bedraagt het voorgerecalculeerde omslagpercentage 2,164%.

Tabel: Berekening omslag rente

Post (bedragen x € 1.000)	Bedrag
Externe rentelasten	2.795
Externe rentebaten	456
Totaal door te rekenen externe rente	2.339
minus:	
Rente doorberekend aan de grondexploitatie	-1
Saldo door te rekenen rente	2.340
plus:	
Rente over eigen vermogen per 1-1	848
Rente over voorzieningen	284
Saldo aan taakvelden toe te rekenen rente *)	3.472

Rente omslag (= toe te rekenen rente/waarde vaste activa per 1-1)	2,164%

*) Inclusief taakveld Overhead

E. Bedrijfsvoering

Wat is onze visie?

De maatschappelijke en wettelijke opgaven van gemeenten zijn de afgelopen tien jaar sterk toegenomen. Met de decentralisaties in het sociaal domein, de invoering van de Omgevingswet, de energietransitie en de opvang van nieuwkomers zijn de verantwoordelijkheden van gemeenten aanzienlijk uitgebreid. Tegelijkertijd heeft de gemeente Rheden in deze periode belangrijke keuzes moeten maken om financieel in balans te blijven.

Door deze ontwikkelingen is de druk op de bedrijfsvoering toegenomen. Een sterke bedrijfsvoering is essentieel om de gemeentelijke organisatie bestuurbaar te houden en publieke taken rechtmatig, doelmatig en beheerst uit te voeren. Zij vormt daarmee het fundament onder de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.

De afgelopen jaren is zichtbaar geworden dat delen van dit fundament versterking vragen. Werkprocessen binnen HR, financiën en informatievoorziening vragen om verdere modernisering en professionalisering. Ook zijn verschillende systemen en applicaties aan vervanging toe. Dit vraagt om een samenhangende aanpak waarin niet alleen de dagelijkse continuïteit wordt geborgd, maar ook wordt geïnvesteerd in de toekomstbestendigheid van de organisatie.

Op de financiële functie is de afgelopen jaren al een belangrijke ontwikkeling in gang gezet. Met beperkte aanvullende middelen zijn hierin grote stappen gezet op het gebied van kwaliteit, sturing en beheersing. De komende jaren bouwen we voort op deze ontwikkeling door de versterking van de bedrijfsvoering te verbreden naar de informatievoorziening, HR-functie en dienstverlening.

Daarbij starten we voor de informatievoorziening met een nadere analyse van de opgave en een uitvoerbare, breed gedragen verbeteraanpak. De eerder geraamde middelen voor Versterken Financiële Functie zetten we breder in.

Dit is van belang voor de huidige dienstverlening én met het oog op toekomstige ontwikkelingen, waaronder het fusietraject met de gemeente Brummen. Een moderne en robuuste bedrijfsvoering vergroot de veranderkracht van de organisatie en stelt ons in staat om maatschappelijke opgaven blijvend effectief te ondersteunen. Daarom werken wij aan een Strategische Agenda

Bedrijfsvoering, waarin de versterking van de financiële functie, informatievoorziening, HR en dienstverlening in samenhang wordt uitgewerkt.

In dit programma zijn de volgende bestuurlijke doelstellingen actueel:	
Thema: Informatie	
-	Versterken informatiefunctie
Thema: Financiën	
-	Stevig en betrouwbaar fundament voor stuur- en verantwoordingsinformatie
Thema: Personeel & organisatie	
-	Rheden wil een professionele, klantgerichte en toekomstbestendige organisatie zijn, waar de inrichting van de organisatie ondersteunend is aan de visie en doelen.

De doelstellingen zijn verwerkt in een doelenboom, waarin wordt beantwoord:

- Welk doel willen we bereiken om te komen tot deze visie?
- Welke resultaten moet het opleveren?
- Hoe meten wij onze prestaties?

Hierbij gaan we alleen in op nieuw beleid en politiek relevante zaken. Na deze doelenboom is informatie over betrokken Verbonden Partijen en de beschikbaar gestelde middelen opgenomen.

Informatie

Versterken informatiefunctie
Wat willen we bereiken?
De informatievoorziening is in toenemende mate bepalend voor het functioneren van de gemeentelijke organisatie. Vrijwel alle gemeentelijke processen, van dienstverlening aan inwoners tot beleidsvorming, bedrijfsvoering en samenwerking met ketenpartners, zijn afhankelijk van betrouwbare informatie en goed functionerende systemen. Tegelijkertijd nemen de eisen aan digitale dienstverlening, informatiebeveiliging, gegevensbeheer en continuïteit van systemen verder toe. Recente verstoringen hebben zichtbaar gemaakt hoe kwetsbaar de dienstverlening kan zijn wanneer processen en systemen onvoldoende toekomstbestendig zijn ingericht. Ook landelijk neemt de afhankelijkheid van digitale voorzieningen en een robuuste informatiehuishouding verder toe. [rheden.nl] Om deze reden brengen we de komende periode de opgave voor de informatievoorziening integraal in beeld. Op basis daarvan stellen we een meerjarige verbeteragenda op, gericht op een toekomstbestendige informatievoorziening die de dienstverlening aan inwoners ondersteunt, de organisatie beter bestuurbaar maakt en de gemeente voorbereidt op toekomstige ontwikkelingen, waaronder de samenwerking en mogelijke samenvoeging met de gemeente Brummen. We versterken de informatievoorziening zodat de continuïteit van onze dienstverlening, de kwaliteit van informatie, de informatiebeveiliging en de bestuurbaarheid van de organisatie duurzaam verbeteren. De versterking van de informatiefunctie zet in op: • We beschikken over een integraal beeld van de kwaliteit, risico's en toekomstige opgaven binnen de informatievoorziening. • De gemeenteraad heeft een meerjarige koers voor de versterking van de informatievoorziening vastgesteld inclusief beschikbare middelen. • De meest urgente kwetsbaarheden in systemen, informatiebeheer en digitale dienstverlening zijn aangepakt. • De informatievoorziening ondersteunt de organisatie beter bij besluitvorming, dienstverlening en de voorbereiding op een eventuele samenvoeging met de gemeente Brummen.
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
Het grootste risico is onvoorziene verstoringen in het huidige informatielandschap die een inbreuk plegen op de veiligheid of continuïteit van dienstverlening.
Waar gaan we op sturen?
Mitigeren risico's en inzetten op meerjarige koers

Financiën

Stevig en betrouwbaar fundament voor stuur- en verantwoordingsinformatie
Wat willen we bereiken?

Voor een sterke en professionele bedrijfsvoering blijft een robuuste financiële functie van groot belang. De afgelopen jaren zijn belangrijke stappen gezet in het versterken van de financiële huishouding, de kwaliteit van de planning- en controlcyclus en de financiële beheersing. Daarmee is een steviger fundament gelegd voor bestuurlijke besluitvorming en de uitvoering van maatschappelijke opgaven.

Tegelijkertijd blijven gemeentelijke financiën in hoge mate afhankelijk van externe ontwikkelingen, zoals wijzigingen in rijksbeleid, het gemeentefonds en nieuwe wettelijke taken. Een sterke financiële functie neemt deze onzekerheden niet weg, maar zorgt er wel voor dat risico's tijdig zichtbaar worden, afwegingen transparant kunnen worden gemaakt en bestuur en organisatie wendbaar kunnen inspelen op veranderingen.

Zelf zet de financiële functie in op:

- Het bestendigen en borgen van een realistische begroting in het nieuwe rekeningschema;
- De verdere verbetering van de meerjarige investeringsbegroting;
- Het versterken van de personeelsbegroting;
- Het afronden van verbeteringen in doorbelasting en overhead;
- Het verder versterken van de kwaliteit van de balans en het financiële beheer.

De verantwoordelijk portefeuillehouder is:

Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen

Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?

De financiële positie van gemeenten wordt in belangrijke mate beïnvloed door externe factoren, zoals wijzigingen in rijksbeleid, ontwikkelingen binnen het gemeentefonds, prijsontwikkelingen en nieuwe wettelijke taken. Hierdoor blijft het financiële perspectief onzeker en kunnen financiële effecten zich snel aandienen.

Daarnaast neemt de externe verantwoordingsdruk verder toe. Het voldoen aan wet- en regelgeving, eisen op het gebied van rechtmatigheid en informatievoorziening en toenemende verwachtingen ten aanzien van transparantie vragen blijvende aandacht. Om bestuur en organisatie goed te kunnen ondersteunen, blijven investeringen in de kwaliteit van processen, systemen en financiële expertise noodzakelijk.

Waar gaan we op sturen?

Afwijking tussen de laatste financiële prognose in de tweede bestuursrapportage en het jaarrekeningresultaat.

Personeel & organisatie

Rheden wil een professionele, klantgerichte en toekomstbestendige organisatie zijn, waar de inrichting van de organisatie ondersteunend is aan de visie en doelen.

Wat willen we bereiken?

Rheden werkt een professionele, wendbare en toekomstbehendige organisatie die zijn inwoners centraal stelt en maatschappelijke opgaven effectief realiseert. Onze ambitie is een organisatie die opgavegericht, slagvaardig en professioneel opereert. We zetten mensen, middelen en processen doelmatig in om de dienstverlening aan inwoners te versterken en de gemeentelijke ambities te realiseren. De gemeente Rheden staat de komende jaren voor omvangrijke opgaven, waaronder de ontwikkeling van sterke en levendige wijken, integrale gebiedsontwikkeling, de verdere ontwikkeling van de sterke lokale teams en het fusietraject met de gemeente Brummen. Deze opgaven vragen om een sterke en professionele bedrijfsvoering die de organisatie ondersteunt en in staat stelt effectief te functioneren. De HR functie zet in op: • duurzaam inzetbare medewerkers; • het aantrekken, behouden en ontwikkelen van medewerkers; • het vergroten van werkplezier en het verminderen van werkdruk; • het versterken van leiderschap en managementontwikkeling; • het verder doorontwikkelen van strategische personeelsplanning; • het verbeteren van managementinformatie, zodat beter kan worden gestuurd op personeel, organisatieontwikkeling en resultaten. • een gezonde balans tussen kwaliteit, continuïteit en kostenbeheersing van de personele bezetting. • een vaste formatie die aansluit bij de opgaven van de organisatie, we zetten inhuur alleen in wanneer dat noodzakelijk is. • het opstarten traject 'Versterken HR functie' als onderdeel van versterking Bedrijfsvoering. • Het uitvoeren van een benchmark om inzicht te verkrijgen in de omvang en samenstelling van de formatie en inhuur in vergelijking met andere gemeenten in het kader van de voorbereiding op de fusie tussen Rheden en Brummen (motie van de Raad).
De verantwoordelijk portefeuillehouder is:
Alwin van Engelenburg - van den Abbeelen
Welk risico of welke risico's staan dit doel in de weg?
De gemeente Rheden heeft da afgelopen jaren ingrijpende keuzes gemaakt om financieel in balans te blijven. Dit heeft ook invloed op personeel en organisatie.
Beoogde resultaten:
Bij dit doel horen de volgende resultaten: • Gezonde balans personele bezetting: Verlaging van de uitstroom van medewerkers met 1,1 procentpunt (van 12,6 % naar 11,5 %). De bezetting ten opzichte van vastgestelde formatie is niet lager dan 95%. • Verlaging van het ziekteverzuim met 0,8 procentpunt ten opzichte van het voorgaande jaar.
Waar gaan we op sturen?
Bezetting ten opzichte van de formatie

Personeelsbeleid

Stand en prognose formatie en inhuur

Met de omvang van de formatie in deze begroting zoals die nu voorligt gaan we ervan uit dat de gemeentelijke opgaven gerealiseerd kunnen worden. Hierin zit nog wel de opgave om additioneel 660 k te besparen op formatielasten.

De verwachting over de ontwikkeling in de formatieomvang en inhuur is weergegeven in onderstaande tabel.

*Prognose Peildatum	Formatie (in fte)	Inhuur totaal	**Inhuur (ziekte)vervanging van vaste formatie
31-12-2026	400	81	26
31-12-2027	399	85	24
31-12-2028	397	87	22
31-12-2029	397	90	20
* Cijfers 2026 gebaseerd op de Cognosoverzichten formatie en bezetting en Inhuur, exclusief Griffie. **Zonder programma Migratie & Integratie en overige projecten en programma's.			

Toelichting op de tabel:

De lichte toename van de formatie (+4,53 fte) is het gevolg van ontwikkelingen binnen Sport Rheden en Omgevingsrecht, onder andere door de stijging van de legesopbrengsten Wabo (zie tweede bestuursrapportage 2026 en Begroting 2027). Daarnaast is sprake van diverse kleinere mutaties.

Bij de cijfers over de verwachte formatieontwikkeling is nog geen rekening gehouden met de vorming van het team Nieuwkomers.

We zien dat nieuwe en omvangrijke opgaven, zoals de voorgenomen fusie tussen Rheden en Brummen, de opvang van nieuwkomers, de energietransitie, de versterking van Bedrijfsvoering en de woningbouwopgave, leiden tot een beperkte groei van de personele capaciteit. Dit vertaalt zich in een uitbreiding van de formatie en inhuur.

Verbonden partijen

Voor het bereiken van de doelstellingen van het programma heeft de gemeente Rheden zich met een aantal partijen verbonden waarin waar zij nauw mee samenwerken. Voor bedrijfsvoering gaat dit met name om de Connectie.

In de paragraaf Verbonden Partijen wordt nader inzicht gegeven in de beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente in deze organisaties.

F. Verbonden Partijen

Het doel van deze paragraaf is inzicht te verschaffen in beleidsmatige en financiële betrokkenheid en risico's van de gemeente Rheden in private en publiekrechtelijke organisaties. In de Financiële verordening gemeente Rheden 2024 (artikel 26) is vastgelegd dat in de programmabegroting van elk van de verbonden partijen wordt weergegeven: het openbaar belang, het eigen vermogen, de solvabiliteit, het financieel resultaat en het financieel belang alsmede de aanwezige financiële risico's en de zeggenschap van de gemeente. Verder dient in elk geval te worden ingegaan op nieuwe verbonden partijen, het beëindigen van bestaande verbonden partijen, het wijzigen van bestaande verbonden partijen en eventuele problemen bij bestaande verbonden partijen.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (artikel 15) definieert een verbonden partij als een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een bestuurlijk- én een financieel belang heeft. Onder bestuurlijk belang wordt verstaan dat de gemeente zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht. Het financiële belang is het bedrag dat ter beschikking is gesteld en dat niet verhaalbaar is, dan wel het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat, indien de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

Gerelateerd aan de definitie van verbonden partijen in het BBV kent de gemeente Rheden de volgende verbonden partijen in 2027:

Tabel: Verbonden partijen

Rechtsvorm	Verbonden partij	Verbonden programma
Gemeenschappelijke regelingen	Modulair Gemeentelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR)	1. Samenleving
	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)	1. Samenleving 3. Bestuur en Organisatie
	Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen (DRAN)	1. Samenleving
	Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM)	2. Leefomgeving
	Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen	1. Samenleving 2. Leefomgeving 3. Bestuur en organisatie
	Gelders Archief	3. Bestuur en Organisatie
	Gemeenschappelijke regeling intergemeentelijke uitvoeringsorganisatie De Connectie	3. Bestuur en Organisatie
Overige verbonden partijen	Alliander N.V.	3. Bestuur en Organisatie
	Stichting Veilig Thuis	1. Samenleving
	Euregio Rijn-Waal (privaatrechtelijke samenwerking naar Duits recht)	2. Leefomgeving
	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	3. Bestuur en Organisatie
	Circulus B.V.	2. Leefomgeving

Modulair Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De MGR SDCG kent drie programma's, waarbinnen zij de haar opgedragen taken regionaal uitvoert in zes modules. Verder heeft de MGR een kleine beheerorganisatie die voldoende is toegerust om de taken waarin gemeenten willen samenwerken effectief, efficiënt en in samenhang uit te voeren.

De programma's met de zes modules zijn als volgt:

- Programma Zorg met de modules Inkoop Zorg, Regionale Facilitering Zorg en Contractmanagement Inburgeringszaken;
- Programma Onderwijs met de module Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL);
- Programma Participatie met de modules WerkgeversServicepunt (WSP) en Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgsW).

De samenwerkingsmodule Inkoop Zorg is gericht op inkoop van maatwerkvoorzieningen voor de Jeugdwet en de Wet maatschappelijke ondersteuning. Naast inkoop vindt contractbeheer, contractmanagement en contractmonitoring plaats.

Binnen de module Regionale Facilitering Zorg wordt op verzoek van het RPO Zorg uitvoering gegeven aan het regiosecretariaat Zorg en het regioadvies bij de uitvoering van het 'Regionaal Uitvoeringsplan Jeugd', 'Regionaal Uitvoeringsplan Wmo' en het 'Regionaal Uitvoeringsplan Beschermd Wonen' voor de regio Centraal Gelderland.

De module Contractmanagement Inburgeringstrajecten is belast met contractbeheer en contractmanagement van inburgeringstrajecten die de deelnemende gemeenten hebben ingekocht ten behoeve van de uitvoering van de wet inburgering.

Binnen de samenwerkingsmodule RBL worden de belangen behartigd van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten op het gebied van de uitvoering van de leerplichtwet en de wettelijke taken van het Doorstroompunt.

De samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt focust zich o.a. op de ondersteuning van werkgevers bij arbeidsgerelateerde vraagstukken met daarbij het accent op de (inclusieve) personeelsvraag en op het plaatsen van werkzoekenden/uitkeringsgerechtigden uit de bestanden van gemeenten om daarmee uitstroom uit de uitkering te bevorderen.

De module werkgeverschap SW is belast met het formeel werkgeverschap voor de ruim 1300 SW medewerkers. De MGR heeft voor de uitvoering een dienstverleningsovereenkomst met Scalabor B.V. als uitvoerend werkgever gesloten.

Vanaf 2027 zal een zevende module, de module Toezicht sociaal domein, worden toegevoegd aan de MGR, mits daarvoor door de raden toestemming wordt verleend.

Zeggenschap

De hoofdstructuur van de MGR bestaat uit een algemeen bestuur (AB) en een dagelijks bestuur (DB). Alle deelnemende gemeenten vaardigen 1 vertegenwoordiger namens het college af in het AB dat daarmee uit 11 leden bestaat.

Bij de bepaling van de zeggenschap wordt vooralsnog uitgegaan van een stemverhouding waarin inwonertallen, op basis van een vastgestelde staffel, een rol spelen. Uitgaande van in totaal 21 stemmen heeft de gemeente Rheden hierin 2 stemmen.

De MGR als openbaar lichaam is een samenwerkingsvorm met rechtspersoonlijkheid. Gemeenten dragen (uitvoerende) verantwoordelijkheden over aan de MGR en hebben daarmee minder lokale autonomie. Het betreft hier uitvoeringstaken, waarbij de beleidsverantwoordelijkheid blijft liggen bij de gemeente (raad en college).

Programmadoelstelling

De deelname aan de MGR levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen van het programma Samenleving.

De beleidsvoornemens

Met deze samenwerking beogen we een flexibele regionale samenwerkingsconstructie voor het sociaal domein, die voldoende is toegerust de taken waarin gemeenten willen samenwerken effectief, efficiënt en in samenhang uit te voeren. De MGR richt zich op het regionale samenspel van afstemming, ontwikkeling en uitvoering en het versterken van de onderlinge samenhang tussen modules.

Binnen het programma Zorg wordt de lijn van doorontwikkeling en kwaliteitsverbetering van de zorg als het gaat om de output/effectiviteit van de zorg en verbetering van de controle op de rechtmatigheid van de geboden zorg aan inwoners voortgezet. Voortkomende uit het Bestuurskrachtonderzoek zal de module Inkoop Zorg nadrukkelijker een rol krijgen in de strategische regionale beleidsondersteuning Zorg, waarbij inkoop wordt ingezet als sturingsinstrument om regionale zorgdoelen te realiseren.

Met de uitvoering van wettelijke taken heeft het RBL de ambitie dat zoveel mogelijk jeugdigen een route volgen naar een startkwalificatie voor een betere uitgangspositie op de arbeidsmarkt. Jeugdigen die ongeoorloofd verzuimen of (dreigen) uit te vallen, begeleidt het RBL terug naar school of naar een andere passende route in zorg of arbeid. De coördinatie van het regionale programma van School naar duurzaam werk 2026-2029 is voor de komende jaren belegd bij het RBL. Dit betreft het monitoren en ondersteunen van de voortgang van alle projecten binnen het programma; dus ook bij andere partners.

Vanuit de regio wordt gewerkt aan de regionale implementatie van de nieuw te vormen Regionale Werkcentra. De naam WSP zal verdwijnen en de werkgeversdienstverlening wordt ingericht binnen het Werkcentrum. De werkgeversdienstverlening blijft zich richten op het behouden en uitbreiden van werkgeverscontacten.

Gelijk aan eerdere jaren zal het WSP bijdragen aan regionale ontwikkelingen, projecten en samenwerkingen die in het kader van de regionale strategische agenda worden opgezet. Belangrijke thema's hierbij zijn het verkleinen van de afstand van jongeren naar werk en het vergroten van het netwerk van inclusieve werkgevers en het vergroten van arbeidsmarktkansen voor statushouders.

Ook voor 2027 geeft de MGR invulling aan de formele werkgeversrol voor SW-medewerkers. Dat betekent dat ontwikkelingen die van invloed zijn op de werkgeversrol vanuit de module worden signaleerd en daar waar nodig vertaald naar beleid en/of regelgeving ten aanzien van de SW-medewerkers. Verder blijft de focus op naleving van de afspraken met Scalabor zoals vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	560	4.512	-14	7.075	0
2025 JR	714	5.915	154	7.279	0
2026 BEGR	560	2.022	0	7.211	0
2027 BEGR	714	3.748	0	7.261	0

De begroting 2027 is berekend op basis van de prognoses 2026 en de kaders voor bestaand beleid. Het Algemeen Bestuur heeft besloten uit te gaan van de prijsontwikkeling van het accres uit de septembercirculaire 2025 voor loonkosten en overige indexeringen.

Risico's

Voor de MGR geldt dat de kosten, ook in het geval de vastgestelde begroting wordt overschreden, worden verdeeld over de deelnemende gemeenten volgens de vastgestelde verdeelsleutel. Om onvoorziene uitgaven op te kunnen vangen, zijn er beperkte bestemmingsreserves per module ingericht (max. 50k). Voor WgSW is dit in principe 1% van de loonsom.

Niet zozeer een risico maar wel goed te benoemen is dat door de uitvoering van deze taken bij een gemeenschappelijke regeling te beleggen, de directe autonomie met betrekking tot de uitvoering ook is overgedragen.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM), Arnhem

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De uitvoering op basis van de wet veiligheidsregio's en de gemeenschappelijke regeling Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden. De VGGM is een samenwerkingsverband op het gebied van brandweer (hulpverlening), volksgezondheid en rampenbestrijding. Veiligheid en gezondheid zijn in de regio de kerntaken.

Zeggenschap Gemeente

De burgemeester maakt deel uit van het dagelijks bestuur van de VGGM en algemeen bestuur van de VGGM. De Wethouder Volksgezondheid / WMO neemt deel aan de bestuurscommissie van de VGGM.

Programmadoelstelling

De VGGM levert een bijdrage aan de doelstellingen van de programma's Samenleving en Bestuur en Organisatie.

Ontwikkelingen

Omgaan met klimaatverandering

De effecten van extreem weer zoals droogte, hittegolven, wateroverlast en natuurbranden, raken onze regio. De meest recente natuurbranden in Ede (2025) en in aanpalende regio's (april/mei 2026) laten niets aan de verbeelding over. De Veluwe vraagt om een andere manier van omgaan met natuurbrandrisico's en ons hele werkgebied krijgt steeds vaker te maken met piekbuien, hoogwater en hittestress.

Maatschappelijke veerkracht en gezondheid

Gelderland-Midden is een bijzondere regio: een combinatie van het stadse en het provinciale met een diversiteit aan subculturen. De maatschappelijke veranderingen gaan steeds sneller. De bevolkingsopbouw verandert, vergrijzing neemt toe, meer ouderen wonen langer zelfstandig en tegelijkertijd groeit de druk op de mentale gezondheid van jongeren en nemen complexe gezondheidsvragen en gezondheidsachterstanden toe. Tegelijk vragen we meer van mensen: zelfredzaamheid (weerbaarheid) krijgt steeds meer nadruk, niet alleen vanuit bescherming van de gezondheid, maar ook vanwege de bescherming van de veiligheid. Echter, de verschillen tussen mensen die zich goed redden en mensen die dat minder goed kunnen, worden groter. Daarom is een meer integrale aanpak nodig.

Weerbaarheid: een gezamenlijke opgave

Met elkaar staan we als overheid, bedrijfsleven, instellingen en burgers ('whole of society approach') voor de opgave om de nationale veiligheid en daarmee onze regionale veiligheid te waarborgen. Goede voorbereiding op wat kán gebeuren, inclusief de flexibiliteit om te kunnen anticiperen op wat onvoorspelbaar is, is het halve werk. De VGGM levert niet alleen de regionale crisisorganisatie om crises en de gevolgen daarvan te bestrijden, maar speelt ook als gehele organisatie een belangrijke rol in de voorbereiding.

Wendbare en toekomstbestendige organisatie

De omgeving van de VGGM is sterk in beweging. De samenleving moet zich voorbereiden op onzekere tijden en rekening houden met verschillende scenario's, zoals geopolitieke dreigingen. Ook zijn er grote transitievraagstukken rond klimaat, energie en dataverwerking. Waarbij aan de andere kant er besparingen worden doorgevoerd vanuit het Rijk en gemeenten.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	14.331	47.664	4.059	4.986	0
2025 JR	13.506	65.247	1.152	5.204	0
2026 BEGR	8.885	57.768		5.382	0
2027 BEGR	8.660	57.123		5.556	0

Risico's

Het financiële risico bestaat uit onzekerheid van hiervoor genoemde ontwikkelingen en daarmee de financiële bijdrage aan de VGGM.

Stichting Veilig Thuis Gelderland-Midden

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden is verantwoordelijk namens de gemeenten om zorg te dragen voor de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling, vanuit de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Het uitvoeren van taken op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling als bedoeld in de Wmo 2015 in de regio Gelderland-Midden.

Zeggenschap

De burgemeester maakt deel uit van dagelijks en algemeen bestuur van de Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden(VGGM) en de Stichting Veilig Thuis valt hier als een onafhankelijke stichting onder. Belangrijke besluiten van het bestuur moeten ter goedkeuring aan de Raad van Toezicht worden voorgelegd. Ieder lid van de Raad van Toezicht heeft één stem. In de Raad van Toezicht is een wethouder uit Rheden toegetreden. Besluiten worden in beginsel genomen met een meerderheid van stemmen.

Programmadoelstelling

De Stichting Veilig Thuis levert een bijdrage aan de doelstellingen van de programma's Samenleving en Bestuur & organisatie.

Ontwikkelingen

Stijging in aantal meldingen en loonindexatie

Landelijk gezien hebben de Veilig Thuis organisaties het zwaar. Er is een flinke stijging te zien in huiselijk geweld meldingen en ook de complexiteit neemt toe. Dit betekent dat er wachtlijsten zijn en er extra medewerkers nodig zijn. Anderzijds stijgt ook de loonindexatie. Dit samen maakt dat Veilig Thuis Gelderland Midden financieel zwaar onder druk komt te staan.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaarbedragen x € 1.000	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	350	1.277	-314	337	0
2025 JR	100	2.171	-113	366	0
2026 BEGR				406	0
2027 BEGR				533	0

Risico's

Het risico is beperkt tot de financiële bijdrage aan de Stichting Veilig Thuis.

Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen, formeel de Bedrijfsvoering Organisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN), is een Gemeenschappelijke Regeling van 18 gemeenten in de regio voor de uitvoering van het gemeentelijk doelgroepenvervoer. Doelgroepenvervoer is vervoer waarop inwoners op grond van de Wmo, Jeugdwet of onderwijswetgeving aanspraak kunnen maken. De BVO DRAN heeft als doel een hoogwaardig systeem van doelgroepenvervoer in stand te houden en verder te ontwikkelen. Het vervoer wordt aangeboden onder de naam Avan.

Met de provincie Gelderland heeft de BVO DRAN een samenwerkingsovereenkomst gesloten. In deze overeenkomst komen de provincie Gelderland en de BVO DRAN overeen dat de vervoersorganisatie het aanvullend openbaar vervoer voor de provincie Gelderland uitvoert.

Zeggenschap

Namens de gemeente Rheden heeft één wethouder zitting in het bestuur. Iedere deelnemende gemeente beschikt over één stem. Besluiten worden genomen bij gewone meerderheid van stemmen. Daarnaast kan, op verzoek van een gemeente, een gewogen stemming plaatsvinden op basis van het inwonertal. Hiervoor dient de betreffende gemeente voorafgaand aan de bestuursvergadering een schriftelijk verzoek in.

Programmadoelstelling

Via onze deelname in de vervoersorganisatie regio Arnhem Nijmegen leveren wij een bijdrage aan de programmadoelstelling "Wij bevorderen de zelfredzaamheid van inwoners in hun dagelijkse leven".

Ontwikkelingen in 2027 en verder

In 2020 zijn voor zowel het vraagafhankelijk vervoer als het routevervoer contracten afgesloten met een looptijd van tien jaar, bestaande uit een initiële periode van vier jaar en drie verlengingsopties van telkens twee jaar. Voor een deel van de contracten zijn inmiddels verlengingsovereenkomsten gesloten. Daarnaast hebben in 2024 voor enkele percelen nieuwe aanbestedingen plaatsgevonden, omdat vervoerders hebben afgezien van verdere contractverlenging. Voor het vraagafhankelijk vervoer in perceel Zuid is in 2025 een nieuwe aanbesteding afgerond; de uitvoering van dit contract start op 1 augustus 2026.

Zero-emissievervoer

De BVO DRAN werkt toe naar volledig emissieloos doelgroepenvervoer binnen Avan uiterlijk op 1 augustus 2028. Voor een deel van de routevervoercontracten die in 2020 zijn gestart, is bij contractverlenging een aanvullende vergoeding afgesproken voor de inzet van zero-emissievoertuigen. Daarom wordt vanaf 2026 structureel rekening gehouden met meerkosten van circa 15% binnen deze contracten. Voor de percelen die opnieuw zijn aanbesteed, zijn de kosten voor zero-emissievervoer al opgenomen in de contracttarieven.

Voor het vraagafhankelijk vervoer wordt de gefaseerde invoering van zero-emissievoertuigen eveneens voortgezet. Voor perceel Oost wordt vanaf medio 2026 rekening gehouden met meerkosten van circa 5%. Voor de percelen West en Noord worden deze meerkosten vanaf medio 2028 verwacht. Bij het recent aanbesteede perceel Zuid zijn de kosten voor zero-emissievervoer reeds in de contractprijs verwerkt.

Aanbestedingen

In 2024 zijn delen van het vraagafhankelijk vervoer en routevervoer opnieuw aanbesteed nadat vervoerders hadden afgezien van verdere contractverlenging. Daarnaast is voor het vraagafhankelijk vervoer in perceel Zuid een nieuwe aanbesteding uitgevoerd, waarvan de uitvoering per 1 augustus 2026 start. De financiële effecten van deze aanbestedingen en de gemaakte verlengingsafspraken zijn verwerkt in de Meerjarenprogrammabegroting 2027-2030

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	0	10.103	1.991	1.662	0
2025 JR	0	10.316	157	1.797	0
2026 BEGR	0	12.000	0	1.994	0
2027 BEGR	0	13.000	0	2.128	0

Risico's

De meerjarenbegroting is aan fluctuaties onderhevig als gevolg van de prognoses van de vervoersomvang en de ontwikkeling van de brandstofprijzen en overige kosten die de indexering beïnvloeden. Dit heeft een direct effect op de hoogte van de gemeentelijk bijdrage.

Omgevingsdienst Groene Metropool (ODGM), Arnhem

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Gemeenschappelijke Regeling Groene Metropool (ODGM) is gestart per 1 januari 2026. ODGM komt voort uit de fusie van de Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) en de Omgevingsdienst Regio Nijmegen (ODRN). Gemeente Rheden heeft de uitvoering van de vergunningverlening, toezicht en handhaving op het gebied van milieu (milieu-vth-taken) ondergebracht in ODGM. Doel van de samenwerking in deze regeling is kwaliteitsverbetering, het verhogen van de robuustheid en het efficiënter kunnen uitvoeren van deze grotendeels wettelijk voorgeschreven taken.

Zeggenschap gemeente

De portefeuillehouder is lid van het Algemeen Bestuur dat bestaat uit 17 personen. Van de 39 stemmen heeft Rheden 1 stem. Het Dagelijks Bestuur bestaat uit een oneven aantal leden, waarvan een voorzitter en maximaal zes andere leden. De provincie en de gemeenten Arnhem en Nijmegen zijn geborgde leden. De portefeuillehouder milieu van Rheden is ook lid van het Dagelijks Bestuur.

Programmadoelstelling

ODGM levert met name een bijdrage aan de programmadoelstellingen van programma 2 Leefomgeving.

De beleidsvoornemens

Uitvoering geven aan de milieu-vth-taken door middel van een dienstverleningsovereenkomst en een jaarlijks uitvoeringsprogramma. ODGM draagt zo bij aan het behouden en verbeteren van een gezonde, veilige en duurzame leefomgeving (Programma Leefomgeving). In 2024 heeft ODRA een Meerjarenprogramma 2025-2028 opgesteld. Het MJP stuurt op landelijke, regionale en lokale milieudoelstellingen. Specifiek is uitgewerkt hoe ODRA (straks ODGM) goed kan aansluiten op de opgaven van de partners. Met haar kennis van de Rhedense bedrijven draagt ODGM ook bij aan het tegengaan van ondermijning (Programma Bestuur en organisatie, thema Integrale veiligheid). 2026 en 2027 staan in het teken van het integreren van beide organisaties en uniformeren van de beleidskaders.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2023 JR	713	7.099	144	685	0
2024 JR	803	6.622	67	710	0
2025 JR	644	4.056	122	749	0
2026 BEGR	871	7.180	0	762	0
2027 BEGR	ntb		0	789	0

NB

- De begroting ODGM 2027 is de optelsom van de begrotingen ODRA en ODRN 2027. Genoemd vermogen is het eigen vermogen van ODRA. Het vermogen van de ODGM is nog niet bekend.
- Sinds 2024 zijn de kosten van de vervanging van de milieuadviseur ro en geluid door ODRA in de eigen bijdrage verwerkt.

Risico's

ODRA en ODRN werkten met een verschillende financieringssystematiek. Bedoeling is vanaf 2028 jaren de manier van financieren in te richten conform de aanbevelingen uit het landelijke Interbestuurlijk Programma VTH. 2026 en 2027 zijn overgangsjaren, waarin de verschillende uurtarieven van ODRA en ODRN nog worden gehanteerd en op begrotingsbasis wordt afgerekend. Aanpassen van de financieringssystematiek zal administratieve en herverdelingskosten met zich meebrengen. Dit kan zowel meer- als minderkosten meebrengen.

Het in 2027 nog geldende systeem van beheerste outputfinanciering brengt een aantal (financiële) risico's met zich mee. We noemen de volgende:

- Meer vraag (vergunningen, milieumeldingen, klachtmeldingen etc.) door Rheden dan waar in de begroting van Rheden rekening mee is gehouden. Dit speelt met name bij klachtmeldingen.
- Minder vraag door andere partners dan waar in de begroting van ODGM rekening is gehouden. Wanneer de vraag sterk afneemt, kunnen waarschijnlijk niet alle vaste kosten worden gedekt en wordt van alle partners een aanvullende bijdrage gevraagd.

Beide risico's zijn in 2027 beperkt aangezien in de tussenjaren op begrotingsbasis wordt afgerekend.

Uitgangspunt is dat de nieuwe omgevingsdienst niet duurder wordt voor de deelnemers. Voor de fusiekosten is externe financiering beschikbaar. Voor onvoorziene kosten is uit het positief saldo van 2025 een reserve gevormd. Wanneer er geen onvoorziene fusiekosten zijn, valt deze reserve terug naar de deelnemers.

De vereiste Algemene reserve van ODGM wordt bepaald aan de hand van landelijke richtlijnen. Deze reserve zal worden gevuld uit de Algemene reserves van ODRA en ODRN. Verwachting is dat dit voldoende zal zijn. Mogelijk zal echter bijgestort moeten worden.

Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Wij zetten ons in voor een gezonde, veilige en sociale samenleving. Wij betrekken daarbij partners zoals inwoners, ondernemers, instellingen en andere overheden. In partnerschap zien wij de sleutel voor ontwikkeling en vooruitgang. Steeds meer maatschappelijke vraagstukken vragen om een boven-lokale aanpak. Op veel terreinen werken wij samen met regionale partners.

Op 1 januari 2021 is, onder de naam Groene Metropoolregio, een versterkte regionale samenwerking van 18 gemeenten (na de uittreding van Montferland 17 gemeenten) in werking getreden. Met een sterke profilering kan onze regio zich positioneren als de vijfde metropoolregio van ons land en krijgen wij meer toegang tot nationale en Europese programma's en budgetten. De regio groeit snel. In maart 2020 is de eerste Woondeal tot stand gekomen waarin is afgesproken dat de regio ca 60.000 woningen realiseert in de periode tot 2040. Nieuwe demografische prognoses van het CBS duiden op een nog grotere woonruimtebehoefte in 2050. Substantiële woningbouw kan een sociaal economische impuls geven aan onze lokale samenleving en sluit aan bij de grote vraag naar (betaalbare) woningen. Met name waar dat gecombineerd kan worden met wijkverbetering of herbestemming van bedrijfslocaties bij vertrekkende industrie. De centrale ambitie van de GMR is een 'kwalitatieve groei'. De toename van het aantal woningen en de werkgelegenheid moet in balans met een versterking van onze groene natuur en leefomgeving plaatsvinden.

In het visiedocument zijn de ambities van de Groene Metropoolregio vastgelegd. Deze ambities zijn vertaald naar een Regionale Agenda vanuit vijf hoofdpogaves: Verbonden regio, Productieve regio, Circulaire regio, Ontspannen regio en Groene Groei regio. Voor de periode 2025-2028 is een nieuwe regionale agenda vastgesteld met een 4 jarig commitment van de deelnemende gemeenten.

De Groene Metropoolregio werkt bij haar opgaven nauw samen met de regio Foodvalley hetgeen heeft geleid tot erkenning als NOVEX-gebied. Daarnaast zijn de provincie, The Economic Board, de waterschappen en maatschappelijke partners nauw betrokken bij de hoofdpogaves en speerpunten daarbinnen.

De gemeente Rheden participeert op basis van de Regionale Agenda 2025-2028 in alle 5 de hoofdpogaves. De GMR vraagt in haar begroting 2026, waarin ook een bezuinigingsopgave verwerkt is, een gemeentelijke bijdrage van € 424.715 (inclusief de bijdrage aan The Economic Board). In het licht van de grote maatschappelijke opgaven verwachten wij deze samenwerking op de opgaven van grote toegevoegde waarde zal zijn.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Met de Gemeenschappelijk Regeling, (GR) beogen de samenwerkende gemeenten een goede uitgangspositie voor de regio te creëren waarbinnen gewerkt kan worden aan een verdere ontwikkeling van de regio. Hierbij geldt dat de stedelijk ontwikkeling in balans moet zijn met een goed leefklimaat.

Zeggenschap Gemeente

De Gemeenschappelijke Regeling betreft oorspronkelijk een regionale samenwerking op collegeniveau, dus zonder overdracht van raadsbevoegdheden. Per 1 januari 2026 is het karakter veranderd naar een gemengde regeling in verband met de overdracht van een beperkte bevoegdheid inzake het verdelen van verworven externe subsidies over uit te voeren projecten en de daaraan deelnemende gemeenten.

Binnen de Groene Metropool regio Arnhem Nijmegen wordt vanuit vijf Bestuurlijke Opgave Teams (BOT) aan vijf verschillende en samenhangende opgaven gewerkt. Aan een BOT wordt deelgenomen door de betrokken portefeuillehouder van elk deelnemend college.

Een netwerkdirectie van gemeentesecretarissen draagt zorg voor het ambtelijk opdrachtgeverschap en de capaciteit in de opgaven. Daarnaast beschikt de GMR over een Regionale Agenda Commissie bestaande uit raadsleden uit de verschillende deelnemende gemeenten.

Programmadoelstelling

De GR Groene Metropoolregio draagt bij aan de programmadoelstellingen van programma's Samenleving en Leefomgeving.

De beleidsvoornemens omtrent de verbonden partij

De GR omvat regionale samenwerking op het gebied van ruimtelijke ontwikkeling (waaronder wonen, landschap, verkeer en mobiliteit) en sociaaleconomische ontwikkeling (waaronder werkgelegenheid, bedrijvigheid, recreatie, toerisme, leefbaarheid, vitale kernen en cultuur) op de schaal van de regio, waarbij integraliteit, innovatie, duurzaamheid en circulariteit belangrijke uitgangspunten zijn.

De regio werkt hieraan vanuit vijf opgaven die in onderlinge samenhang tot uitvoer worden gebracht:

- de groene groei (wonen en integrale tafel);
- de productieve regio (economie);
- de verbonden regio (mobiliteit);
- de circulaire regio (grondstoffen, circulariteit en energie);
- de ontspannen regio (groen-blauw raamwerk, Cultuur & Toerisme).

De meerjarenbegroting 2026-2029 houdt rekening met deelname van de gemeente Rheden aan alle vijf de opgaven.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	372	6.729	679	400	0
2025 JR					
2026 BEGR				425	
2027 BEGR					

Risico's

Het financiële risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage. Waarbij opgemerkt wordt dat de GMR in haar bestaan tot en met de jaarrekening 2024 exploitatie-overschotten realiseert die terugvloeien naar de deelnemende gemeenten.

Circulus

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Circulus BV verzorgt sinds 1 januari 2026 de inzameling van al het huishoudelijk afval voor de gemeente Rheden. Naast de lediging van groene en grijze containers ook de inzameling van onder meer papier, glas, chemisch afval, snoeiafval, kunststoffen en grof huishoudelijk afval. Circulus zorgt ook voor het transport van het huisvuil naar de afvalverwerkers en het contractbeheer met de afvalverwerkers. Verder beheert Circulus het Recycleplein in Doesburg.

Circulus is een samenwerkingsverband van 13 gemeenten. Bij Circulus werken ongeveer 900 mensen, waarvan ongeveer de helft medewerkers zijn die in het kader van sociale werkgelegenheid of sociale activering bij Circulus werken. Circulus doet naast huisvuilinzameling (grondstoffenbeheer) in enkele gemeenten ook taken in onderhoud en beheer van de buitenruimte.

Zeggenschap Gemeente

Circulus is een overheidsgedomineerde inzamelorganisatie, die in eigendom is van de aangesloten gemeenten.

De portefeuillehouder financiën vervult de rol van aandeelhouder met als belangrijkste instrument de rol en zeggenschap in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders (AVA) van Circulus. De portefeuillehouder afvalbeheer vervult de rol van opdrachtgever voor Circulus met als belangrijkste sturingsinstrument de Dienstverleningsovereenkomst (DVO). De portefeuillehouder afvalbeheer neemt deel aan het bestuurlijk overleg grondstoffen.

De gemeente bepaalt het beleid. Circulus kan adviseren hierin.

Programmadoelstelling

Circulus levert met name een bijdrage aan de programmadoelstellingen van programma 2 Leefomgeving.

Ontwikkelingen

Circulus zamelt pas sinds 2026 het huisvuil in Rheden. Circulus heeft daarbij de inzameling 'as is' overgenomen. Dit is niet de gebruikelijke werkwijze en standaard van Circulus in de regio. Gaandeweg zullen we qua uitvoering groeien naar de Circulus-werkwijze.

De ingezamelde jaarlijkse hoeveelheid afval per inwoner is relatief hoog (ruim 170 kg/inwoner). Hier liggen kansen voor inzet op het voorkomen van afval en meer afvalscheiding. Goed voor het milieu en zeker ook voor de kosten. We zullen komende jaren samen met Circulus en de regiogemeenten inzetten op minder afval en meer afvalscheiding.

Financiële informatie

De gemeente is aandeelhouder van Circulus. De waarde van deze deelneming in de balans is gebaseerd op de inbrengwaarde in 2026 en is toen bepaald op €1.349.853. Rheden heeft 995 van de aandelen in haar bezit.

Jaarlijks wordt de dienstverleningsovereenkomst geactualiseerd en de hoogte van de bijdrage van onze gemeente bepaald. De bijdrage aan Circulus is opgebouwd uit dienstverleningskosten verwerkingskosten. De tarieven worden jaarlijks geïndexeerd. Circulus hanteert eenheidstarieven voor de dienstverlening. De dienstverleningskosten worden telkens voor 3 jaar vastgelegd. Elke 3 jaar worden deze kosten geherijkt. Dit is voor Rheden voor het eerst relevant in begrotingsjaar 2030. De verwerkingskosten worden afgerekend op werkelijke kosten.

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2026 BEGR				€4.916	0
2027 BEGR					0

Risico's

- De markt van afvalverwerking is sterk in beweging. De verwerkingskosten zullen naar verwachting aanzienlijk stijgen door onder andere CO₂-heffing, afvalbelasting en beperkte marktwerking.
- In 2025 is een nieuw samenwerkingsovereenkomst verpakkingen tussen gemeenten en verpakkingindustrie afgesloten. De vergoeding van het ingezamelde PMD is daarin hoger naarmate de kwaliteit beter is. De kwaliteit wordt bepaald aan de hand van metingen. De eerste metingen laten zien dat de kwaliteit in Rheden redelijk goed is en dat de vergoeding in ieder geval vergelijkbaar zal zijn met die in voorgaande jaren en misschien zelfs nog iets hoger.
- Als aandeelhouder bij Circulus zijn alle deelnemende gemeenten gezamenlijk verantwoordelijk voor extra kosten wanneer die zich voordoen als gevolg van tegenvallende aanbestedingen voor verwerking, kostenstijgingen of exogene factoren.
- De waarde van de aandelen kan in de toekomst fluctueren afhankelijk van de resultaten van Circulus en de marktomstandigheden.
- Wanneer resultaten en financiële gezondheid het toelaten, kan dividend worden uitgekeerd. De afgelopen jaren heeft de AVA besloten om het positief jaarsaldo niet als dividend uit te keren, maar te benutten voor strategische investeringen.

Gemeenschappelijke regeling Gelders Archief, Arnhem

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Het beheer van archiefbescheiden vindt normaliter plaats door de verschillende overheden zelf op grond van de Archiefwet 1995 (vanaf 01-01-2027 de Archiefwet 2026). De hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland. Het Gelders Archief draagt zorg voor het behoud van archieven van overheden en particulieren die voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Dit is een wettelijke taak op basis van de Archiefwet 1995. Daarnaast maakt het Gelders Archief archieven toegankelijker en ontwikkelt onderwijsprogramma's.

Zeggenschap

Het algemeen bestuur bestaat uit 6 leden. De burgemeester van Renkum vertegenwoordigt in het algemeen bestuur de gemeenten Renkum, Rozendaal en Rheden. Per 01-01-2027 treedt het Rijk uit de Gemeenschappelijke Regeling. In de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling blijft het Algemeen Bestuur uit zes leden bestaan, maar in een andere samenstelling. Drie leden worden door het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Arnhem aangewezen. De colleges van burgemeester en wethouders van respectievelijk Renkum, Rheden en Rozendaal wijzen in de nieuwe Gemeenschappelijke Regeling uit hun midden ieder één lid aan.

Programmadoelstelling

Het Gelders Archief draagt bij aan de programmadoelstellingen van programma bestuur en organisatie.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	1.394	19.223	603	279	0
2025 JR	402	19.447		282	0
2026 BEGR	419	17.556		288	0
2027 BEGR				292	0

Risico's

De risico's voor deelneming aan het Gelders Archief zijn beperkt tot een bijdrage aan de lumpsumverdeling. De lumpsum bijdrage is gebaseerd op de werkelijk in te brengen dossiers gegenereerd vanuit de gemeentelijke organisatie.

Centrumregeling bedrijfsvoeringstaken

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De gemeente Rheden had sinds 2017 een groot deel van haar bedrijfsvoeringstaken ondergebracht bij de Gemeenschappelijke Regeling De Connectie. Binnen De Connectie werkten de gemeenten Arnhem, Renkum en Rheden samen op het gebied van bedrijfsvoering.

De Gemeenschappelijke Regeling De Connectie is per 1 januari 2026 beëindigd. De dienstverlening is per die datum overgenomen door de gemeente Arnhem, vanuit een hostingmodel met één gastheergemeente (Arnhem) en twee gastgemeenten (Renkum en Rheden).

De samenwerkingsvorm is gewijzigd van een bedrijfsvoeringsorganisatie (De Connectie) naar een enkelvoudige centrumregeling met de gemeente Arnhem als gastheergemeente.

Zeggenschap

Binnen het bestuursmodel zijn wij niet langer mede-eigenaar, maar gastgemeente. De afspraken zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO). Daarnaast is in een producten- en dienstencatalogus (PDC) vastgelegd welke producten en diensten wij afnemen. Op basis van de DVO en de PDC vindt overleg plaats over de dienstverlening.

Programmadoelstelling

De dienstverlening van de gemeente Arnhem op het gebied van onze bedrijfsvoering draagt bij aan de doelen die zijn benoemd in Paragraaf E Bedrijfsvoering en Programma 3 Bestuur & Organisatie.

De beleidsvoornemens

Strategische roadmap

Elke organisatie voert haar eigen beleid, met een visie en agenda die zijn afgestemd op de maatschappelijke opgaven waarvoor zij staat en op wat nodig is om de bedrijfsvoering doelmatig te organiseren. Tegelijkertijd hebben wij met elkaar afgesproken dat wij gezamenlijke strategische kansen niet ieder afzonderlijk oppakken. Deze kansen zijn opgenomen in de strategische roadmap: een meerjarige ambitie die als basis dient voor de uitvoeringsagenda.

Naar financiering via kostprijsmodel

Wij werken toe naar financiering via een kostprijsmodel, waarbij wordt afgerekend op basis van het aantal afgenomen producten en diensten. Voorafgaand aan het begrotingsjaar wordt de kostprijs per product bepaald. De instandhoudingskosten komen daarbij volledig voor rekening van de gemeente Arnhem.

Voor het eerste jaar (2026) is nog gewerkt met een lumpsumsystematiek op basis van een vaste bijdrage. Onderdeel van de afspraken was om eerst ervaring op te doen met het nieuwe kostprijsmodel via een schaduwberekening. Omdat dit in 2026 niet is gerealiseerd, is de invoering van het kostprijsmodel verschoven van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Financieel overzicht				(x € 1.000)	
Jaar	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2025 JR	1.828	21.124	-856	10.323	0
2026 BEGR	-	-		8.380	0
2027 BEGR	-	-		8.346	0
2028 BEGR	-	-		8.346	0

De bedragen in 2026-2028 komen uit de meerjarenprogrammabegroting 2027-2030 van de gemeente Arnhem.

Risico's De belangrijkste financiële risico's zijn:

- De toenemende dreiging op het gebied van informatiebeveiliging en privacy. Dit vraagt om blijvende investeringen in informatiebeveiliging.
- Prijsstijgingen bij contractverlengingen. De hoge inflatie van de afgelopen jaren heeft geleid tot substantiële prijsverhogingen. Wanneer bestaande contracten aflopen, is de verwachting dat nieuw af te sluiten contracten aanzienlijk duurder zullen zijn.
- Onvoldoende beschikbaarheid van ontwikkelcapaciteit en het organiseren van adequate achtervang. Door veranderende wet- en regelgeving en toenemende eisen van klanten en opdrachtgevers blijft verdere ontwikkeling noodzakelijk. Hierdoor neemt de behoefte aan ontwikkelcapaciteit toe, terwijl de krapte op de arbeidsmarkt het lastig maakt om extra capaciteit aan te trekken.

Euregio Rijn-Waal

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Euregio werkt sinds 1958 aan de opbouw en versterking van grensoverschrijdende structuren. De Euregio is een openbaar lichaam naar buitenlands (Duits) recht.

Zeggenschap

De Euregioraad bestaat uit ca. 149 leden, die tenminste twee keer per jaar bijeenkomen. De mate van zeggenschap is gering.

Programmadoelstelling

De deelname aan de Euregio Rijn-Waal levert voornamelijk een bijdrage aan de programmadoelstellingen van programma's Samenleving en Leefomgeving.

Beleidsvoornemens

Gelet op de wijze waarop de Euregio Rijn/Waal het openbaar belang behartigt, is er voor de gemeente geen reden om het beleid te wijzigen.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	2.517	39.553	- 37	11	0
2025 JR					
2026 BEGR					
2027 BEGR					

Risico's

Het risico is beperkt tot de gemeentelijke bijdrage.

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG), Den Haag

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger. Daarmee is de bank essentieel voor de publieke taak. Het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. De gemeente Rheden heeft zeggenschap in de BNG via het stemrecht op aandelen die de gemeente bezit.

Door de gemeente Rheden zijn geen specifieke doelstellingen m.b.t. de participatie in de BNG geformuleerd. De omvang van het stemrecht in de BNG biedt geen (potentiële) mogelijkheden om als individuele gemeente op beleidswijzigingen te sturen.

Zeggenschap

Wethouder Financiën vertegenwoordigt de gemeente Rheden in de aandeelhoudersvergadering. Het percentage aandelen van de gemeente Rheden is 0,336%. De zeggenschap is dus uiterst minimaal.

Programmadoelstelling

De BNG levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen voor programma 3 Bestuur & Organisatie.

Beleidsvoornemens

Behoud van het aandelenbezit BNG, primair vanuit het oogpunt van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten om gezamenlijk de financiering van de publieke taak zo efficiënt mogelijk te organiseren. Expertise op dit vlak ligt bij de BNG. Daarnaast ontvangt de gemeente Rheden dividend uit het aandelenbezit.

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	4.777.000	123.164	294.000	0	469
2025 JR	4.863.000	110.701	172.000	0	264
2026 BEGR (halfjaar)	4.863.000	110.701	101.000	0	0
2027 BEGR	*	*	*	*	*

Bijdrage aan gemeente zijn ontvangen bruto dividenden.

* De begroting 2027 van de BNG is medio september 2026 nog niet beschikbaar.

Risico's

In het gemeentelijke risicoprofiel zijn geen risico's opgenomen ten aanzien van het aandelenbezit BNG door de gemeente Rheden. Het theoretisch risico voor de gemeente Rheden ligt vervat in het moeten bijstellen van de hoogte van de waardering op de balans van de onderhavige aandelen. Gezien de omvang van het gerealiseerd rendement is herwaardering niet aan de orde. Daarnaast bestaat de kans dat de gemeente een lager dividend ontvangt dan in de begroting wordt voorzien. Periodiek wordt de verwachte omvang van de te verkrijgen dividenden herijkt, wat ertoe leidt dat het (potentieel) risico in de lopende exploitatie wordt opgevangen.

Alliander N.V.

Het openbaar belang dat door de verbonden partij wordt behartigd

Netwerkbedrijf Alliander beheert regionale energienetwerken en levert netwerk gerelateerde diensten op het gebied van complexe energie-infrastructuren en de openbare ruimte.

Door de gemeente Rheden zijn geen specifieke doelstellingen m.b.t. de participatie in de Alliander geformuleerd; er is sprake van participatie op basis van een historisch gegroeide situatie. De omvang van het stemrecht in de Alliander biedt geen (potentiële) mogelijkheden om als individuele gemeente op beleidswijzigingen te sturen.

Zeggenschap

De gemeente heeft stemrecht via het platform Nuval namens de deelnemende gemeenten. Het percentage aandelen dat de gemeente Rheden heeft is 0,043%. Zeggenschap is uiterst minimaal.

Programmadoelstelling

Alliander levert een bijdrage aan de programmadoelstellingen voor programma 3 Bestuur & Organisatie.

Beleidsvoornemens

Het beleidsvoornemen is behoud van het aandelenbezit, primair vanuit het oogpunt van de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de gemeenten om invloed te houden op de wijze waarop Alliander haar diensten levert.

De gemeente Rheden ontvangt dividend uit het aandelenbezit. De huidige aandelen Alliander zijn voor € 184.560 op de balans gewaardeerd (verkrijgingswaarde).

Financiële informatie

Tabel: Financieel overzicht

Jaar (bedragen x € 1.000)	Eigen Vermogen	Vreemd Vermogen	Resultaat	Bijdrage van gemeente	Bijdrage aan gemeente
2024 JR	6.038.000	3.873.000	976.000	0	41
2025 JR	6.203.000	4.868.000	289.000	0	43
2026 BEGR (halfjaar)	6.227.000	5.606.000	148.000	0	0

2027 BEGR	*	*	*	*	*
-----------	---	---	---	---	---

Bijdrage aan gemeente zijn ontvangen bruto dividenden.

* De begroting voor 2027 is medio september 2026 nog niet beschikbaar.

Risico's

In het gemeentelijke risicoprofiel zijn geen risico's opgenomen ten aanzien van het aandelenbezit Alliander door de gemeente Rheden. Het theoretisch risico voor de gemeente Rheden ligt vervat in het moeten bijstellen van de hoogte van de waardering (€ 184.560) op de balans van de onderhavige aandelen. Gezien de omvang van het gerealiseerd rendement is herwaardering niet aan de orde. Daarnaast bestaat de kans dat de gemeente een lager dividend ontvangt dan in de begroting wordt voorzien. Periodiek wordt de verwachte omvang van de te verkrijgen dividenden herijkt, wat ertoe leidt dat het (potentieel) risico in de lopende exploitatie wordt opgevangen.

G. Grondbeleid

De paragraaf grondbeleid geeft inzicht in het grondbeleid en de doelstellingen die worden nagestreefd. Tevens wordt in deze paragraaf de financiële positie van de grondexploitatie uiteengezet. Deze paragraaf kent de volgende indeling:

- wettelijke eisen en informatievoorziening;
- uitgangspunten grondbeleid;
- financiële uitgangspunten grondexploitatie;
- resultaten grondexploitatie;
- risico's.

In de paragraaf grondbeleid wordt inzicht verschaft in de resultaatverwachting van de grondexploitatie zoals deze blijkt uit de begroting 2027 in vergelijking met de prognoses volgens de overeenkomstige paragraaf in de laatste jaarrekening. Momenteel heeft de gemeente één lopende grondexploitatie, namelijk IJssel District.

Wettelijke eisen en informatievoorziening

De verslagleggingsvoorschriften (Besluit Begroting en Verantwoording: BBV) vragen om transparantie in het grondbeleid voor de raad. In eerste plaats vanwege de grote financiële belangen en risico's die inherent zijn aan de grondexploitatie. In de tweede plaats zal de relatie van de doelstellingen van het grondbeleid met de doelen in het programmaplan dienen te worden gelegd. In de financiële verordening gemeente Rheden zijn bepalingen opgenomen inzake het grondbeleid. De verordening voorziet in een vierjaarlijkse actualisatie van het grondbeleid in de vorm van een nota grondbeleid. In de raadsvergadering van april 2025 heeft de raad ingestemd met de beleidsnota grondbeleid 2025.

Uitgangspunten grondbeleid

Het gemeentelijk grondbeleid is geen doel op zich, maar dient primair om andere beleidsdoelen te realiseren. Via het strategisch grondbeleid kan worden gestuurd op gewenste ontwikkelingen en kan regie worden behouden over nieuwe ontwikkelingen en zaken die niet door de markt worden opgepakt. De instrumenten vanuit de Omgevingswet zijn hierbij een hulpmiddel. De Omgevingsvisie bepaalt primair waar grondbeleid zal worden ingezet om gewenste ontwikkelingen te initiëren. De doelstellingen c.q. uitgangspunten van onder andere de woonvisie zijn eveneens leidend voor het te voeren grondbeleid en ook bij het actualiseren van de omgevingsplannen worden keuzen mede bepaald door het te voeren grondbeleid.

Met de nota grondbeleid 2025 wil de gemeente inzetten op een actievere rol (dan voorheen) bij de aanpak van de opgaven waar we voor staan. Vanuit dit oogpunt wordt met de nota Grondbeleid 2025 gekozen voor situationeel grondbeleid. Hierbij wordt per situatie gekeken welke rol de gemeente wil en kan aannemen. De volgende uitgangspunten vormen in de gemeente Rheden de basis voor het strategisch grondbeleid:

1. De omgevingsvisie geldt als input voor het grondbeleid.
2. Daar waar marktontwikkelingen aansluiten bij het gemeentelijk beleid is geen interventie in de vorm van een eventueel actief grondbeleid nodig.
3. Indien de markt maatschappelijk gewenste of noodzakelijke ontwikkelingen, waaronder de woningbouwversnelling, niet oppakt, dan bepaalt de gemeente per project welke rol en inzet van instrumenten het beste past. Hierbij spelen onder andere de volgende factoren een rol:
 - Hoe groot is het maatschappelijke belang?
 - In hoeverre heeft de gemeente vanuit een faciliterende rol voldoende sturing om haar doelstellingen bij een project te bewerkstelligen. Hiertoe zal de gemeente, zeker bij grotere

gebiedsontwikkelingen, onder andere (master)plannen opstellen waarin haar uitgangspunten staan verwoord.

- Als een actieve rol wenselijk is, dan moet helder zijn wat de financiële consequenties en risico's, in hoeverre de gemeente bereid is deze risico's te nemen en kan zij (in relatie tot de financiële positie van de gemeente) deze risico's op zich nemen?
 - In hoeverre heeft de gemeente de capaciteit om een actieve rol op zich te nemen.
4. De keuze voor een faciliterende of actieve rol wordt, met in achtneming van de regels van de financiële verordening en ondersteund met bovengenoemde factoren aan de raad voorgelegd.
 5. Met een situationeel grondbeleid is het goed om, vanuit de beleidsdoelen, waaronder die over de woningbouwversnelling, bewust te zijn van de mogelijkheden van gronden in eigendom van de gemeente. Dit betekent dat, in relatie tot de te realiseren beleidsdoelen, goed moet worden gekeken naar gronden die worden verkocht en gronden waarvan bijvoorbeeld de pachtovereenkomst afloopt.

Financiële uitgangspunten grondexploitatie

Financiële kaders

In de Nota Grondbeleid 2025 zijn de financiële uitgangspunten van de grondexploitatie opgenomen. Naast de uitgangspunten betreffende de raming van de inkomsten en uitgaven zijn hierbij tevens de financiële kaders in beeld gebracht.

Voor het opvangen van macro-economische ontwikkelingen voor het bestaande beleid, alsmede voor de ontwikkelingen van toekomstige plannen komen de verwachte winsten met ingang van 2010 ten gunste of ten laste van de bestemmingsreserve Risicobuffer Grondexploitaties.

Financiële uitgangspunten prognoses

Naast de bovengenoemde financiële kaders gelden de volgende financiële uitgangspunten, die bepalend zijn voor de financiële prognoses in de begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030:

- Minimaal één keer per jaar wordt per complex een actualisatie opgesteld van de te verwachten inkomsten en uitgaven (exploitatie opzet);
- Overeenkomstig de beleidsnota grondbeleid en de algemeen aanvaarde grondslagen van resultaatbepaling worden de volgende uitgangspunten gekozen inzake de verantwoording van de toekomstige resultaten:
 - Voor de verliesgevende deelcomplexen wordt een voorziening gevormd ter hoogte van het verwachte verlies, op het moment dat het verlies zichtbaar wordt (voorzichtigheidsprincipe). De voorziening wordt gevormd op het moment dat een (deel)complex in exploitatie wordt genomen. Met het bestuurlijk vaststellen van het te realiseren plan wordt ook het financieel kader vastgesteld. Met dit uitgangspunt voor het in exploitatie nemen van een complex wordt een reëel beeld gegeven van het te verwachten exploitatieresultaat en de noodzakelijke hoogte van de voorziening voor verliesgevende complexen;
 - Voor de winstgevende deelcomplexen gelden de regels vanuit de BBV-commissie inzake tussentijdse winstneming. De commissie stelt dat het verantwoorden van tussentijdse winstneming een verplichting is die voortvloeit uit het realisatiebeginsel en geen keuze. Naast het realisatiebeginsel gelden als belangrijke uitgangspunten het voorzichtigheidsbeginsel en het toerekeningsbeginsel. Voor het bepalen van de tussentijdse winstneming geldt de zogenaamde POC (percentage of completion) – methode. In de praktijk betekent de POC – methode dat de tussentijdse winstneming wordt berekend op basis van de kosten en opbrengsten die zijn gerealiseerd per grondexploitatie. De genomen winst wordt gestort in de Risicobuffer Grondexploitaties.
 - Vanuit de grondexploitatie worden de kosten van het gemeentelijk personeel gedekt, waarbij de bijdrage vanuit de grondexploitatie aan het concern is gebaseerd op de omvang

van de ontwikkelingen in de grondexploitatie. Uitgangspunt hierbij is dat alle personele kosten gedekt worden voor zover deze zijn toe te rekenen aan de grondexploitatie.

Resultaten grondexploitatie

In dit onderdeel wordt inzicht verschaft in de resultaatverwachting van de grondexploitatie zoals deze blijkt uit de begroting 2027 in vergelijking met de financiële situatie zoals vastgelegd in de laatste jaarrekening. Indien aan de orde worden de belangrijkste verschillen worden nader verklaard.

Resultaatverwachting grondexploitatie

De grondexploitatie is opgebouwd uit een aantal complexen. Voor deze complexen wordt minimaal 1 keer per jaar op basis van de uitgangspunten van de vastgestelde bestemmingsplannen een prognose gemaakt van de te verwachten resultaten. De actualisatie van de exploitatieopzetten waarborgt een continu inzicht in de financiële positie van de grondexploitatie. In het onderstaande overzicht blijkt welke resultaten worden verwacht van de 'lopende' complexen, volgens de meest recente prognose. Deze resultaten zijn op basis van de contante waarde. Dit op grond van het uitgangspunt in de beleidsnota grondbeleid Rheden.

- Saldo contante waarde: saldo eindwaarde uitgedrukt in de geldwaarde van vandaag (of een ander nader aan te geven datum);
- Saldo eindwaarde: saldo van kosten en opbrengsten op einddatum van de exploitatie, rekening houdend met alle rentekosten en -opbrengsten en kosten- en opbrengstenstijgingen gedurende de looptijd van het project.

De gemeente Rheden heeft momenteel één grondexploitatie namelijk het IJssel District. Hierover het volgende:

- De grondexploitatie IJssel District is in de maand juni 2023 vastgesteld.
- Het eindresultaat conform de actualisatie 2026 (ten behoeve van de jaarrekening 2025) is gelijk aan - € 3.444.000,-.
- Er hebben zich geen financiële veranderingen voorgedaan ten aanzien van de actualisatie. Dit betekent dat het resultaat en de getroffen voorziening hetzelfde blijven.

Prognose resultaten

Prognose resultaten grondexploitatie (in €; + = winst; - = verlies)

Complex	Prognose Begroting 2026 Eindwaarde	Prognose Begroting 2026 CW	Prognose Jaarrekening CW 2025	Resultaat- ontwikkeling Contante Waarde
IJsseldistrict	- € 3.444.000,-	- € 2.939.000,-	- € 2.939.000,-	€ 0,-
Totaal	- € 3.444.000,-	- € 2.939.000,-	- € 2.939.000,-	€ 0,-
Voorziening verliesgevende complexen 1)	€ 3.444.000,-			

1) Saldo verliesgevende complexen op eindwaarde wordt afgedekt door een voorziening.

Algemene toelichting

De toelichting op de resultaatontwikkeling vindt zoals hierboven aangegeven plaats op de contante waarde. Uit het bovengenoemd overzicht op contante waarde blijkt dat volgens de begroting een totaal resultaat op de lopende complexen wordt verwacht van - € 2.939.000,-. Het totaalsaldo op eindwaarde is - € 3.444.000,- (negatief), waarbij opgemerkt dat het totaalbedrag voor

verliesgevende complexen wordt afgedekt door de voorziening verliesgevende complexen grondexploitatie.

Ontwikkeling reserve risicobuffer grondexploitaties

De bufferreserve is in 2010 ingesteld en heeft conform de paragraaf grondbeleid jaarrekening 2025 per 31-12-2025 een saldo van € 0,-. Hier is geen verandering in gekomen.

Winstgevende en verliesgevende grondexploitatie

De verwachte resultaten zijn in zijn geheel en per complex uiteengezet. Dit op basis van de algemeen aanvaarde grondslagen van resultaatbepaling. Momenteel hebben we geen winstgevende complexen en is er zodoende geen sprake van tussentijdse winstneming.

Voor alle verliesgevende deelcomplexen die in exploitatie zijn genomen zijn voorzieningen gevormd. Uit onderstaand overzicht blijkt dat voor de verliesgevende complexen in exploitatie een totaal verlies wordt verwacht van ongeveer € 3.444.000,- Voor dit bedrag is een voorziening gevormd conform de voorschriften uit de BBV.

Jaar	Deelcomplex	Verwacht resultaat
	Winstgevende complexen	
	Verliesgevende complexen in exploitatie	€ 3.444.000,-

Risico's grondexploitatie

Exploitatie van bouwgrond gaat per definitie gepaard met risico's. De volgende risico's kunnen worden genoemd:

- nationale en regionale marktomstandigheden betreffende woningbouw en bedrijventerreinen;
- (verwachte) overheidsmaatregelen (zoals milieuvorschriften, ruimtelijke ordening, subsidiemogelijkheden);
- prijsontwikkeling in onder andere de bouwsector;
- procedures die moeten worden doorlopen en de resulterende (mogelijk lange) doorlooptijd;
- claimgevoeligheid (onder andere planschade);
- algemene economische ontwikkeling;
- invloed van provincie en rijksoverheid op gewenste woningbouwprogramma's en uitgifte van bedrijventerreinen.

Binnen bepaalde marges zijn de risico's beheersbaar. Inherent aan een bouwgrondexploitatie is altijd het meerjarig karakter. Om dit proces goed te kunnen beheersen is het noodzakelijk voortdurend inzicht te hebben in de ontwikkeling van baten en lasten.

Op grond van een analyse van de risico's zijn de volgende verhoogde risico's te benoemen.

- Als algemeen risico kan worden vermeld dat er tussentijds als gevolg van (inspraak) procedures, wetswijzigingen e.d. plannen inhoudelijk aangepast zullen moeten worden. De financiële effecten hiervan kunnen een negatieve invloed hebben op de zelfvoorzienendheid van de grondexploitatie.
- Wanneer de niet in exploitatie genomen gronden in exploitatie genomen worden kunnen deze verlies- gevend zijn. Op dat moment zal een extra voorziening getroffen dienen te worden. Dit hangt af van de uiteindelijke plannen voor deze gronden.

Voor het IJssel District is het risico bepaald op € 402.500,-.

VPB plicht

Tenslotte is per 1 januari 2016 de VPB-plicht voor overheidsbedrijven ingevoerd. Dit houdt in dat concurrerende en/of op winst gerichte ondernemingsactiviteiten van overheden vanaf 1 januari 2016 voortaan belastingplichtig kunnen zijn. Hieronder vallen ook de grondexploitaties. In de loop van 2025 is getoetst of het totaal van de grondexploitaties van de gemeente Rheden als een (winstgevende) onderneming kan worden gezien. Hieruit volgt dat er geen effect is op de resultaten van de lopende grondexploitaties.

H. Openbaarheidsparagraaf

Openbaarheidsparagraaf Wet open overheid (Woo)

De openbaarheidsparagraaf is een verplichte paragraaf. De verplichting komt voort uit artikel 3.5 van de Wet open overheid (Woo) en artikel 28 van de Financiële verordening gemeente Rheden 2024. Uit deze artikelen volgt dat de gemeenteraad als bestuursorgaan in de jaarlijkse begroting en verantwoording aandacht besteedt aan de beleidsvoornemens en uitvoering van de Woo.

Met de verplichte openbaarheidsparagraaf is bedoeld om daarmee een impuls te geven aan de actieve openbaarheid. In deze paragraaf geven wij u inzicht op de uitvoering van de Woo door de gemeente Rheden.

De Woo

De Wet open overheid is op 1 mei 2022 inwerking getreden. Het doel van de Woo is een transparante overheid. Enerzijds wordt dit bereikt door de passieve openbaarmaking, welke ook al onder de voorganger de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) van toepassing was. Daarmee kan een inwoner een verzoek tot openbaarmaking van informatie doen.

De Woo voegt daar de actieve openbaarmakingsplicht aan toe. De gemeente krijgt de verplichting om documenten uit elf informatiecategorieën uit eigen beweging openbaar te maken. De invoering van de Woo is gefaseerd, waarbij de actieve openbaarmakingsplicht op een nader bekend te maken tijdstip in delen zal worden ingevoerd. De gemeente volgt hierin het tijdspad vanuit de rijkssoevereïteit.

Daarnaast vereist de wet dat de informatiehuishouding van de gemeente op orde moet zijn. Informatie moet beter vindbaar, uitwisselbaar en eenvoudig te ontsluiten zijn. Op deze manier blijft informatie op lange termijn duurzaam beschikbaar. Verder is het belangrijk dat persoonlijke gegevens beschermd worden en vertrouwelijk blijven, en dat er beveiligingsmaatregelen worden genomen om ongeautoriseerde toegang tot informatie te voorkomen. Ten slotte moet de informatie gestructureerd worden beheerd, met metadata en goede documentatie, zodat het gemakkelijk vindbaar en begrijpelijk is voor zowel interne medewerkers als externe belanghebbenden.

De Woo vraagt naast technische aanpassingen ook een verdere professionalisering van houding gedrag en cultuur binnen onze organisatie. Het gaat erom dat onze organisatie transparantie en openheid omarmt als fundamentele waarden. Dit houdt in dat medewerkers en leidinggevenden zich bewust moeten zijn van het belang van transparantie en openheid in hun werk en besluitvormingsprocessen. Het vereist een cultuur waarin informatie actief wordt gedeeld, toegankelijk is en begrijpelijk wordt gemaakt voor het publiek. Hiervoor is een kwartiermaker gestart wat in 2027 moet leiden tot structurele borging.

Financiële begroting

Inleiding

Naast de beleidsvoornemens en de hierbij behorende financiële middelen die opgenomen zijn in de programma's en paragrafen bevat deze begroting ook een financiële begroting. In dit hoofdstuk is de financiële begroting 2027 opgenomen conform de eisen die het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten (BBV) hieraan stelt.

In het onderdeel 'Financieel meerjarig perspectief' zijn de uitgangspunten voor deze begroting opgenomen, het totaaloverzicht van de baten en de lasten, de incidentele baten en lasten en de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves.

In het onderdeel van 'Financiële positie' is de geprognosticeerde balans opgenomen, het verwachte verloop van de activa, de financiering en een beknopt overzicht van de reserves en voorzieningen.

Financieel meerjarig perspectief

In het onderdeel financieel meerjarig perspectief worden de uitgangspunten en de voorgeschreven verplichte overzichten zoals de recapitulatiestaat, de incidentele baten en lasten en de structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves beschreven.

Uitgangspunten meerjarig perspectief 2027-2030

In deze begroting is de financiële kader gehanteerd zoals opgenomen in de Perspectiefbrief 2027 die door de Raad is vastgesteld op 7 juli 2027. Dit financiële kader is, tezamen met de uitwerking van het coalitieakkoord, bepalend voor het ramen van de baten en lasten en daarmee het begrotingsresultaat en het resultaat van de meerjarenraming.

Financieel beleid

De begroting 2027 is opgebouwd vanuit het bestaande, door de Raad geaccordeerde, beleid. Voor nieuw beleid geldt het uitgangspunt van de integrale afweging, waarbij de Raad, gegeven het zijn toekomstige budgetrecht, de besluiten neemt en daarmee de nieuwe middelen beschikbaar stelt.

Lokale heffingen

De jaarlijkse vaststelling van de tarieven, zoals deze in de begroting worden verwerkt, is gebaseerd op het door de Raad vastgestelde tarievenbeleid en hieraan ten grondslag liggende consistente en objectieve uitgangspunten.

Voor diverse lokale heffingen gelden wettelijke voorschriften, zoals ter zake van retributies waarvoor geldt dat de opbrengst maximaal 100% van de kosten mag bedragen. Voor de afvalstoffenheffing en het rioolrecht gelden kostendekkende tarieven.

Voor de opbrengst vanuit de onroerende zaakbelastingen (OZB) wordt mede uitgegaan van een tariefstijging met een inflatiepercentage van 3%.

De relatieve stijging van de tarieven wordt nader toegelicht in de paragraaf Lokale heffingen.

Leges

De leges worden in de begroting geraamd op basis van het verwacht aantal verstrekkingen en de tarieven overeenkomstig de geldende verordening. Op basis van de begrote lasten over 2027 worden in het najaar van 2026 de nieuwe kostendekkende tarieven berekend en in een wijziging van de legesverordening aan de raad ter vaststelling voorgelegd.

Gemeentefonds

De berekening van de uitkering uit het gemeentefonds voor de begroting en meerjarenraming is gebaseerd op de Meicirculaire gemeentefonds 2026. In de verwerking van deze uitkering zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor de jaren 2027 tot en met 2030 worden de accrespercentages van de meicirculaire 2026 verwerkt;
- Voor de raming van de algemene uitkering over het begrotingsjaar 2027 worden de verdeleenheden, van waaruit de algemene uitkering wordt berekend bij het opstellen van de begroting, geactualiseerd;
- De uitkering uit het gemeentefonds is als baat opgenomen onder Algemene dekkingsmiddelen.

Loon- en prijsontwikkelingen

In de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 worden de loon- en prijsontwikkelingen aangehouden zoals deze door het Centraal Planbureau worden geraamd. In de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 zijn stelposten gereserveerd om de verwachte loon en prijsstijgingen op te vangen.

Financieringskosten (rentekosten)

De financieringskosten worden in de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 opgenomen op basis van een geactualiseerde middellange financieringsprognose. Hierbij is de financieringspositie van de gemeente herberekend en over het overschot c.q. tekort rente gecalculeerd.

Voor de rentelasten die bij derden in rekening worden gebracht en die onderdeel uitmaken van de kostprijsberekening van de in het verleden gedane investeringen - gelden de destijds vastgestelde rentepercentages.

Afschrijvingskosten

De afschrijvingskosten worden berekend op basis van de economische levensduur van het betreffende activum. Hierbij worden de afschrijvingstermijnen gehanteerd zoals vastgelegd in de bijlage van de financiële verordening van de gemeente Rheden 2024 opgenomen nota 'Investeren Waarderen, Activeren en Afschrijven van Activa. Met het vaststellen van de programmabegroting 2027 stelt de gemeenteraad, conform de bepalingen in de financiële verordening, de benodigde middelen beschikbaar aan het college voor de uitvoering van het investeringsprogramma (investeringslijst 2027-2030) door het college.

Personeelskosten (salariskosten)

De salariskosten zijn in de begroting 2027 geraamd op de toegestane formatieomvang en de hierbij behorende loonkosten van de personeelsleden op basis van de huidige cao afspraken met daarbij een inschatting van een CAO-stijging in 2027. Tevens is zijn er drie stelposten verwerkt:

1. voor de afronding van de implementatie van HR21.
2. voor stijging van de salariskosten hoger dan de gehanteerde indexering.
3. voor het nog nader uitwerken van een deel van de ombuigingen op personeel.

Rentebeleid reserves en voorzieningen

In de begroting 2027 zullen de 'rentekosten reserves en voorzieningen' worden verwerkt overeenkomstig het huidige rentebeleid, zoals verwoord in de financiële verordening.

Subsidieverstrekingen

De hoogte van de subsidieverstrekingen worden gebaseerd op de van toepassing zijnde subsidieverordeningen en, voor zover hier sprake van is, subsidiebeschikking. Indien in deze een indexering is voorzien, geldt voor het jaar 2027 een stijging van maximaal het verwachte inflatiepercentage gepubliceerd door het Centraal Planbureau. Indien een indexering niet is opgenomen in de beschikking geldt de nullijn.

Grondexploitatie

De uitgangspunten die bepalend zijn voor de financiële prognoses in de begroting 2027 en de meerjarenraming 2028-2030 zijn opgenomen in de Nota Grondbeleid 2025 gemeente Rheden.

Opbrengst huur en pacht

De opbrengsten van de huur en de pacht worden begroot op basis van de hieraan ten grondslag liggende contracten. Voor vastgoedobjecten die binnen programma 1 en 2 worden gebruikt is er een kostprijs dekkende huur ingevoerd.

Autonome kostenontwikkeling en budgetaanpassingen op bestaand beleid

Ten aanzien van het opstellen van de begroting 2027 gelden de begrotingsrichtlijnen. Deze luiden voor het begrotingsjaar als volgt:

- Voor elke budgetaanpassing geldt dat sprake moet zijn van uitvoering van bestaand beleid en dat in voldoende mate moet worden aangegeven welke oorzaken ten grondslag liggen aan budgetmutatie;
- Budgetaanpassingen dienen in voldoende mate te zijn onderbouwd in aantallen en prijzen;
- Bij elke budgetverhoging dient te worden aangegeven in hoeverre een budgetverhoging noodzakelijk is en in hoeverre bijsturingmaatregelen een budgetverhoging kunnen voorkomen.

Onzekerheden sociaal domein

Binnen het sociaal domein zijn enkele meerjarige ramingen gebaseerd op verwachte effecten van beleids- en stelselwijzigingen. Dit geldt in het bijzonder voor Jeugd en Wmo. Bij Jeugd is vanaf 2028 rekening gehouden met financiële effecten van de Hervormingsagenda Jeugd. De realisatie daarvan is deels afhankelijk van landelijke wetgeving en deels van het tijdig realiseren van lokale maatregelen. Binnen de Wmo wordt rekening gehouden met maatregelen om de groei van individuele begeleiding te beperken en vanaf 2029 met de financiële gevolgen van de voorgenomen wijziging van de huishoudelijke hulp.

De geraamde effecten zijn verwerkt in het financieel meerjarig perspectief. Voor zover de daadwerkelijke realisatie daarvan onzeker is, is het financiële restrisico afzonderlijk opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing. De ontwikkelingen worden gedurende de begrotingsperiode gevolgd en waar nodig bij de P&C-momenten herijkt.

Kosten Regionale samenwerking

De kosten als gevolg van de regionale samenwerking worden in de begroting opgenomen gebaseerd op de begroting en nadere begrotingsaanpassingen zoals deze worden verstrekt na besluitvorming door het bevoegd orgaan.

Recapitulatiestaat

De recapitulatiestaat, zoals hieronder weergegeven, geeft inzicht in de baten en lasten en toevoegingen en onttrekkingen aan reserves per programma voor de primitieve begroting 2027 en meerjarenraming 2028-2030.

De saldo's per programma zijn hierbij in een afzonderlijke tabel zichtbaar gemaakt.

Deze gegevens zijn afgezet tegen jaarrekeningcijfers van 2025 en de gewijzigde begroting 2026 na de 1ste Bestuursrapportage.

Tabel: Overzicht baten en lasten

Post (bedragen x € 1.000)	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten						
1. Samenleving	99.706	105.641	117.679	113.920	106.259	107.621
2. Leefomgeving	33.156	38.895	31.659	32.178	33.277	33.721
3. Bestuur en organisatie	57.737	47.539	46.990	46.241	41.908	40.353
subtotaal lasten programma's	190.599	192.075	196.327	192.339	181.445	181.694
Toevoegingen aan reserves						
1. Samenleving	392					
2. Leefomgeving	807					
3. Bestuur en organisatie	5.523	14				
subtotaal toevoegingen	6.722	14	0	0	0	0
Baten						
1. Samenleving	27.521	28.112	40.712	40.943	35.609	35.609
2. Leefomgeving	17.391	18.819	18.132	17.509	17.509	17.509
3. Bestuur en organisatie	150.283	141.890	137.531	133.986	128.296	128.932
subtotaal baten programma's	195.195	188.821	196.375	192.438	181.414	182.050
Onttrekkingen aan reserves						
1. Samenleving	0				150	
2. Leefomgeving	918	3.565				
3. Bestuur en organisatie	6.794					
subtotaal onttrekkingen	7.712	3.565	0	0	150	0
Saldo baten en lasten	4.597	-3.254	48	98	-31	356
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	990	3.551	0	0	150	0
Totaal saldo	5.587	297	48	98	119	356

Tabel: Overzicht saldo baten en lasten

Programma (bedragen x € 1.000)	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
1. Samenleving	-72.576	-77.529	-76.967	-72.977	-70.500	-72.011
2. Leefomgeving	-15.655	-16.511	-13.527	-14.669	-15.768	-16.212
3. Bestuur en organisatie	93.818	94.338	90.541	87.744	86.388	88.579
Totaal	5.587	297	48	98	119	356

Tabel: Overige informatie

Post (bedragen x € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Programma				
1. Samenleving	-76.967	-72.977	-70.650	-72.011
2. Leefomgeving	-13.527	-14.669	-15.768	-16.212
3. Bestuur en organisatie	-13.537	-11.869	-11.224	-10.684
totaal	-104.031	-99.515	-97.643	-98.908
Algemene dekkingsmiddelen				
VpB	129.138	124.119	121.904	123.540
Overhead	0	0	0	0
Onvoorzien	-25.014	-24.461	-24.247	-24.232
	-45	-45	-45	-45

Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VpB, overhead en onvoorzien	48	98	-31	356
Saldo van ontrekkingen en toevoegingen aan reserves	0	0	150	0
Geraamd resultaat	48	98	119	356
Incidentele baten en lasten	-364	-237	0	-600
Structureel begrotingssaldo	412	335	119	956

Incidentele baten en lasten

Tabel: Overzicht structureel begrotingssaldo 2027-2030

Bedragen x € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Geraamde lasten	196.327	192.339	181.445	181.694
Geraamde baten	196.375	192.438	181.414	182.050
(Geraamd totaal) Saldo baten en lasten (begrotingssaldo voor bestemming)	48	98	-31	356
Beoogde toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Beoogde ontrekkingen aan reserves	0	0	150	0
Begrotingssaldo na bestemming (geraamd resultaat)	48	98	119	356
Waarvan incidentele lasten en incidentele toevoegingen aan reserves	1.364	1.237	1.150	600
Waarvan incidentele baten en incidentele ontrekkingen aan reserves	1.000	1.000	1.150	0
Saldo incidentele baten en lasten	-364	-237	0	-600
Structureel begrotingssaldo (geraamd structureel resultaat)	412	335	119	956

Tabel: Overzicht geraamde incidentele baten en lasten 2027-2030

Programma (bedragen x € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Incidentele lasten				
1. Samenleving	758	787	500	0
2. Leefomgeving	70	0	0	0
3. Bestuur en organisatie	536	450	650	600
Totaal incidentele lasten	1.364	1.237	1.150	600
Incidentele baten				
1. Samenleving	0	0	150	0
2. Leefomgeving	0	0	0	0

3. Bestuur en organisatie	1.000	1.000	1.000	0
Totaal incidentele baten	1.000	1.000	1.150	0
Saldo incidentele lasten en baten	-364	-237	0	-600

Hieronder worden per programma de incidentele baten en lasten besproken. De Gemeente Rheden hanteert een ondergrensbedrag voor een toelichting van € 75.000.

In onderstaande toelichting wordt het boekwerk gemeld waarin de incidentele post benoemd is, daarbij worden de volgende afkortingen gehanteerd:

- KN25: Kadernota 2025, gepubliceerd in 2024.
- PB25; Programmabegroting 2025, gepubliceerd in 2024.
- PersB27: Perspectiefbrief 2027, gepubliceerd in 2026.
- PB27: Programmabegroting 2027, gepubliceerd in 2026.

Tabel: Programma 1. Samenleving

Programma (bedragen x € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten				
Innovatiebudget	258	287		
Stevige Lokale Teams	500	500	500	
Baten				
Ottrekking bestemmingsreserve hervormingsagenda jeugd			150	
Totaal incidentele lasten / baten	-758	-787	-350	0

Innovatiebudget

Bron: PB25 € 250k (2026), € 250k (2027) en € 250k (2028), PersB27: Indexatie.

Wat: Wij zijn geconfronteerd met omvangrijke autonome ontwikkelingen op taken binnen het sociaal domein, ontwikkelingen waar we door het Rijk niet toereikend op worden gecompenseerd. Dit betekent dat wij extra in moeten zetten op maatregelen die de negatieve autonome ontwikkelingen binnen programma 1 Samenleving compenseren. Enerzijds is de inzet op extra middelen vanuit het Rijk. Anderzijds is de keuze om de komende jaren in te zetten op een transformatie binnen Programma 1 Samenleving. Voor deze transformatie maken we transitiekosten (budgetten bijgesteld van resp. 500k, 400k en 300k naar 3 x 250k). Nadere bijstelling door indexatie in PersB27

Aard: Transitie, dus incidenteel.

Duur: Kalenderjaar 2027 en 2028

Stevige Lokale Teams

Bron: PB27 € 500k (2027-2029)

Wat: Vanuit de beweging die wordt gemaakt is de intentie om de nabijheid bij de inwoners te vergroten. Op die manier kan eerder worden geïntervenieerd waarmee escalatie kan worden voorkomen. Om de transitie naar een andere inzet van het team te kunnen ondersteunen zijn deze incidentele middelen beschikbaar gesteld.

Aard: Transitie, dus incidenteel

Duur: Kalenderjaar 2027, 2028 en 2029

Onttrekking bestemmingsreserve Hervormingsagenda Jeugd

Bron: PB27 € 150k (2029)

Wat: Om de doelstellingen van de Hervormingsagenda Jeugd te realiseren wordt in 2029 €150.000 uit de bestemmingsreserve ingezet voor de verdere transformatie van de Stevige Lokale Teams. Deze investering ondersteunt de structurele inzet naar meer lokale regie, vroegtijdige ondersteuning en minder inzet van zware en specialistische jeugdhulp. Daarmee draagt de investering bij aan het realiseren van de in de meerjarenraming veronderstelde kostendaling binnen Jeugd.

Aard: Transitie, dus incidenteel

Duur: Kalenderjaar 2029

Tabel: Programma 2. Leefomgeving

Programma (bedragen x € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten				
Onderzoeken Omgevingsbeleid	70			
Baten				
Mutaties grondexploitatie				
Totaal incidentele lasten / baten	-70	0	0	0

Tabel: Programma 3. Bestuur en organisatie

Programma (bedragen x € 1.000)	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Lasten				
Versterken Financiële Functie	336			
Slagvaardige processen	100	150	150	
Versterken I-functie	100	300	500	600
Baten				
Incidenteel opbrengsten verkoop vastgoed	1.000	1.000	1.000	
Totaal incidentele lasten / baten	464	550	350	-600

Versterken Financiële Functie

Bron: KN25 € 500k (2026) en € 325k (2027), PersB27: Indexatie.

Wat: Voor het versterken van de financiële functie verwacht het college een extra investering nodig te hebben. Financiële sturing is immers de komende jaren van cruciaal belang in verband met de rijkskortingen.

Aard: Eenmalig.

Duur: Kalenderjaren 2025, 2026 en 2027

Slagvaardige processen

Bron: PB27 € 100k (2027) en € 150k (2028 en 2029)

Wat: Vanuit het coalitieakkoord willen we met lef bouwen aan een sterke, toekomstbestendige en slagvaardige organisatie die dichtbij de inwoners, ondernemers en verenigingen staat. Dit budget stelt ons in staat om te investeren op het optimaliseren van processen gericht op de samenwerking met Brummen.

Aard: Transitie, dus incidenteel

Duur: Kalenderjaren 2027, 2028 en 2029

Versterken I-functie

Bron: PB27 € 100k (2027), € 300k (2028), € 500k (2029) en € 600k (2030)

Wat: De versterking van de informatiefunctie zet in op het ontwikkelen van een integraal beeld van de kwaliteit, risico's en toekomstige opgaven binnen de informatievoorziening. De meest urgente kwetsbaarheden in systemen, informatiebeheer en digitale dienstverlening kunnen met deze versterken worden aangepakt. De informatievoorziening ondersteunt daarna de organisatie beter bij besluitvorming, dienstverlening.

Aard: Transitie, dus incidenteel

Duur: Kalenderjaren 2027, 2028, 2029 en 2030

Incidenteel opbrengsten verkoop vastgoed

Bron: KN25 € 1.000k (2027) en € 1.000 (2028), PersB27: € 1.000 (2029).

Wat: Herijking portefeuille vastgoed, waaronder verkenning verkoop deel portefeuille. Verkopen van een deel vastgoed en gronden met maatschappelijke bestemming (dit draagt bij aan de reductie van de beheerskosten en levert incidenteel baten op. Bijvoorbeeld verkenning verkoop bedrijventerrein Spankeren (nu verpacht) en drie percelen op De Beemd, parkeergarage, sportterreinen, gemeentewerf Velp. Vanaf 2027 zal er op vastgoedbeheer structureel kunnen worden bespaard.

Aard: Eenmalig.

Duur: Kalenderjaren 2027, 2028 en 2029

Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Er wordt niet structureel toegevoegd of onttrokken aan reserves.

Financiële positie

In het onderdeel financiële positie worden de geprognosticeerde balans, de investeringen, de financiering en de reserves & voorzieningen beschreven.

Geprognosticeerde balans

In de BBV is opgenomen dat in de begroting en meerjarenraming een geprognosticeerde begin- en eindbalans moet worden opgenomen. Deze dient ten minste de posten te bevatten om het EMU-saldo te kunnen berekenen. De geprognosticeerde balans wordt hieronder weergegeven.

Tabel: Uiteenzetting financiële positie

Saldo per 31-12 (bedragen x € 1.000)	R 2025	B 2026	B 2027	B 2028	B 2029	B 2030
Vaste activa	162.384	172.764	193.001	214.550	242.798	269.199
Vlottende activa:						
Vorraden	-3.486	- 3.444	-3.444	-3.444	-3.444	-3.444
Uitzettingen < 1 jaar	26.331	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
Liquide middelen	10.095	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
Overlopende activa	10.734	15.000	15.000	15.000	15.000	15.000
Totaal activa	206.057	214.320	234.557	256.106	284.354	310.755
Vaste passiva:						
Algemene reserve	20.924	25.293	25.590	25.638	25.736	25.855
Bestemmingsreserve	7.288	3.855	3.855	3.855	3.705	3.705
Gerealiseerd resultaat	5.587	297	48	98	119	356
Saldo eigen vermogen	33.798	29.445	29.493	29.591	29.560	29.916
Vaste schulden	114.358	111.375	108.375	105.375	102.375	99.375
Voorzieningen	11.337	15.579	17.208	18.836	20.465	22.093
Vlottende passiva:						
Netto vlottende schuld < 1 jaar	26.701	32.921	54.482	77.304	106.954	134.371
Overlopende passiva	19.863	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
Saldo VV	172.259	184.875	205.064	226.515	254.794	280.839
Totaal passiva	206.057	214.320	234.557	256.106	284.354	310.755

Investerings

In onderstaande tabel zijn onze vaste activa opgenomen. Onder activa verstaan we investeringen die in het verleden zijn gedaan en nu nog tegen een bepaalde waarde op onze balans staan.

Tabel: Mutaties vaste activa

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Aanvang 2027	Mutaties 2027	Ultimo 2027	Mutaties 28-30	Ultimo 2030
Materiële vaste activa	166.935	20.268	187.203	76.291	263.494
Immateriële vaste activa	560	-31	529	-93	436
Financiële vaste activa	5.269		5.269		5.269
Totaal mutaties	172.764	20.237	193.001	76.198	269.199

Het saldo van de geraamde investeringen en de afschrijvingen zijn in dit overzicht opgenomen en in het meerjarenperspectief doorgetrokken. Het gaat om investeringsprojecten uit de openbare ruimte (o.a. wegen en riolering) en geplande vervangingsinvesteringen.

Reserves en voorzieningen

In de onderstaande tabel hebben we de totalen van de algemene reserve, de bestemmingsreserves en de voorzieningen opgenomen.

Tabel: Reserves en voorzieningen

Mutaties (bedragen x € 1.000)	Stand 2027	Dotaties 1-jan	Onttrekkingen	Stand 31-dec
Algemene reserve	25.293	297	0	25.590
Bestemmingsreserves	3.855	0	0	3.855
Voorzieningen	15.579	2.451	-823	17.208
Totaal mutaties	44.727	2.748	-823	46.653

Bijlagen

Bijlage 1 Beleidsindicatoren

Tabel: Beleidsindicatoren

Prog.	Beleidsindicatoren (verplicht):	Waarde	Jaar
Taakveld 0. Bestuur en ondersteuning			
3	1. Formatie (fte per 1.000 inwoners)	9,10	2027
3	2. Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	8,87	2027
3	3. Apparaatskosten (kosten per inwoner in €)	1.883	2027
3	4. Externe inhuur (kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen)	15,96%	2027
3	5. Overhead (% van totale lasten)	12,85%	2027
Taakveld 1. Veiligheid			
3	6. Verwijzingen Halt (aantal per 1.000 jongeren)	9,0	2025
3	8. Winkeldiefstallen (aantal per 1.000 inwoners)	1,9	2025
3	9. Geweldsmisdrijven (aantal per 1.000 inwoners)	3,3	2025
3	10. Diefstallen uit woning (aantal per 1.000 inwoners)	1,3	2025
3	11. Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte)(aantal per 1.000 inwoners)	4,9	2025
Taakveld 3. Economie			
2	14. Functiemenging (%)	46,7%	2025
2	16. Vestiging van bedrijven (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar)	177,1	2025
Taakveld 4. Onderwijs			
1	17. Absoluut verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	2,6	2025
1	18. Relatief verzuim (aantal per 1.000 leerlingen)	45	2025
1	19. Vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (% deelnemers aan het VO en MBO onderwijs)	2,4%	2025
Taakveld 5. Sport, cultuur en recreatie			
1	20. Niet sporters (%)	42,3%	2024
Taakveld 6. Sociaal domein			
1	21. Banen (aantal per 1.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	719,8	2025
1	22. Jongeren met een delict voor de rechter (% 12 t/m 21 jarigen)	1%	2023
1	23. Kinderen in uitkeringsgezin (% kinderen tot 18 jaar)	6%	2024
1	24. Netto arbeidsparticipatie (% van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van der beroepsbevolking)	70,8%	2025
1	26. Werkloze jongeren (% 16 t/m 22 jarigen)	2%	2024
1	27. Personen met een bijstandsuitkering (aantal per 10.000 inwoners)	276,4	2025
1	28. Lopende re-integratievoorzieningen (aantal per 10.000 inwoners in de leeftijd 15-64 jaar)	188,2	2025
1	29. Jongeren met jeugdhulp (% van alle jongeren tot 18 jaar)	14,5%	2025
1	30. Jongeren met jeugdbescherming (% van alle jongeren tot 18 jaar)	1,3%	2025
1	31. Jongeren met jeugdreclassering (% van alle jongeren van 12 tot 23 jaar)	0,3%	2025
1	32. Cliënten met een maatwerkarrangement WMO (aantal per 10.000 inwoners)	900	2025
Taakveld 7. Volksgezondheid en milieu			
2	33. Omvang huishoudelijk restafval (kg per inwoner)	154	2024
2	34. Hernieuwbare elektriciteit (%)	26,8%	2024
Taakveld 8. Volksgezondheid, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing			
2	35. Gemiddelde WOZ-waarde (in € 1.000)	420	2026
2	36. Nieuw gebouwde woningen (aantal per 1.000 woningen)	2,3	2024
2	37. Demografische druk (%)	85,2%	2026
3	38. Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in €)	1175	2026
3	39. Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in €)	1234	2026

Bijlage 2 Taakvelden

Omschrijving taakveld (x € 1.000,-)	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
Totaal 1. Samenleving	117.679	40.712	113.920	40.943	106.259	35.759	107.621	35.609
0.10 Mutaties reserves	0	0	0	0	0	150	0	0
4.2 Onderwijshuisvesting	3.033	424	3.333	424	3.309	424	3.838	424
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.377	1.437	3.423	1.437	3.471	1.437	3.473	1.437
5.1 Sportbeleid en activering	687	211	637	211	637	211	637	211
5.2 Sportaccommodaties	5.420	1.998	5.596	2.070	5.718	2.070	5.752	2.070
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	510	0	509	0	509	0	509	0
5.6 Media	915	36	915	36	915	36	915	36
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	14.311	13.860	14.064	13.860	9.762	8.826	9.761	8.826
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. Wm	310	308	310	308	310	308	310	308
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. je	413	0	287	0	287	0	287	0
6.23 Toegang/eerstelijnsvoorz.integr	3.780	95	3.722	95	3.722	95	3.722	95
6.3 Inkomensregelingen	27.982	20.509	27.663	20.469	27.279	20.169	27.276	20.169
6.4 Begeleide participatie	9.072	0	9.079	0	9.084	0	9.084	0
6.5 Arbeidsparticipatie	839	318	839	318	839	318	839	318
6.60 hulpmiddelen en diensten (Wmo)	2.636	574	2.666	774	2.696	774	2.696	774
6.711 Huishoudelijk hulp (Wmo)	7.044	0	7.044	0	4.411	0	4.384	0
6.712 Begeleiding (Wmo)	4.880	629	4.405	629	4.312	629	4.312	629
6.713 Dagbesteding (Wmo)	48	0	48	0	48	0	48	0
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	10.274	0	7.153	0	6.717	0	7.517	0
6.752 jeugdhulp ambulant regionaal	2.895	0	2.903	0	2.913	0	2.913	0

6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	11	0	11	0	11	0	11	0
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	114	0	114	0	114	0	114	0
6.762 Jeugdhulp met verblijf regiona	8.318	0	8.464	0	8.461	0	8.461	0
6.763 Jeugdhulp met verblijf landeli	33	0	33	0	33	0	33	0
6.791 PGB Wmo	444	0	444	0	444	0	444	0
6.792 PGB Jeugd	234	0	234	0	234	0	234	0
6.821 Jeugdbescherming	1.257	0	1.257	0	1.257	0	1.257	0
6.822 Jeugdreclassering	138	0	138	0	138	0	138	0
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	3.999	0	3.974	0	3.974	0	3.974	0
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.996	0	1.970	0	1.970	0	1.996	0
7.1 Volksgezondheid	2.707	312	2.682	312	2.682	312	2.682	312
Totaal 2. Leefomgeving	31.659	18.132	32.178	17.509	33.277	17.509	33.721	17.509
2.1 Verkeer en vervoer	7.860	858	8.007	858	8.556	858	8.545	858
2.2 Parkeren	170	0	170	0	170	0	170	0
2.5 Openbaar vervoer	129	101	129	101	129	101	129	101
3.1 Economische ontwikkeling	554	104	451	104	451	104	451	104
3.3 Bedr.loket en bedr.regelingen	9	9	9	9	9	9	9	9
3.4 Economische promotie	303	626	303	626	303	626	303	626
5.5 Cultureel erfgoed	181	-47	180	-47	180	-47	179	-47
5.7 Openbaar groen en recreatie	4.800	259	5.067	259	5.053	259	5.077	259
7.2 Riolering	4.224	8.027	4.507	7.352	5.097	7.352	5.529	7.352
7.3 Afval	5.024	6.528	4.980	6.528	4.980	6.528	4.980	6.528
7.4 Milieubeheer	1.906	0	1.906	0	1.906	0	1.906	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	729	822	750	822	724	822	723	822
8.1 Ruimtelijke ordening	2.119	217	2.119	269	2.119	269	2.119	269

8.2 Grondexpl. (niet-bedr.terreinen)	219	0	219	0	219	0	219	0
8.3 Wonen en bouwen	3.432	627	3.382	627	3.382	627	3.382	627
Totaal 3. Bestuur en organisatie	46.990	137.531	46.241	133.986	41.908	128.296	40.353	128.932
0.1 Bestuur	3.236	0	3.236	0	3.236	0	3.236	0
0.2 Burgerzaken	2.059	765	2.009	765	2.009	765	2.009	765
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	2.389	2.272	2.594	2.272	2.376	2.272	1.792	1.272
0.4 Overhead	25.237	223	24.684	223	24.470	223	24.455	223
0.5 Treasury	-517	869	-976	869	-1.234	869	-1.651	869
0.61 OZB woningen	26	12.631	26	13.105	26	13.594	26	14.097
0.62 OZB niet-woningen	0	3.182	0	3.182	0	3.182	0	3.182
0.63 Parkeerbelasting	0	4	0	4	0	4	0	4
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	0	113.347	0	107.854	0	105.150	0	106.283
0.8 Overige baten en lasten	2.434	0	3.064	0	3.389	0	2.852	0
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.794	6	3.793	6	3.791	6	3.790	6
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.326	21	1.126	21	1.126	21	1.126	21
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	3.365	2.365	3.250	2.250	509	0	509	0
7.4 Milieubeheer	3.641	1.847	3.435	3.435	2.210	2.210	2.210	2.210
Totaal Begroting	196.327	196.375	192.339	192.438	181.445	181.564	181.694	182.050
Resultaat		48		98		119		356

Bijlage 3 Meerjarig Investeringsplan

Uitgangspunten

Alleen de kredieten 2026 t/m 2030 en de hiermee samenhangende kapitaallasten zijn in het onderstaand overzicht vermeld.

Opgevoerde kredieten in enig jaar worden in principe het jaar N+1 afgeschreven.

Renteberekening vindt plaats op basis van boekwaarde 1 januari van het lopende jaar.

Toegerekende rente 2027 t/m 2030 is 2,164%.

Tabel: Kredieten

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Afsch.	Beschikb. krediet	Bijstelling krediet	Totaal-krediet						Kapitaallasten					
					2026	2027	2028	2029	2030	2026	2027	2028	2029	2030	
LOPENDE INVESTERINGEN															
Samenleving - Onderwijshuisvesting															
Vernieuwbouw de Arnhorst	40	4.386	519	4.905	3.496						0	163	163	163	163
Nieuwbouw dependance Daalhuizen	40	1.540	880	2.420	1.038	1.258					0	0	107	107	107
Vernieuwing KC Robin	40	3.562	877	4.439	2.018	2.136					0	0	194	194	194
Deelkinderopvang KC Robin	40	805	-297	508	185	323					0	0	24	24	24
Vernieuwing Roccallischool	40	353	3.888	4.241	308		1.963	1.963			0	0	0	0	198
Uitbreiding Kameleon	40	631	-120	511	163						0	8	8	8	8
											0	0	0	0	0
Leefomgeving - Verkeer											0	0	0	0	0
30 Km zone De Steeg Zuid-Oost	60	50 -		50	50						0	2	2	2	2
30 km zone Rheden (ten zuiden van Oranjeweg)	60	364 -		364		264					0	0	10	10	10
Vervanging ANWB bewegwijzering	10	100 -		100	40	60					0	0	12	12	12
											0	0	0	0	0
Leefomgeving - Riolering											0	0	0	0	0
Aanpak waterprobleem Havelandseweg	30	190 -		190		190					0	0	10	10	10
Aanpak waterprobleem Lentsesteeg Noord	30	153 -		153			153				0	0	0	8	8
Annastraat Velp	60	1.304 -		1.304		1.304					0	0	50	50	50
Cort v/d Lindestraat Dieren	60	4.504 -		4.504					4.504		0	0	0	0	0
Rioolvervanging Brantsenpark	60	509 -		509			509				0	0	0	19	19
Rioolvervanging cluster Thorbeckestraat	60	1.700 -		1.700		1.700					0	0	65	65	65
Rioolvervanging Oranjebuurt rheden	60	3.289 -		3.289			3.289				0	0	0	126	126
Rioolvervanging Wilhelminaweg	60	1.247 -		1.247				1.247			0	0	0	0	48
Zuider Paralelweg Velp	80	1.304 -		1.304		1.304					0	0	45	45	45

Veluwezoom										0	0	0	0	0
Masterplan Veluwezoom	60/10	2.285 -	2.285	1.657	280					0	0	0	0	0
Leefomgeving - wegen										0	0	181	181	181
Vervanging lichtmasten openbare verlichting 2026	40	424 -	424	424						0	0	0	0	0
Leefomgeving - groen										0	0	0	0	0
Renovatie groen 2026	30	357 -	357	357						0	20	20	20	20
										0	0	0	0	0
Subtotaal lopende investeringen		29.057	5.747	34.804	9.736	8.819	5.914	3.210	4.504	-4	212	910	1.064	1.310
TOEGEKENDE KREDIETEN														
Samenleving - Sport in Rheden										0	0	0	0	0
Sporthallen - Vervangen 3 schrobmachines	5	12 -	12	12						0	3	3	3	3
Ellecom - Hoofdveld - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475			475			0	0	0	50	50
Nieuwland - Veld 1 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475	475					0	50	50	50	50
Nieuwland - Veld 4 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475		475				0	0	50	50	50
Nieuwland - Veld 5 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475	475					0	50	50	50	50
Pinkenberg - Veld 1 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475		475				0	0	50	50	50
Pinkenberg - Veld 2 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475		475				0	0	50	50	50
Pinkenberg - Veld 3 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475	475					0	50	50	50	50
Pinkenberg - Veld 4 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	275	475		475				0	0	50	50	50
Rheden - Korfbalveld 1 - vervangen toplaag kunstgrasveld	12	200	400	600			600			0	0	0	63	63
										0	0	0	0	0
Leefomgeving - Verkeer										0	0	0	0	0
60 Km zone Havikenwaard	60	60 -	60		60					0	0	2	2	2
Fietsplan 2016/Harderwijkerweg Dieren	60	500	-450	50		50				0	0	2	2	2
Fietsplan 2016/Imboslaan Dieren	60	250 -	250		250					0	0	10	10	10
Verkeersmaatregelen in combinatie met riolering (5% van reh. SBO Wegen)	15	175	-19	156	26	26	26	26	26	3	3	3	3	3
Wegvakken Rozendaalselaan	60	72 -	72				72			0	0	0	3	3
										0	0	0	0	0
Leefomgeving - Riolering										0	0	0	0	0
Aanleg drainage systeem Velp-Zuid	30	720 -	720					720		0	0	0	0	40
Afsluiten gem riool Fazant,patrijs en ind.laaan	15	46 -	46					46		0	0	0	0	4
Buitensingel afkoppelen, noodvoorziening (Berging)	30	185 -	185					185		0	0	0	0	10
Infiltratie De Steeg Noord	15	500 -	500		500					0	0	44	44	44

Kleine rioolvervangingen	60	3.275	-	3.275	655	655	655	655	655	0	0	0	0	0
Klimaatadaptatie	30	625	-	625	125	125	125	125	125	0	0	0	0	0
Larensteinselaan	60	55	-	55			55			0	0	0	2	2
Rioolvervang. Buizerdlaan	60	488	-	488				488		0	0	0	0	19
Rioolvervang. cluster Bachlaan	60	1.748	-	1.748			1.748			0	0	0	67	67
Rioolvervang. cluster Broekveldseweg	60	1.303	-	1.303			1.303			0	0	0	50	50
Rioolvervang. cluster Nassaustraart	60	621	-	621					621	0	0	0	0	0
Rioolvervang. cluster Peter v Anrooylaan	60	1.558	-	1.558				1.558		0	0	0	0	60
Rioolvervang. Haviklaan	60	487	-	487				487		0	0	0	0	19
Rioolvervang. Kerkallee	60	2.134	-	2.134			2.134			0	0	0	82	82
Rioolvervang. Mezenlaan	60	858	-	858				858		0	0	0	0	33
Rioolvervang. Patrijslaan	60	1.427	-	1.427				1.427		0	0	0	0	55
Rioolvervang. Spechtlaan	60	488	-	488				488		0	0	0	0	19
Rioolvervang. Valkenlaan	60	487	-	487				487		0	0	0	0	19
Rioolvervang. Vogelplantsoen	60	1.422	-	1.422					1.422	0	0	0	0	0
Sluiten ovs en leiding dichtmaken de Steeg	60	33	-	33			33			0	0	0	1	1
SSW Burg. Bloemersstraat DIEREN	30	567	-	567		567				0	0	31	31	31
SSW Doctor de Visserstraat DIEREN	30	2.250	-	2.250			2.250			0	0	0	124	124
SSW Larensteinselaan-Annastr VELD	30	240	-	240			240			0	0	0	13	13
SSW Meester B. Leeuwenplein RHEDEN	30	354	-	354			354			0	0	0	19	19
SSW Oranjebuurt, Ijsselsingel RHEDEN	30	637	-	637			637			0	0	0	35	35
SSW Parallelweg DE STEEG	30	531	-	531		531				0	0	29	29	29
SSW Patrijslaan DIEREN	30	283	-	283				283		0	0	0	0	16
SSW Wilhelminaweg DIEREN	30	2.067	-	2.067				2.067		0	0	0	0	114
SSW Zilverakkerweg DIEREN	30	709	-	709					709	0	0	0	0	0
Meekoppelkansen BRP 2018	60	750	-	750		750				0	0	29	29	29
Meekoppelkansen BRP 2019	60	750	-	750			750			0	0	0	29	29
Meekoppelkansen BRP 2020	60	750	-	750				750		0	0	0	0	29
Meekoppelkansen BRP 2021	60	750	-	750					750	0	0	0	0	0
										0	0	0	0	0
Leefomgeving - wegen										0	0	0	0	0
Vervanging lichtmasten openbare verlichting 2027	40	321	-81	240		240				0	0	11	11	11
Vervanging lichtmasten openbare verlichting 2028	40	321	96	417			417			0	0	0	19	19
Vervanging lichtmasten openbare verlichting 2029	40	356	-27	329				329		0	0	0	0	15
Vervanging lichtmasten openbare verlichting 2030	40	321	284	605					605	0	0	0	0	0
Investeren kunstwerken	40	387	81	468	78	78	78	78	78	5	5	5	5	5
Investeren levensverlengend onderhoud	15	1.045	-	1.045	209	209	209	209	209	0	23	23	23	23

Investering wegen	60	6.368	5.726	12.094	1.740	3.782	2.116	2.245	2.211	0	104	227	127	135
Investeringen meubilair/verkeerstekens	10	495	285	780	156	156	156	156	156	0	19	19	19	19
										0	0	0	0	0
Leefomgeving - groen										0	0	0	0	0
Renovatie groen 2027	30	357 -		357		357				0	0	20	20	20
Renovatie groen 2028	30	357 -		357			357			0	0	0	20	20
Renovatie groen 2029	30	357 -		357				357		0	0	0	0	20
Renovatie groen 2030	30	272 -		272					272	0	0	0	0	0
Hittestress	30	800	200	1.000	200	200	200	200	200	0	15	15	15	15
Investering spelen	20	562	283	845	169	169	169	169	169	0	16	16	16	16
										0	0	0	0	0
Divers										0	0	0	0	0
Woonwagens	25	600 -		600		300	300			0	0	0	37	37
										0	0	0	0	0
Subtotaal toegekende kredieten		44.886	8.978	53.864	4.795	10.905	15.459	14.393	8.208	8	338	837	1.351	1.828
NIEUWE AANVRAGEN														
Samenleving - Onderwijshuisvesting										0	0	0	0	0
Nieuwbouw Prins Bernhardschool	40		6.446	6.446	478		2.984	2.984		0	0	0	0	301
Nieuwbouw SO bij Pr Bernhard	40		1.171	1.171	85		543	543		0	0	0	0	55
De Holtbanck obv 230 Iln	40		3.160	3.160			436		2.724	0	0	0	0	0
Daalhuizen hoofdlocatie	40		349	349					349	0	0	0	0	0
										0	0	0	0	0
Samenleving - Sport in Rheden										0	0	0	0	0
Collectorsysteem Rheden (akkoord Gemeenteraad feb 2026)	20		1.666	1.666		1.466	200			0	0	0	119	119
Sportcomplex De Dumpel - tijdelijke huisvesting	1		750	750				500	250	0	0	0	0	0
Sportcomplex De Dumpel - nieuwbouw	40		12.240	12.240		120	120	6.000	6.000	0	0	0	0	0
Sportpark Rheden - nieuwe Multifunctionele Accommodatie	40		7.850	7.850		75	75	3.850	3.850	0	0	0	0	0
Sportpark Rheden - herinrichting velden rondom MFA	12		4.600	4.600				2.300	2.300	0	0	0	0	0
Sportpark De Pinkenberg - herinrichting velden	40		1.030	1.030				30	1.000	0	0	0	0	0
Openluchtbad Rheden (Coalitieakkoord)	40		1.000	1.000		50	50	900		0	0	0	0	47
Varibox Zwembaden	20		29	29	29					0	0	0	0	0
Velp - Hockeyveld 2	12		265	265		265				0	0	28	28	28
Velp - Hockeyveld 3	12		265	265					265	0	0	0	0	0
Dieren - Hockeyveld 1	12		390	390					390	0	0	0	0	0
Dieren - Hockeyveld 2	12		390	390					390	0	0	0	0	0
Sporthallen Schrobmachines 2 klein 3 groot	10		68	68			68			0	0	0	8	8

Biljoenbad Horeca inrichting	10	25	25	25						0	0	3	3	3
Koffie piston apparaat + koelingen boven de bar	20	21	21		21					0	0	0	2	2
Keukeninrichting Horeca	10	20	20				20			0	0	0	0	2
										0	0	0	0	0
Leefomgeving - Verkeer										0	0	0	0	0
Fietsoversteek N786 Broekdijk Laag-Soeren	10	50	50		50					0	0	0	6	6
Snelfietsroute SFR - Anrhem - Dieren	60	865	865		865					0	0	0	33	33
Fietspad Weerdsdijk Havikerwaard	60	553	553	553						0	0	21	21	21
										0	0	0	0	0
Leefomgeving - Riolering										0	0	0	0	0
Rioolvervanging Kempaansplein Velp	60	925	925		925					0	0	0	35	35
Rioolvervanging cluster Cornelis Dopperlaan Dieren	60	1.321	1.321				1.321			0	0	0	0	0
SSW Beekhuizenseweg - den Bruijl Velp	60	1.204	1.204				1.204			0	0	0	0	0
Rioolvervanging cluster Plevierstraat	60	734	734				734			0	0	0	0	0
										0	0	0	0	0
Leefomgeving - wegen										0	0	0	0	0
Gluton Straatzuiger (zwerfaval)	5	30	30	30						0	7	7	7	7
										0	0	0	0	0
Divers										0	0	0	0	0
Grond transformatie Haveland	nvt	3.000	3.000	3.000						0	0	65	65	65
Masterplan Dieren	5	50	50	50						0	0	11	11	11
Zonwering Gemeentehuis zijvleugel	20	64	64	64						0	5	5	5	5
Nakomende kosten Gemeentehuis	40	375	375	375						0	17	17	17	17
Vervanging marktkasten	15	150	150	75	75					0	0	13	13	13
Vervanging tractie	8	258	258		176		55	27		0	0	30	0	9
Vervanging gereedschappen	10	101	101		46		55			0	0	7	8	0
Begraafplaats	10	159	159		159					0	0	23	0	0
Bouwen website Gemeente	5	200	200	200						0	44	44	44	44
Aanschaf fietsen BOA's	8	27	27	27						0	0	0	0	0
Subtotaal nieuwe aanvragen	-	51.801	51.801	1.363	6.060	6.392	17.182	20.804	-	73	273	426	832	
Totaal MIP	73.943	66.526	140.469	15.894	25.784	27.765	34.785	33.516		8	623	2.021	2.841	3.969

Bijlage 4 Reserves en Voorzieningen

Tabel: Reserves

Omschrijving Reserve (bedragen x € 1.000)	31-12-25	+/-	31-12-26	+/-	31-12-27	+/-	31-12-28	+/-	31-12-29	+/-	31-12-30
Reserves											
Algemene reserve											
Algemene reserve	20.924	4.369	25.293	297	25.590	48	25.638	98	25.736	119	25.855
Totaal	20.924	4.369	25.293	297	25.590	48	25.638	98	25.736	119	25.855
Bestemmingsreserves											
Reserve SBO speelvoorziening	398	-398	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve SBO wegen	3.030	-3.030	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve SBO landschapsbeleidpl	4	-4	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Reserve Bovenwettelijk Verlof	996	0	996	0	996	0	996	0	996	0	996
Reserve Afvalverwerking	775	0	775	0	775	0	775	0	775	0	775
Hervormingsagenda jeugdstelsel	817	0	817	0	817	0	817	-150	667	0	667
Renovatie Pinkenberg	75	0	75	0	75	0	75	0	75	0	75
Best. Impl. Omgevingswet	1.192	0	1.192	0	1.192	0	1.192	0	1.192	0	1.192
Coördinatie en beleid Jeugd	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bekostiging transitiekosten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	7.288	-3.433	3.855	0	3.855	0	3.855	-150	3.705	0	3.705
Totaal reserves	28.212	936	29.148	297	29.445	48	29.493	-52	29.441	119	29.560

Tabel: Voorzieningen

Omschrijving Voorziening (bedragen x € 1.000)	31-12-25	+/-	31-12-26	+/-	31-12-27	+/-	31-12-28	+/-	31-12-29	+/-	31-12-30
Voorzieningen											
<i>Voorziening t.b.v. verplichtingen</i>											
Voorziening frictiekosten en casco	101	0	101	0	101	0	101	0	101	0	101
Voorziening pensioen bestuur	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
- pensioenvoorziening	3.361	0	3.361	0	3.361	0	3.361	0	3.361	0	3.361
- wachtgeldvoorziening	51	0	51	0	51	0	51	0	51	0	51
Voorziening spaarverlof	447	0	447	0	447	0	447	0	447	0	447
Voorziening RVU	74	0	74	0	74	0	74	0	74	0	74
Totaal	4.034	0	4.034	0	4.034	0	4.034	0	4.034	0	4.034
<i>Voorzieningen middelen derden</i>											
Voorziening onderhoud riolering	2.113	-755	1.358	5	1.363	5	1.368	5	1.373	5	1.379
Voorziening afkoopsom onderhoud graven	1.663	-215	1.449	-212	1.237	-212	1.026	-212	814	-212	602
Voorziening SBO speelvoorziening	0	398	398	0	398	0	398	0	398	0	398
Voorziening SBO wegen	0	3.309	3.309	305	3.615	305	3.920	305	4.225	305	4.531
Totaal	3.776	2.738	6.514	99	6.613	99	6.712	99	6.811	99	6.910
<i>Voorziening egalisatie</i>											
Voorziening SBO gebouwen	3.526	1.504	5.031	1.530	6.560	1.530	8.090	1.530	9.619	1.530	11.149
Totaal	3.526	1.504	5.031	1.530	6.560	1.530	8.090	1.530	9.619	1.530	11.149
Totaal Voorzieningen	11.337	4.242	15.579	1.628	17.208	1.628	18.836	1.628	20.465	1.628	22.093

Bijlage 5 Begroting 2026

In deze bijlage wordt de huidige begroting 2026, stand na 1ste bestuursrapportage 2026, getoond.

Programma 1 Samenleving

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	PB 2026	Mutatie	B 2026
Lasten			
4.2 Onderwijshuisvesting	3.838	-173	3.664
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.151	1.050	3.201
5.1 Sportbeleid en activering	867	-139	728
5.2 Sportaccommodaties	4.448	79	4.527
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.	597	0	597
5.6 Media	946	71	1.017
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	4.083	1.798	5.881
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. Wm	353	-54	299
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. je	342	0	342
6.23 Toegang/eerstelijnsvoorz.integr	3.797	136	3.933
6.3 Inkomensregelingen	23.850	2.004	25.854
6.4 Begeleide participatie	9.506	-478	9.029
6.5 Arbeidsparticipatie	1.020	-205	815
6.60 hulpmiddelen en diensten (Wmo)	2.588	-54	2.534
6.711 Huishoudelijk hulp (Wmo)	6.819	0	6.819
6.712 Begeleiding (Wmo)	4.834	0	4.834
6.713 Dagbesteding (Wmo)	47	0	47
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal	11.157	-2.009	9.148
6.752 jeugdhulp ambulant regionaal	2.793	1	2.794
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk	10	0	10
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	439	-339	100
6.762 Jeugdhulp met verblijf regiona	6.476	2.424	8.900
6.763 Jeugdhulp met verblijf landeli	711	-701	10
6.791 PGB Wmo	430	0	430
6.792 PGB Jeugd	125	105	230
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	-443	443	0
6.821 Jeugdbescherming	1.133	87	1.220
6.822 Jeugdreclassering	0	138	138
6.91 Coördinatie en beleid Wmo	3.960	17	3.977
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	1.740	195	1.935
7.1 Volksgezondheid	2.838	-210	2.628
<i>subtotaal</i>	101.457	4.184	105.641
Baten			
4.2 Onderwijshuisvesting	412	-1	411
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	292	1.136	1.428
5.1 Sportbeleid en activering	376	-158	218
5.2 Sportaccommodaties	2.118	-189	1.928
5.3 Cultuurpresentatie, prod.partic.			
5.6 Media	0	35	35
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	1.122	878	2.000
6.21 Toegang en eerstelijnsvoorz. Wm	268	31	299
6.22 Toegang en eerstelijnsvoorz. je			
6.23 Toegang/eerstelijnsvoorz.integr	92	0	92
6.3 Inkomensregelingen	16.767	2.068	18.835
6.4 Begeleide participatie			
6.5 Arbeidsparticipatie	473	-170	303
6.60 hulpmiddelen en diensten (Wmo)	749	0	749

6.711 Huishoudelijk hulp (Wmo)			
6.712 Begeleiding (Wmo)	5	624	629
6.713 Dagbesteding (Wmo)			
6.751 Jeugdhulp ambulant lokaal			
6.752 jeugdhulp ambulant regionaal			
6.753 Jeugdhulp ambulant landelijk			
6.761 Jeugdhulp met verblijf lokaal			
6.762 Jeugdhulp met verblijf regionaal			
6.763 Jeugdhulp met verblijf landelijk			
6.791 PGB Wmo			
6.792 PGB Jeugd			
6.811 Beschermd wonen (Wmo)	669	-669	0
6.821 Jeugdbescherming			
6.822 Jeugdreclassering			
6.91 Coördinatie en beleid Wmo			
6.92 Coördinatie en beleid Jeugd	850	0	850
7.1 Volksgezondheid	495	-158	337
<i>subtotaal</i>	24.686	3.426	28.112
Saldo van baten en lasten	-76.771	-758	-77.529
Reserves			
Toevoeging	0	0	0
Onttrekking	0	0	0
Resultaat	-76.771	-758	-77.529

Programma 2 Leefomgeving

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	PB 2026	Mutatie	B 2026
Lasten			
2.1 Verkeer en vervoer	9.977	675	10.652
2.2 Parkeren	91	0	91
2.5 Openbaar vervoer	125	0	125
3.1 Economische ontwikkeling	607	7	614
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9	0	9
3.4 Economische promotie	301	0	301
5.5 Cultureel erfgoed	46	150	196
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.003	158	5.162
7.2 Riolerings	5.010	213	5.223
7.3 Afval	4.935	0	4.935
7.4 Milieubeheer	2.964	2.297	5.262
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	712	5	717
8.1 Ruimtelijke ordening	2.109	27	2.136
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	212	0	212
8.3 Wonen en bouwen	3.097	164	3.260
<i>subtotaal</i>	35.199	3.696	38.895
Baten			
2.1 Verkeer en vervoer	848	0	848
2.2 Parkeren			
2.5 Openbaar vervoer	97	0	97
3.1 Economische ontwikkeling	101	0	101
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	9	0	9
3.4 Economische promotie	606	0	606
5.5 Cultureel erfgoed	-45	0	-45
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	251	0	251

7.2 Riolering	6.646	120	6.766
7.3 Afval	6.319	0	6.319
7.4 Milieubeheer	153	2.140	2.293
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	806	0	806
8.1 Ruimtelijke ordening	160	0	160
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)			
8.3 Wonen en bouwen	607	0	607
<i>subtotaal</i>	16.559	2.260	18.819
Saldo van baten en lasten	-18.640	-1.436	-20.076
Reserves			
Toevoeging			
Onttrekking	3.443	122	3.565
Resultaat	-15.198	-1.314	-16.511

Programma 3 Bestuur en organisatie

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	PB 2026	Mutatie	B 2026
Lasten			
0.1 Bestuur	2.909	279	3.188
0.2 Burgerzaken	2.015	16	2.031
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	789	791	1.580
0.4 Overhead	21.960	-175	21.785
0.5 Treasury	-1.314	0	-1.314
0.61 OZB woningen	730	0	730
0.62 OZB niet-woningen			
0.63 Parkeerbelasting			
0.64 Belastingen overig			
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds			
0.8 Overige baten en lasten	3.251	-966	2.285
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	3.598	0	3.598
1.2 Openbare orde en veiligheid	1.131	113	1.244
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	14.062	-1.650	12.412
<i>subtotaal</i>	49.130	-1.592	47.539
Baten			
0.1 Bestuur			
0.2 Burgerzaken	840	0	840
0.3 Beheer ov. gebouwen en gronden	1.644	-661	983
0.4 Overhead	223	0	223
0.5 Treasury	719	150	869
0.61 OZB woningen	12.171	0	12.171
0.62 OZB niet-woningen	3.182	0	3.182
0.63 Parkeerbelasting	4	0	4
0.64 Belastingen overig	150	0	150
0.7 Alg. uitk. e ov. uitk. gem.fonds	109.337	45	109.382
0.8 Overige baten en lasten			
0.9 Vennootschapsbelasting (Vpb)			
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	6	0	6
1.2 Openbare orde en veiligheid	21	0	21
6.1 Samenkracht en burgerparticip.	14.062	0	14.062
<i>subtotaal</i>	142.357	-466	141.890
Saldo van baten en lasten	93.227	1.125	94.352

Reserves			
Toevoeging	14	0	14
Onttrekking			
Resultaat	93.212	1.125	94.338

Bijlage 6 Kerngegevens

Tabel: Kerngegevens

Categorie	Detail	Begroting 2026	Begroting 2027
Sociale structuur			
Inwoners (peildatum 1-1-25/26)	0-4 jaar	1.701	1.678
	5-19 jaar	6.423	6.484
	20-64 jaar	23.745	23.675
	> 65 jaar	11.913	12.012
	Totaal	43.782	43.849
Uitkeringsgerechtigden (peildatum 31-8-25/26)	Algemene bijstand	872	912
	IOAW	15	11
	IOAZ	6	5
	Bbz	3	1
Fysieke structuur *1			
Oppervlakte	Land (in ha)	8.153	8.153
	Binnenwater (in ha)	282	282
	Openbaar groen (in ha)	159	169
	Wegen: asfalt (in m2)	1.117.439	1.117.822
	Wegen: elementen (in m2)	1.288.245	1.359.543
Lengte	Riolering (in km)	246	246
Aantal	Woningen	21.310	21.377
	Lantaarnpalen	7.044	7.092
	Bomen	14.485	14.543
	Speelplaatsen	102	104
	Speeltoestellen	522	535
Voorzieningen			
Openbaar basisonderwijs (peldatum 1-10-24/25)	Aantal scholen	9	9
	Aantal leerlingen	1.499	1.501
Bijzonder basisonderwijs	Aantal scholen	10	10
	Aantal leerlingen	1.530	1.508
Voortgezet onderwijs	Aantal scholen	3	3
	Aantal leerlingen	2.282	2.189

*1 Fysieke structuur: land, binnenwater en woningen per peildatum 1-1-25/26. Overige conform Programmabegroting 2027.

Bijlage 7 EMU-saldo

Tabel: EMU-saldo

Omschrijving (bedragen x € 1.000)		R 2026	B 2027	B 2028
1.	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-3.254	48	98
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	10.384	20.237	21.549
3.	Mutatie voorzieningen	4.242	1.628	1.628
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	42	0	0
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo		-9.438	-18.561	-19.823

Bijlage 8 Relatie tussen de Programmabegroting en de Lokale Brede Welvaartsmonitor

Brede welvaart als aanvulling op de programmabegroting

De programmabegroting laat zien welke maatschappelijke doelen de gemeente nastreeft, welke activiteiten daarvoor worden uitgevoerd en welke middelen beschikbaar worden gesteld. Om een breder beeld te krijgen van de ontwikkeling van onze gemeente wordt (nu nog) daarnaast gebruikgemaakt van de Lokale Brede Welvaartsmonitor ([zie SDG monitor | Rheden incijfers](#)).

Brede welvaart kijkt niet alleen naar economische ontwikkelingen, maar ook naar aspecten die bijdragen aan de kwaliteit van leven van inwoners. Daarbij gaat het onder andere om gezondheid, bestaanszekerheid, onderwijs, veiligheid, sociale samenhang, wonen en de kwaliteit van de leefomgeving. De monitor laat zien hoe de gemeente ervoor staat op deze terreinen en hoe ontwikkelingen zich in de loop van de tijd voordoen.

Samenhang tussen doelen en resultaten

De beleidsdoelen uit de programmabegroting dragen gezamenlijk bij aan de brede welvaart in de gemeente. De indicatoren in de Lokale Brede Welvaartsmonitor geven inzicht in de maatschappelijke effecten die inwoners ervaren. Daarmee liggen beide instrumenten in elkaars verlengde:

- De programmabegroting richt zich op wat de gemeente wil bereiken, wat daarvoor wordt gedaan en welke prestaties worden geleverd.
- De Lokale Brede Welvaartsmonitor laat zien hoe het op langere termijn gaat met de kwaliteit van leven van inwoners en de staat van de samenleving.
- De monitor biedt daarmee aanvullende informatie voor de beoordeling van het maatschappelijk effect van het gemeentelijk beleid.

De ontwikkelingen in de brede welvaart worden beïnvloed door gemeentelijk beleid, maar ook door regionale, landelijke en maatschappelijke ontwikkelingen. Om die reden kunnen veranderingen in de monitor niet rechtstreeks worden toegeschreven aan één programma of maatregel.

Eerste stap naar verdere integratie

De gemeente werkt aan een verdere ontwikkeling van de planning- en controlcyclus waarin maatschappelijke effecten steeds beter zichtbaar worden gemaakt. De Lokale Brede Welvaartsmonitor vormt daarbij een belangrijk hulpmiddel.

Deze begroting markeert de eerste stap in de integratie van brede welvaart in de programmabegroting. De komende jaren wordt stapsgewijs onderzocht hoe de indicatoren uit de brede welvaartsmonitor beter kunnen worden gekoppeld aan de doelen, resultaten en indicatoren binnen de verschillende programma's. Daarmee ontstaat een sterker verband tussen beleidsinzet, maatschappelijke ontwikkelingen en de verantwoording daarover.

Vervolg

Vanaf de komende begrotingsjaren wordt gewerkt aan:

- Het leggen van een expliciete relatie tussen programma's en relevante brede welvaartsindicatoren;
- Het verbeteren van de aansluiting tussen beleidsdoelen, prestaties en maatschappelijke effecten;
- Het periodiek duiden van ontwikkelingen in de brede welvaart;
- Het versterken van de sturings- en verantwoordingsinformatie voor raad en college.

Op deze wijze groeit de Lokale Brede Welvaartsmonitor uit tot een integraal onderdeel van de gemeentelijke planning- en controlcyclus, waarmee een completer beeld ontstaat van de maatschappelijke ontwikkeling van de gemeente en de bijdrage die het gemeentelijk beleid daaraan levert.